DELECTUS

SENTENTIARUM ET HISTORIARUM,

AD

USUM TIRONUM ACCOMMODATUS.

Pueris quæ maximè ingenium alant, atque animum augeant, prælegenda.

QUINT.

Londini:

IN ÆDIBUS VALPIANIS,

TOOKE'S COURT, CHANCERY LANE.

VENIT APUD LAW ET WHITTAKER; LONGMAN ET SOC.

LACKINGTON ET SOC.; F. C. ET J. RIVINGTON; BALDWIN ET SOC.; J. RICHARDSON; SHERWOOD ET SOC.; R. FENNER; SIMPKIN ET SOC.

1818.

Of the same Booksellers may also be had,

THE ELEMENTS OF GREEK GRAMMAR; With Notes for the use of those, who have made some Progress in the Language. *Fifth* Edition. By R. VALPY, D.D. F.A.S. Pr. 6s. 6d. bds.

DELECTUS SENTENTIARUM GRÆCARUM, ad usum Tironum accommodatus; cum Notulis et Lexico. By the Same. *Fourth* Edition. Pr. 4s. bound.

THE ELEMENTS OF LATIN GRAMMAR; With Notes for the use of those, who have made some Progress in the Language. *Eleventh* Edition. By the Same. Pr. 2s. 6d. bound.

LATIN DIALOGUES; collected from the best Latin Writers. *Third* Edition. By the Same. Pr. 2s. 6d. bound.

PRINCIPIA OFFICIORUM, HISTORIÆ, ET GEOGRAPHIÆ; E Cicerone, Plinio Secundo, Justino, Cæsare, &c. excerpta. *Second* Edition. By the Same. Pr. 3s. 6d. bound.

A NEW LATIN VOCABULARY, Adapted to the best Latin Grammars, with Tables of Numerical Letters, English and Latin Abbreviations, and the Value of Roman and Greek Coins. *Fourth* Edition. By the Same. Pr. 2s. half bound.

FOUR PLAYS OF PLAUTUS. Amphitryo, Aulularia, Captives and Rudens. With English Notes, and a Glossary. Pr. 4s. 6d. bound.

FIRST EXERCISES; To be translated into Latin, with familiar Explanations. *Sixth* Edition. By the Same. 1s. 6d. bound.

POETICAL CHRONOLOGY OF ANCIENT AND ENGLISH HISTORY; With Historical and Explanatory Notes. *Eighth* Edition. By the Same. Pr. 2s. bound.

A NEAT EDITION OF VIRGIL, collated from the best Editions. By A. J. VALPY, M. A. Pr. 4s. bound 18mo. *Second* Edition.

VIRGIL, with ENGLISH NOTES at the end, Original, and selected from the Delphin and other editions. *No Interpretatio.* Pr. 7s. 6d. bound.

A NEAT EDITION OF HORACE, which has been collated from the best Editions. The objectionable Odes and Passages have been expunged. 3s. 6d. bound. Printed uniformly with the Virgil. By the Same.

A new Edition of **HOMER'S ILIAD**, from the Text of Heyne. One Vol. Oct. 7s. bound. By the Same.

ADVERTISEMENT.

IT has been a common remark, that there is no classical author sufficiently easy to initiate youth in Latin Construction. Phædrus, Æsop, Corderius, or Sententiæ Pueriles, are in the generality of schools given as introductory books. The two former are much too difficult; the elliptical forms of speech, which constitute the nature of a dialogue, render Corderius liable to the same objection; and the sentences are placed in the last in alphabetical order, without regard to their difficulty. It will be easily understood that no reference is here intended to Academies, where English translations or interpretations are used. Those specious methods may save the learner and the teacher some labor and trouble, but seldom can lead the former to substantial knowledge, or procure to the latter the pleasure arising from the solid improvement of his pupils.

Diligent Parsing is an exercise of the first necessity. Without this foundation, the knowledge of a language cannot be durable. It has been a principal endeavour in the following sheets to lead the young beginner gradually and distinctly from one rule to another and to make him perfect in parsing

those which constantly occur, before he enters the wide field of grammatical analysis. Once thoroughly versed in the preliminary grounds, he will find the most considerable difficulty removed. But it has been thought impolitic to proceed further in a regular exemplification of the rules of syntax; for by that method the judgment of the student would not be exercised, or his powers of reasoning exerted and increased, as they are in distinguishing and investigating the rules of construction. For the improvement of his mind, it has been thought necessary to make these sentences keep a due proportion to his gradual advances in grammatical learning.

Two books were formerly published with the same design: Selectæ e Veteri Testamento, and e profanis Scriptoribus, Historiæ. To the former it is sufficient to object, that it is unclassical. The compiler has so blended, in the latter, the pure language of a *Cicero* with inelegant translations from the Greek, and with his own connecting words, that the scholar knows not where to apply for classical authorities. The arrangement of the passages under proper heads has rendered them tedious to youth; and the facility of finding materials for their com-

positions on every subject has often repressed the exertion of their genius. The selection from the purest Latin writers, and the variety, observed in the following pages, will, it is hoped, produce the effect which was intended, and prevent any abuse. To oblige the scholar to have recourse to the authors themselves for his quotations, the references have been omitted.

It was intended in this compilation to give the judicious teacher an opportunity of instilling wholesome principles into the minds of youth. A firm belief in Providence, the worship of the Deity, and resignation to the will of Heaven, have been studiously inculcated. Examples of patience, fortitude, honor, patriotism, liberality, and the fair assemblage of moral virtues, cannot but make a deep impression in tender hearts, yet glowing with the admiration of what is lovely and excellent, and untrained to the arts of a selfish world.

In travelling the road of Latin literature, the maturer scholar will be often pleased in recognising, in the following passages, the companions of his youth: and what is thus recovered, when the absence of a few years had made its impression indistinct, will never after be erased from the memory.

*** The *Directions and Explanations* affixed to the Greek Delectus having essentially facilitated the study of the language to beginners, the compiler has received several requests to make a similar addition to this work. He trusts that the present attempt will not be altogether unsatisfactory. It has been his endeavour to give Directions for every word in the first eight pages; after which the learner will have acquired sufficient strength to proceed, with the assistance of the Explanations and of the Dictionary.

The heads of the first articles are only the familiar substance of the rules, which are to be found in every Grammar. In the Verbs a plan has been adopted, which will, it is presumed, be universally useful. The principal parts of a verb, from which all tenses are formed, are the Present, the Perfect, and the Supine; but in order to mark the conjugation, and to meet more nearly the plan of some Grammars, the second person, and the present infinitive are added.

It has been a principal object to initiate the learner at once into a style in English construction, which will not disgust him in his riper years: *adeò a teneris assuescere multum est.*

DELECTUS, &c.

The Nominative and the Verb.

Ego amo.
Tu mones.
Rex regit.
Nos audimus.
Vos videtis.
Pueri ludunt.
* Audio.
* Amas.
Pater monet.
* Scribimus.
* Dicitis.
Reges regunt.
Mater amat.
Musa canit.
* Lego.
Spes est.
Honores placent.
Rusticus arat.
* Auditis.
Puer legit.
* Vocas.
Gradus stat.
Liber docet.
Deus videt.
* Speramus.
Res placet.
Manus dat.
Fata vocant.
Labor vincit.
Canis currit.
Cadunt umbræ.
Pugna nocet.
Terret mors.
Pisces nant.
Crescit amor.
Manus tangunt.
Sol lucet.
Tempus fugit.
Venit hyems.
Aves volant.

Mors venit.
Fugit umbra.
Latrant canes.
Aqua fluit.
Studia delectant.
Fugiunt nubes.
Crescit arbor.
Ego eram.
Sylva stabat.
Aquila volabat.
Musa canebat.
Nox erat.
Fulgebat luna.
* Dormiebas.
Milites pugnabant.
Arma sonabant.
Ego videbo.
Via lædet.
Deus dabit.
Tu bibes.
Uret ignis.
Crescent arbores.
Tempus erit.
* Clamabis.
Tempora venient.
Cantabit viator.
Bella erunt.
* Canemus.
Pendebit uva.
Rura manebunt.
Venient juvenes.
Vidi ego.
Troja fuit.
Fortuna dedit.
Prata biberunt.
Nocuit culpa.
Cecinit avis.
Non ego juravi.
Satis *lusisti.
* Veni, * vidi, * vici.
Bellum fuerat.
Fugerat umbra.
Venerat hostis.
Pueri legerant.
* Dixeras.
Cicero scripserat.
Hannibal juraverat.
Dentes momorderant.
Ego risero.
Venerit hora.
Canes cucurrerint.
Fugerit ætas.
Pomum ceciderit.
Nos ambulaverimus.
Milites pugnaverint.
* Surge.
* Legito.
* Studete.
* Disce, aut * discede.
* Dicite.

Equus currito.
Canes latranto.
Pueri scribunto.
Laboret manus.
Sit lux.
Faveat fortuna.
Sol fulgeat.
Veniat tempus.
Philomela cantaret.
Troja staret.
Pomum penderet.
Luna micaret.
Oculus viderit.
Latraverint canes.
Domus steterit.
Arbores creverint.
Miles pugnavisset.
Lepores cucurrissent.
Canes momordissent.

Vox auditur.
* Laudor.
Vincitur hostis.
Tempora mutantur.
Vinum bibitur.
* Doceris.
Carmina leguntur.
Flos carpitur.
Fabula narratur.
Ducuntur pueri.
Aqua fundebatur.
Pandebantur portæ.
Saxa volvebantur.
Oppidum defendebatur.
Verba legebantur.
Bella parabantur.
* Pectemur.
Domus ædificabitur.
Narrabuntur fabulæ.
Epistola mittetur.
* Culpabimini.
Litera scribetur.
Naves mersæ sunt.
Datæ sunt leges.
Sparsa erant folia.
Hostes victi erant.
* Missi erimus.
Vinum bibitum erit.
Laudator industria.
Puniuntor fures.
Præmia dentur.
Panis ematur.
Pecunia solvatur.
Premeretur caseus.
* Veherer.
Tegeretur caput.
Victus sit miles.
Hostes capti essent.

The Substantive and the Adjective.

Garrula lingua nocet.
Fugit invida ætas.
Fugaces labuntur anni.
Solvitur acris hyems.
Litera scripta manet.
Fugit irreparabile tempus.
Ver erat æternum.
Venit glacialis hyems.
Sylva vetus stabat.
Nostra corpora vertuntur.
Culpa tua est.
Dira parantur bella.
Nulla mora est.
Dum nox atra sinit, tu fugis.
Brevis est voluptas.
Bellum est dubium.
Parvæ res crescunt.
Brevis cœna juvat.
Mora non tuta est.
Frigida nox est.
Iter ex Galliâ tutum non fuit.
Brevis est via.
Nix alta jacet.
Omnis spes in Deo est.
Semper * avarus eget.
* Boni sunt rari.
Stabat nuda æstas.
Nemus omne virebit.

Jam venit æstas torrida.
Post equitem sedet atra cura.
In amore omnia sunt vitia.
Venit, post pluvias, una serena dies.
Amicus certus in re incertâ cernitur.

The Accusative after the Verb.

Deus regit mundum.
Te * amo.
Nauta secat mare.
Spes alit agricolas.
Autumnus fruges effundit.
Urit ignis domos.
Armat spina rosas.
Permutat navita merces.
Dat medicina salutem.
Furor arma ministrat.
Tuas literas * expecto.
Me, ut * amas, * ama.
Medicinam vulnera poscunt.
Dolores levat questus.
Consumit inertia corpus.
Gramen carpit equus.
Spargit sylva frondes.
Alit æmulatio ingenia.
Nidum ponit avis.
Te * sequor.

Deus dat vitam.
* Vitavi culpam.
Deucalion jactavit lapides.
Dona * feram.
* Amabo te.
Diem * perdidi.
Nostra nos patria delectat.
Virtutem doctrina parat.
Ludus genuit certamen.
Aurora diem reducit.
Si me * amas, ad me *venito.
Sol signa dabit.
Ventus agit nubes.
Flores amat apis.
* Legi tuas literas.
Ficus ornat arborem.
Elementa * disce prima.
* Pecte comas.
Parvum* parva* decent.
Semiramis Babyloniam condidit.
Dido condidit Carthaginem.
Romulus Romam condidit.
Scipio Carthaginem delevit.
Cervus fugit lupum.
Ossa tegit tumulus.
Littus habet conchas.
Tenet anchora navem.
* Perde nihil.

Terra parit flores.
Munera dat *dives.
Lusus habet finem.
Poma dat Autumnus.
Ver præbet flores.
Pax Cererem nutrit.
* Tolle moras.
Alexander Darium fugavit.
Brutus Cæsarem occidit.
* Odi profanum vulgus.
Audentes* fortuna juvat.
Acres *venabor apros.
Carmina nulla *canam.
Multos* castra juvant.
Quærit avarus* opes.
Non lethum *timeo.
Labor omnia* vincit.
Aurum omnes* colunt.
Acrem militiam *paras.
Omnia* mors poscit.
Avidum *doma spiritum.
Torva leæna lupum sequitur.
Terra malos homines educat.
* Sparge rosas, *prome vinum.
Munera multa *dedi.
* Vince iram tuam.
Spes bona dat vires.
Luna tremulum præbebat lumen.
Stat multos sylva per annos.
Te ferus urit amor.

Epistolam tuam * accepi.
Movit suas alas Dædalus.
Icarus deseruit patrem suum.
Ninus fundavit Assyrium imperium.
Çyrus imperium Persicum fundavit.
Græcum imperium fundavit Alexander.
Imperium Romanum Romulus fundavit.
* Tollite barbarum morem.
Regit mundum sol aureus.
Quinque tenent cœlum zonæ.
Quercus ingentes tendit ramos.
Romulus creavit centum Senatores.
Numa nullum bellum gessit.
Non terret sapientem * mors.
Non me offendit veritas.
Tuum negotium *agam, sicut *debeo.
Virides occultant spineta lacertos.
Me benignitas tua ditavit.
Horrida tempestas cœlum contraxit.
Rarò scelestum* deseruit pœna.
Tumidus rigat arva fluvius.
Mercator reficit naves quassas.
Necessitas non habet leges.
Crescentem sequitur cura pecuniam.
Aurum avidas mentes polluit.
Nauta videt mare turgidum.
Mollis pax arva colit.
Feriunt summos fulmina montes.
Atra nubes condidit lunam.
Omnia* tempus edax depascitur.

Rediens fugat astra Phœbus.
Sol crescentes decedens duplicat umbras.
Mors et fugacem persequitur virum.
Teneras *defendo a frigore myrtos.
Scandit æratas vitiosa naves cura.
Tres Horatii vicerunt tres Curiatios.
En! quò discordia cives perduxit miseros.
Fretum recipit de totâ flumina terrâ.
Mora dat vires; teneras mora percoquit uvas.
Flumina pauca *vides de magnis fontibus orta.
Pueri inter se pro levibus noxiis iras gerunt.

The Verb Sum.

Ira furor brevis est.
Virtus est optima nobilitas.
Forma bonum fragile est.
Dux ego vester eram.
Inertia est vitium.
Natura est dux optima.
Homo *sum.
Virtus est sua merces.
Non ego sum pastor.
Ebrietas est insania.
Sapiens* est Rex.
Tuus amicus et *fui et *ero.
Arbor virga fuit.
Exercitatio optimus est magister.
Fames est optimus coquus.
Magnum vectigal est parsimonia.

Res est forma fugax.
Conscientia grave pondus est.
Prima navis fuit alnus cavata.
Meus* est hic ager, ille **tuus.*
Magna parens terra est.
Credula res amor est.
Amicus verus thesaurus est magnus.
Verecundia bonum in adolescente signum est.

The Genitive.

Crescit amor nummi.
Facta ducum vivent.
Mater artium est necessitas.
Honos est præmium virtutis.
Juno Jovis conjux erat.
Ego mortis non ero causa tuæ.
Tempora veris erunt.
Helena causa fuit belli Trojani.
Opes sunt irritamenta malorum.
Sol est lux mundi.
Cornua lunæ decrescunt.
Infelix Phaethon de solis curru decidit.
Invidiæ pallor in ore sedet.
Neptunus est numen aquarum.
Immensa est potentia cœli.
Ego lacrymas matris videbo.
Scipio fudit Annibalis copias.
Semiramis erat Nini uxor.
Jussa Dei fient.

Romulus Romanæ conditor urbis erat.
Victima mortis *eris.
Non incola montis, non ego sum pastor.
Penelope conjux Ulyssis erat.
Pan Deus Arcadiæ est.
Magister artis venter est.
Villarum culmina fumant.
Canis leporis vestigia sequitur.
Miles timet sagittam hostis.
Est calcanda semel via lethi.
Fortia taurorum corpora frangit opus.
Ventorum pater regit navem.
Quis* non causas mille doloris habet?
Numen divinum est fons bonitatis.
Ira est initium insaniæ.
Vita hominis sine literis mors est.
Omnium rerum vicissitudo est.
Omnium malorum stultitia est mater.
Magna spes est in bonitate Dei.
Maximam *cepi lætitiam ex carissimi patris epistolâ.

Infinitive.

Te *cupio videre.
* Volui dormire.
* Aude contemnere opes.
Carmina *possumus donare.
Sepulcrum incipit apparere.
* Poteram contingere ramos.
* Incipe cognoscere matrem.

Finire *memento tristitiam.
Nihil amplius scribere *possum.
Ego cupio ad te venire.
Intelligere non *possum.
Cessator esse *noli.
Mori me denique *coges.
Amitti virtus non potest.
* Poteram tua vela videre.
Nos speramus amari.
Hora consistere non potest.
Me scribere jussit amor.
Philippus volebat amari.
Alexander metui volebat.
Ego plus quàm *feci facere non possum.
Tecum vivere *amo.
Naturam mutare pecunia nescit.
* Exibis, deinde redire *voles.
Hîc mecum *poteris requiescere.
Bene ferre *disce magnam fortunam.
Angustam pauperiem pati puer discat.
Dici beatus ante obitum nemo debet.
Æquam *memento rebus in arduis servare mentem.

Conjunctions.

Deus solus potest esse architectus et rector cœli et terræ.
Justitia virtus est omnium virtutum domina et regina.

Sol ruit, et montes umbrantur.
Vir bonus et prudens* dici delector ego.
Immensa est, finemque potentià cœli non habet.
Accipere præstat, quàm facere, injuriam.
Rapere atque abire semper assuevit lupus.
Major est animi voluptas quàm *corporis.
Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt.
Sapientem* neque paupertas, neque mors, neque vincula terrent.
Tam ego sum homo quàm tu.*
Juno erat Jovis et soror et conjux.
Nox erat, et fulgebat luna.
In prælio cita mors venit, aut victoria læta.
Marius et Sylla civile bellum gesserunt.
Lethi vis rapuit, rapietque, gentes.
Non formosus erat, sed erat facundus Ulysses.

Datives.

* Ago tibi gratias.
* Dic mihi verum.
Juranti tibi non *credam.
Grata mihi tua epistola fuit.
Redditur terræ corpus.
Non solùm nobis nati * sumus.
Redeunt jam gramina campis.
Dat tibi terra viam.
* Da mihi pignus amoris.
Arma fecit Vulcanus Achilli.
Oves nobis suam lanam præbent.

Auxilium tu mihi ferre potes.
Datus est tibi plausus.
Ceres dedit alimenta mitia terris.
Tristitiam et metus *tradam ventis.
Sæpe tulit lassis* succus amarus opem.
Non placidam membris dat cura quietem.
Nil sine magno vita labore dedit mortalibus.

Ablative.

Spe *vivimus.
Cito pede præterit ætas.
Pastor carmine mulcet oves.
Tempore compescitur ira leonum.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Ventis agitatur ingens pinus.
Omnes* patriæ dulci tanguntur amore.
Deteriores omnes* sumus licentiâ.
Veniet tacito curva senecta pede.
Neptunus tridente suo terram percussit.
Orpheus carmine sylvas et saxa duxit.
Ferreus assiduo consumitur annulus usu.
Vino forma perit, vino corrumpitur ætas.
Immedicabile vulnus ense recidendum est.
Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.

Relative.

Literas *expecto, quas * * scripsisti.
Est Deus in mundo, qui* omnia* videt.
Fortis est*, qui* se vincit.

Virtute * qui* præditi sunt, soli sunt divites.*
Is* amicus est, qui * juvat in rebus adversis.
Tutus ille* non est, quem* omnes* oderunt.
Ingratus est homo, qui* non beneficium reddit.
* Qui* non novit tacere, nescit loqui. 5
Solem e mundo tollunt, * qui* amicitiam e vitâ tollunt.
Quæ * nimis apparent, retia vitat avis.
Pompeius, qui * a Cæsare victus est, fugit ad Ægyptum. 10
Civis est is*, qui* patriam suam diligit.
Quis* est, qui* non admiretur splendorem virtutis?
Justitia virtus est, quâ* viri boni* appellantur.
* Accepi tuas literas, in quibus* tuum erga me amorem *cognovi. 15

Miscellaneous Sentences.

Una est insula grata mihi.
Quid fœdius est avaritiâ?
Post messem copia major erit.
Mors est certa, tempus incertum.
Deum agnoscimus ex operibus ejus. 20
Codrus pro patriâ mortuus est.
Dei providentiâ mundus administratur.
Jam seges est, ubi Troja fuit.
Omnes antiquæ gentes Regibus paruerunt.
Si valet ille, venit. 25
Nullus locus nobis dulcior esse debet patriâ.
Bene vivere bis vivere est.
Per mare, per terras, per flumina curris.
Sub dulci melle venena latent.

Fortuna opes auferre, non animum potest.
Fama est mendax, veloxque.
Dulce et decorum est pro patriâ mori.
Non, quæ præteriit, hora redire potest.
Felix, qui potuit rerum cognoscere causas.
Morti nihil est tam simile, quàm somnus.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.
Quærit aquas in aquis Tantalus.
Peccati dolor et maximus et æternus est.
Rosæ fulgent inter lilia mixtæ.
Mors ultima linea rerum est.
Stultus non novit silentium servare.
Dignum laude virum Musa vetat mori.
Bona existimatio divitiis præstat.
Quot homines, tot sententiæ.
Da locum melioribus.
Dictum sapienti sat est.
Jucunda est memoria præteritorum malorum.
Omnes boni beati sunt.
Beatus esse sine virtute nemo potest.
Penelope absentem mœrebat Ulyssem.
Homines mortales sunt.
Nihil semper floret : ætas succedit ætati.
Crescit amor nummi, quantùm ipsa pecunia crescit.
Jacent sub arbore poma.
Memoria nihil est, nisi exerceas eam.
Virgilius patulæ cecinit sub tegmine fagi.
Miltiades Persas vicit in pugnâ Marathoniâ.
Regulus in Africâ victus est.
Pœnas Gallia victa dabit.

Sola spes hominem in miseriis consolari debet.
Vive pius, moriere pius.
Nemo sine vitiis nascitur.
Tempus edax rerum est.
Facilè in morbos incidunt adolescentes.
Pauci veniunt ad senectutem.
Vitia celari non possunt.
Dulce est paternum solum.
Adolescentis est majores natu revereri.
Fortuna simillima vento est.
Qui nescit se peccare, corrigi non vult.
Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.
Nemo mortalium omnibus horis sapit.
Pudore amisso, omnis virtus ruit.
Vitanda est improba Siren, desidia.
O rus! quando ego te aspiciam?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
Animum rege, qui, nisi paret, imperat.
Plures necat lingua, quàm gladius.
Dum felis dormit, saliunt mures.
Disce parvo esse contentus.
Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
Est profectò Deus, qui quæ gerimus audit et videt.
Verecundia bonum in adolescente signum est.
Quatuor sunt elementa, ignis, aër, terra, aqua.
Mentem hominis spectato, non frontem.
Cœlum, non animum, mutant, qui trans mare currunt.
Heu, quàm difficile est crimen non prodere vultu!

Lætus sum laudari a laudato viro.
Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.
Fructu, non foliis, arborem æstima.
Nemo vir magnus sine afflatu divino unquam fuit.
Videre nostra mala non possumus.
Nemo repentè fuit turpissimus.
Qui cupiet, metuet quoque.
In sĕcundis time, in adversis spera.
Homo doctus in se semper divitias habet.
Sol locatur in mediâ mundi sede.
Intrà fortunam debet quisque manere suam.
Ut ameris, amabilis esto.
Terra circùm solem volvitur.
Decipimur specie recti.
Quid sit futurum cras, fuge quærere.
Exitio est avidis mare nautis.
Condiunt Ægyptii mortuos, et eos domi servant.
Maximè admiramur eum, qui pecuniâ non movetur.
Mors omnium malorum sensum adimit.
Cupiditates animi sunt morbi.
Est aliqua sapientiæ pars stultitiam silentio tegere.
Res omnium rerum est nocentissima calumnia.
Otium omnia mala docet adolescentes.
Horrida callidi vincunt æquora navitæ.
Non omnis moriar.
Non scire fas est omnia.
Fortuna non mutat genus.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite questum.
Mella cavâ manant ex ilice.
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.

Vivo carus amicis.
Omnia divitiis parent.
Ut umbra corpus sequitur, sic virtutem gloria.
Reverentiæ comes est amor.
Et genus, et virtus, nisi cum re, vilior algâ est.
Suam quisque conditionem miserrimam putat.
Obsequium amicos, veritas odium parit.
Hora quota est?
In voluptatis regno virtus non potest consistere.
Linguam compescere virtus non minima est.
Certa amittimus, dum incerta petimus.
Omnia pecuniâ effici non possunt.
Nomen pacis dulce est, et ipsa res salutaris.
Amici novi veteribus non sunt anteponendi.
Fas est ab hoste doceri.
Trahimur omnes laudis studio.
Rex eris, si rectè facies.
Datum est Neptuno maritimum regnum.
Imperat aut servit collecta pecunia cuique.
Cœna brevis juvat, et prope rivum somnus in herbâ.
Fronti nulla fides.
Nemo malus felix.
Tua res agitur, paries cùm proximus ardet.
Ridentur, mala qui componunt carmina.
Sunt facta verbis difficiliora.
Noli imitari malos.
Mortalia cuncta peribunt.
Non satis est pulchra esse poemata; dulcia sunto.
Tua me infortunia lædent.
Aut prodesse volunt, aut delectare, poetæ.

Cur ego amicum offendam in nugis?
Promissa tua memoriâ teneas.
Suavis laborum est præteritorum memoria.
India mittit ebur.
Scientiâ nulla res est præstantior.
Literæ facilè discuntur.
Diligentia in omnibus rebus plurimùm valet.
Agricola incurvo terram dimovit aratro.
Nihil est verâ gloriâ dulcius.
Medio tutissimus ibis.
Verum decus in virtute positum est.
Pietas grata est Deo.
Omnis virtus in actione consistit.
Vacare culpâ maximum est solatium.
Qui non vetat peccare cùm possit, jubet.
Cantabit vacuus coram latrone viator.
Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.
Conscientia mille testes.
Feras, non culpes, quod vitari non potest.
Ægroto dum anima est, spes est.
Orandum est ut sit mens sana in corpore sano.
Nolito nimiùm tibi placere.
Mors cuncta mortalium mala dissolvit.
Quis amicior, quam frater fratri?
Civile bellum perniciosissimum est.
Homo ortus est ad Deum colendum.
An piscatorem piscis amare potest?
Nihil in hoc mundo fieri sine Deo potest.

SENTENCES, STORIES, &c.

IN VERSE AND PROSE.

DONEC eris felix, multos numerabis amicos;
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Cæsar scribere et legerè simul, dictare et audire solebat.

Navita de ventis, de tauris narrat arator:
Enumerat miles vulnera, pastor oves.

Magorum mos est non humare corpora suorum, nisi a feris sint antè laniata.

Nutritur vento, vento restinguitur ignis:
Lenis alit flammas, grandior aura necat.

Improbus est, qui scit beneficium accipere, nescit reddere.

Carmina sola carent fato, mortemque repellunt.
Carminibus vives semper, Homere, tuis.

Homines proniores sunt ad voluptatem, quàm ad virtutem.

Utendum est ætate; cito pede præterit ætas:
Quàm cuperes votis hunc revocare diem!

Concordiâ parvæ res crescunt, discordiâ maximæ dilabuntur.

Dum licet, et veros etiam nunc editis annos,
Discite; eunt anni more fluentis aquæ.

Divitiarum et formæ gloria fluxa, atque fragilis est; virtus clara æternaque habetur.

Labitur occultè fallitque volatilis ætas,
Et nihil est annis velocius.

Avaritia fidem, probitatem, ceterasque artes subvertit.

Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam;
Omnia sub leges mors vocat atra suas.

Cæsar beneficiis, ac munificentiâ magnus habebatur; integritate vitæ Cato.

Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
Imminet, et tacito clam venit illa pede.

Cyneas, interrogatus a Pyrrho, qualis Roma esset, respondit Regum urbem sibi visam.

Fessus ut incubuit baculo, saxoque resedit
Pastor, arundineo carmine mulcet oves.

Non modò reticère parentum injurias, sed etiam æquo animo ferre, oportet.

Tempore difficiles veniunt ad aratra juvenci,
Tempore lenta pati fræna docentur equi.

Ut ad cursum equus, ad arandum bos, ad indagandum canis, sic homo ad intelligendum et agendum, natus est.

Quid magis est durum saxo, quid mollius undâ?
Dura tamen molli saxa cavantur aquâ.

In scientiâ excellere pulchrum putamus; labi autem, errare, nescire, decipi, et malum et turpe ducimus.

Quis crederet unquam
Aërias homines carpere posse vias?

Studiis et literis res secundæ ornantur, adversæ adjuvantur.

Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis;
Immodicus contrà carpit utrumque labor.

Ut ager, quamvis fertilis, sine culturâ fructuosus esse non potest; sic sine doctrinâ animus.

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, et celsæ graviore casu
Decidunt turres; feriuntque summos
Fulmina montes.

Literæ discuntur facilè, si habeas, qui docere fideliter possit.

Bellus homo, et magnus, vis idem, Cotta, videri;
Sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

Nihil est, quod longinquitas temporis efficere non possit.

Illi robur, et æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus.

Sapientis animus nunquam est in vitio, nunquam turgescit: nunquam sapiens irascitur.

Cuncta priùs tentanda; sed immedicabile vulnus
Ense recidendum est, ne pars sincera trahatur.

Condita est Carthago septuaginta duobus annis ante quàm Roma.

Vidi ego, naufragium qui riserat, æquore mergi:
Et, nunquam, dixi, justior unda fuit.

Vir temperatus, constans, sine metu, sine ægritudine, sine libidine, is est sapiens.

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
 Regumque turres.

Non est injussu imperatoris, id est, Dei, de statione vitæ decedendum.

Sæpe ego, ne biberem, volui dormire videri :
 Dum videor, somno lumina victa dedi.

Apud Herodotum, patrem historiæ, sunt innumerabiles fabulæ.

Ultima semper
Expectanda dies homini est : dicique beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera, debet.

Nulla capitalior pestis, quàm corporis voluptas, hominibus a naturâ data est.

Rebus angustis animosus atque
Fortis appare.

Est proprium stultitiæ, aliorum vitia cernere, oblivisci suorum.

Pauperiem, modico contentus, semper amavi ;
 Et rerum dominus, nil cupiendo, fui.

Ne eos tibi fideles fore putes, quos pecuniâ corruperis.

Non ebur, neque aureum
    Méâ renidet in domo lacunar.

Non potest esse jucunda vita, a quâ absit prudentia.

Ergò cùm silices, cùm dens patientis aratri
    Depereant ævo, carmina morte carent.

Quemadmodum gubernatores optimi vim tempestatis, sic sapientes fortunæ impetum, superare non possunt.

Somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos
    Fastidit, umbrosamque ripam.

Philosophia, mater omnium bonarum artium, nos primùm ad Dei cultum, deinde ad jus hominum, tum ad modestiam, magnitudinemque animi erudit.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
    Quàque venit, multas accipit, amnis, aquas.

Ut hirundines æstivo tempore præstò sunt, frigore pulsæ recedunt; ita falsi amici sereno vitæ tempore præstò sunt, simul atque hyemem fortunæ viderint, avolant omnes.

Doctrina sed vim promovet insitam,
Rectique cultus pectora roborant.

Xantippe, Socratis Philosophi uxor, morosa admodum fuisse fertur et jurgiosa.

Venator sequitur fugientia, capta relinquit;
Gloria pugnantes vincere major erit.

In mundo Deus est, qui regit, qui gubernat, qui cursum astrorum, qui mutationes temporum, rerum vicissitudines ordinesque conservat, terras ac maria contemplans, hominum commoda vitasque tuetur.

Genus, et proavos, et, quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco.

Nihil est dulcius his literis, quibus cœlum, terras, maria cognoscimus.

Beatus ille, qui procul negotiis,
Ut prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis.

Ipse animi discessus a corpore fit sine dolore, et fit plerumque sine sensu, nonnunquam etiam cum voluptate.

Hesterno fœtere mero qui credit Acerram,
Fallitur; in lucem semper Acerra bibit.

Solon gloriari solebat, se senem fieri, aliquid quotidie addiscentem.

Fertilis, assiduo si non renovetúr aratro,
Nil, nisi cum spinis gramen, habebit, ager.

Romanum imperium a Romulo exordium habet, qui Vestalis virginis filius, et Martis, cum Remo fratre, uno partu editus est.

Parvula magni formica laboris
Ore trahit quodcunque potest, atque addit acervo,
Quem struit, haud ignara, ac non incauta, futuri.

Cùm ex Leontino Gorgiâ quæreretur, cur tam diu vellet esse in vitâ: Nihil habeo, inquit, quod incusem senectutem.

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare;
Hoc tantùm possum dicere: non amo te.

Maximæ Respublicæ, per adolescentulos labefactatæ, a senibus sustentatæ et restitutæ sunt.

Non sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
Mista ferè duris utilis herba rubis.

Archytas, quùm villico factus esset iratior: quo te, inquit, modo accepissem, nisi iratus essem!

Quid juvat immensum te argenti pondus et auri
Furtim defossâ timidum deponere terrâ?

Bene præcipiunt, qui vetant quidquid agere, quod dubites æquum sit an iniquum.

Carmina Paullus emit: recitat sua carmina Paullus:
Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

Confer nostram longissimam ætatem cum æternitate, et invenietur brevissima.

Principiis obsta; serò medicina paratur,
Cùm mala per longas convaluere moras.

Non debemus quidquam agere, cujus non possimus causam reddere.

Est modus in rebus; sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

Quis est, quamvis sit adolescens, qui sciat se ad vesperum esse victurum?

Hostem cùm fugeret, se Fannius ipse peremit.
Hic, rogo, non furor est, ne moriare, mori?

In summo imperatore quatuor hæ virtutes inesse debent: scientia rei militaris, virtus, auctoritas, felicitas.

Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus,
Ut capiant vitium, ni moveantur, aquæ.

Utrùm vivere, an mori sit melius, Deus scit: hominem quidem arbitror scire neminem.

Vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est,
Qui minimis urgetur.

Nullum munus, Reipublicæ afferre majus, meliusve possumus, quàm si doceamus atque erudiamus juventutem.

Thais habet nigros, niveos Lecania, dentes.
  Quæ ratio est? emtos hæc habet, illa suos.

Tunc erimus beati, cùm, corporibus relictis, cupiditatum erimus expertes.

Este procul, lites, et amaræ prælia linguæ:
  Dulcibus est verbis mollis alendus amor.

Q. Cincinnatus, obsessi Consulis et exercitûs liberator, ab aratro vocatus ad Dictaturam venit.

Non in caro nidore voluptas
Summa, sed in teipso est: tu pulmentaria quære
Sudando.

Nisi Deus isto te corpore liberaverit, ad cœlum tibi aditus patere non potest.

Semper eris pauper, si pauper es, Æmiliane:
  Dantur opes nulli nunc, nisi divitibus.

In nuce inclusa est Ilias, Homeri carmen, in membranâ scriptum.

Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?
  Arvaque si findant pinguia mille greges?

Virtus eripi nunquam potest: neque naufragio, neque incendio amittitur.

Vivite fortes,
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

Quis est tam vecors, qui, cùm suspexerit in cœlum, non sentiat Deum esse?

Cur non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?
Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit.

Non opibus mentes hominum, curæque levantur;
Nam fortuna suâ tempora lege regit.

Nostra nos patria delectat: cujus tanta est vis, ac tanta natura, ut sapientissimus vir immortalitati anteponat Ithacam, in asperrimis saxis affixam.

Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina, humanaque, pulchris
Divitiis parent.

Thales interrogatus, quid esset Deus? Quod, inquit, caret initio et fine.

Pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum.

Cari sunt liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium caritates patria una complexa est.

Et querimur, citò si nostræ data tempora vitæ
Diffugiunt? urbes mors violenta rapit.

Quocunque te flexeris, habebis ibi Deum occurrentem tibi: nihil vacat ab illo, ipse implet opus suum.

Phosphore, redde diem; cur gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore, redde diem.

Nullus est casus non ferendus pro dignitate et libertate patriæ.

Vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus,
Esse fretum; vidi factas ex æquore terras.

Studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant: secundas res ornant, adversis perfugium ac solatium præbent; delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur.

Munera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique,
Si sapis et sentis, hic tibi ait, morere.

Romæ Consules pro uno Rege duo hâc causâ creati sunt, ut si unus malus esse voluisset, alter eum, habens potestatem similem, coerceret.

Inter nitentia culta
Infelix lolium, et steriles dominantur avenæ.

Ille honorat Deum optimè, qui facit mentem suam similem Deo, quantum fieri potest.

Dicite, quàm parvo liceat producere vitam,
Et quantum natura petat.

Mithridates, duarum et viginti gentium Rex, totidem linguis jura dixit.

Nubere vis Prisco, non miror, Paulla: sapîsti.
Ducere te non vult Priscus: et ille sapit.

Callicrates ex ebore formicas, et alia tam parva fecit animalia, ut partes earum a ceteris cerni non possent.

Sæpe exiguus mus
Sub terris posuitque domos, atque horrea fecit:
Aut oculis capti fodêre cubilia talpæ.

Exiguum nobis vitæ curriculum natura circumscripsit, immensum gloriæ.

Illud amicitiæ sanctum ac venerabile nomen
Re jam pro vili sub pedibusque jacet.

Itur ad astra frugalitate, temperantiâ, fortitudine, aliisque virtutibus. Mens bona nulla est sine Deo.

O qui me gelidis in vallibus Hæmi
Sistat, et ingenti ramorum protegat umbrâ!

Omnibus in rebus, voluptatibus maximis fastidium finitimum est.

Nubere Paulla cupit nobis, ego ducere Paullam
Nolo: anus est; vellem, si magis esset anus.

Breve tempus ætatis satis est longum ad bene vivendum.

Turpe quidem dictu, sed, si modò vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat.

Roma condita est anno ante Christum septingentesimo quinquagesimo tertio. Reges Romani fuere: Romulus, Numa Pompilius, Tullus Hostilius, Ancus Marcius, Tarquinius Priscus, Servius Tullius, et Tarquinius Superbus. Primi Consules, Lucius Junius Brutus, et L. Tarquinius Collatinus.

Nil mihi das vivus: dicis post fata daturum.
Si non es stultus, scis, Maro, quid cupiam.

Astrologiâ enituit Berosus, Grammaticâ Appollodorus, Hippocrates Medicinâ, Archimedes Geometricâ ac machinali scientiâ.

Cùm fortuna manet, vultum servatis amici;
Cùm cecidit, turpi vertitis ora fugâ.

Moriendum certè est, et id incertum, an eo ipso die.

Optima quæque dies miseris mortalibus ævi
Prima fugit: subeunt morbi, tristisque senectus;
Et labor, et duræ rapit inclementia mortis.

Cato major Græcas literas senex didicit: quas quidem avidè arripuit, quasi diuturnam sitim explere cupiens.

Mentitur, qui te vitiosum, Zoile, dixit.
Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.

Ex vitâ discedendum est, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo.

Hoc habeo, quodcunque dedi; sunt cetera sortis;
Cetera prætereunt more fluentis aquæ.

Gaditanus quidam, Titi Livii nomine famâque commotus, ad visendum eum ab ultimis terrarum finibus venit, statimque ut viderat, abiit.

Luciferi primo cum sidere, frigida rura
Carpamus, dum mane novum, dum gramina canent,
Et ros in tenerâ pecori gratissimus herbâ est.

Qui id, quod vitari non potest, metuit, is vivere animo quieto nullo modo potest.

Omnia promittis, cùm totâ nocte bibisti ;
Mane nihil præstas : Postume, mane bibe.

Plinius major libros legens, adnotabat, excerpebàtque. Nihil enim legit, quod non excerperet. Dicère enim solebat, nullùm esse librum tam malum, ut non aliquâ parte posset prodesse.

Perfer, et obdura : dolor hic tibi proderit olim :
Sæpe tulit lassis succus amarus opem.

Quibusdam perpetua febris est, ut C. Mæcenati, cui triennio supremo nullus contigit somnus.

Multa in sylvis avium se millia condunt,
Vesper ubi, aut hybernus agit de montibus imber.

Ingens numerus librorum in Ægypto a Ptolemæis regibus conquisitus est, ad millia ferme voluminum septingenta. Sed ea omnia, aut saltem quadringenta millia, teste Senecâ, in urbe Alexandriâ conflagrârunt, bello inter Cæsarem et Pompeii liberos.

Dentibus, atque comis, nec te pudet, uteris emtis.
Quid facies oculo, Lælia ? non emitur.

Hortensius in auctione persedit totum diem ; et vespere recensuit omnes res, ut pretia, et emtores ordine suo, ita ut in nullo falleretur.

Viam insiste domandi,
Dum faciles animi juvenum, dum mobilis ætas.

Mors terribilis est iis, quorum cum vitâ omnia extinguuntur, non iis, quorum laus emori non potest.

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem:
Nec tecum possum vivere, nec sine te.

Ne dixeris illa, quæ invenimus, esse nostra. Semina artium omnium insita sunt nobis, et Deus magister acuit et excitat ingenia.

Fulgida non parvas animo dat gloria vires;
Et fœcunda facit pectora laudis amor.

Discipuli, si modò sunt bene instituti, præceptorem amant et verentur.

Excitat auditor studium, laudataque virtus
Crescit, et immensum gloria calcar habet.

Quæ natio non comitatem, non benevolentiam, non gratum animum diligit? quæ superbos, quæ maleficos, quæ crudeles, quæ ingratos non odit?

Continuò culpam ferro compesce, priusquam
Dira per incautum serpant contagia vulgus.

Aristidis, Thebani pictoris, unam tabulam centum talentis Rex Attalus licitus est.

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine læsus,
Rem magnam præstas, Zoile, si bonus es.

Quibus gradibus Romulus ascendit in cœlum? rebus gestis, atque virtutibus.

Laudatas homini volucris Junonia pennas
Explicat, et formâ muta superbit avis.

Xerxes ante navale prælium, quo victus est a Themistocle, miserat quatuor millia armatorum Delphos, ad diripiendum templum Apollinis, quasi gereret bellum non tantùm cum Græcis, sed etiam cum Diis immortalibus. Quæ manus tota deleta est imbribus et fulminibus, ut intelligeret, quàm nullæ essent hominum vires adversùm Deos.

Forsan et hæc olim meminisse juvabit.
Durate, et vosmet rebus servate secundis.

Atheniensibus leges instituit Solon, Spartanis Lycurgus.

Heredem tibi me, Catulle, dicis:
Non credam, nisi legero, Catulle.

Cùm duobus modis, vi aut fraude, fiat injuria; fraus quasi vulpeculæ videtur, vis leonis: sed fraus odio digna majore. Injuria autem nulla capitalior est, quàm eorum, qui, cùm maximè fallunt, dant operam ut viri boni habeantur.

Nostra longum forma percurrens iter,
Deperdit aliquid semper, et fulget minùs.

Virtutis tanta est vis, ut non possit unquam vir bonus non esse beatus.

Quid non mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames!

Qui se ipse nôrit, intelliget se habere aliquid divinum, semperque et faciet et sentiet aliquid dignum munere Dei.

Nunquam libertas gratior extat,
Quàm sub rege pio.

Virtus est altissimis defixa radicibus, quæ nunquam ullâ vi labefactari potest, nunquam dimoveri loco.

Proximus a tectis ignis defenditur ægrè;
Utile finitimis abstinuisse locis.

Veteres Romani, acceptâ injuriâ, malebant ignoscere, quàm persequi. Plus penè auxerunt imperium parcendo victis, quàm vincendo.

Quò fata trahunt retrahuntque, sequamur.
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

Malorum est esca voluptas, quâ homines capiuntur, ut hamo pisces.

Qui negat esse domi se, tunc cùm limina pulsas,
Quid dicat nescis? Dormio, Matte, tibi.

Titus Pomponius Atticus nullas inimicitias gessit, quòd et lædebat ipse neminem, et, si quam injuriam acceperat, malebat oblivisci, quàm ulcisci.

Non facilè esuriens positâ retinebere mensâ,
Et multam saliens incitat unda sitim.

Nemo est dignus nomine hominis, qui unum diem totum velit esse in voluptate.

Mene salis placidi vultum, fluctusque quietos
Ignorare jubes? Mene huic confidere monstro?

Vulgatum illud, quia verum erat, in proverbium venit: amicitias immortales, inimicitias mortales, esse debere.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat avorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

Omnium animi immortales sunt: sed bonorum, fortiumque, divini.

Curando fieri quædam majora videmus
Vulnera, quæ melius non tetigisse fuit.

Usque ad ultimum vitæ finem non desinemus communi bono operam dare, adjuvare singulos, opem ferre etiam inimicis.

Stat sua cuique dies: breve et irreparabile tempus
Omnibus est vitæ: sed famam extendere factis,
Hoc virtutis opus.

Nihil interest, animi motu sublato, non dico inter pecudem et hominem, sed inter hominem et saxum, aut truncum, aut quidvis generis ejusdem.

Vasto rex Æolus antro
Luctantes ventos, tempestatesque sonoras
Imperio premit, ac vinclis et carcere frænat.

Vespasiani, inter cetera bona, illud singulare fuit, inimicitias oblivisci: adeò ut Vitellii hostis sui filiam locupletissimè dotaverit, et viro splendidissimo in matrimonium dederit. Ferebat quoque patienter contumelias, dictis jocularibus respondens.

Rura quoque oblectent animos, studiumque colendi:
Quælibet huic curæ cedere cura potest.

P. Claudius, bello Punico primo, cùm caveâ liberati pulli non pascerentur, mergi eos in aquam jussit, ut biberent, quoniam esse nollent.

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia cæcis
In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus
Interdum nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pavitant, metuuntque futura.

Cùm sint duo genera decertandi, unum per disceptationem, alterum per vim: illud proprium hominis est, hoc belluarum. Quare ideo tantùm bella suscipienda sunt, ut sine injuriâ in pace vivatur. Partâ autem victoriâ, conservandi sunt ii, qui non crudeles in bello, non immanes, fuerunt. Sic Romani Sabinos, Æquos, Volscos, etiam in civitatem acceperunt: at Carthaginem et Numantiam funditus sustulerunt.

Non domus, et fundus, non æris acervus et auri,
Ægroto domino deduxit corpore febres,
Non animo curas.

Exercendum est corpus, et ita efficiendum, ut obedire consilio, rationique possit in exequendis negotiis, et in labore tolerando.

Ah, noli nimiùm confidere: sæpe Cupido
 Huic malus esse solet, cui bonus antè fuit.

Ille peccavit, qui cùm triginta dierum induciæ essent pactæ cum hoste, nocte populabatur ejus agros: quòd inquiebat dierum induciæ pactæ essent, non noctium.

O miseras hominum mentes! O pectora cæca!
Qualibus in tenebris vitæ, quantisque perîclis
Degitur hoc ævi!

Nihil est, non dicam in homine, sed in omni cœlo atque terrâ, ratione divinius, quæ, cùm adolevit atque perfecta est, nominatur rite sapientia.

Hæc, quæ Picenis venit subducta trapetis,
Inchoat, atque eadem finit, oliva, dapes.

Cùm Quintus Labeo pactus esset cum rege Antiocho, quem bello superaverat, ut ab eo dimidiam classis partem acciperet, fertur omnes ejus naves medias secuisse, ut regem totâ classe privaret.

Omnia vertuntur: certè vertuntur amores.
Vinceris, aut vincis; hæc in amore rota est.

Validior est decem virorum bonorum sententia, quàm totius multitudinis imperitæ.

Per varios usus artem experientia fecit,
Exemplo monstrante viam.

Servi, qui domino clementi et benigno usi fuerint, pro domino parati erunt porrigere cervicem, et periculum ei imminens in seipsos avertere.

Argentum, atque aurum, facile est, lænamque, togamque
Mittere; boletos mittere difficile est.

Animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare, adversarium non modò extollere jacentem, sed etiam amplificare ejus pristinam dignitatem, præclarum est.

Ingenuas didicisse fideliter artes
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Exeat aulâ,
Qui volet esse pius : virtus et summa potestas
Non coeunt.

Pater nullum clarius potest relinquere monumentum sui, quàm si filium relinquat effigiem morum, virtutis, constantiæ, pietatis, ingenii.

Gaudet in effossis habitare cuniculus antris :
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

Rex Lydorum Crœsus erat, cujus opes et divitiæ insignes erant.

Cinis, et manes, et fabula fies.
Vive memor lethi : fugit hora.

Plurimùm in reliquam vitam proderit, pueros statim salubriter institui. Facile est enim teneros adhuc animos componere ; difficilè reciduntur præcepta, quæ primis imprimuntur ætatibus : et naturâ tenacissimi sumus eorum, quæ pueri percepimus : ut sapor, quo nova vasa imbuuntur, durat.

Quisnam igitur liber ? Sapiens, sibi qui imperiosus ;
Quem neque pauperies, neque mors, nec vincula terrent.

Accepto Macedonum imperio, Alexander Magnus Regem se terrarum omnium ac mundi appellari jussit.

Serpens, sitis, ardor arenæ,
Dulcia virtuti: gaudet patientia duris.

Athenienses primi lanificii, et olei, et vini usum docuere; arare quoque, et serere frumenta glandem vescentibus monstrârunt. Literæ certè ac facundia, et civilis ordo disciplinæ, veluti templum, Athenas habuerunt.

Pavo.

Miraris, quoties gemmantes explicat alas:
Et potes hunc sævo tradere, dure, coquo?

Sæpe videmus fractos pudore, qui nullâ ratione vincerentur.

Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator,
Nemo adeò ferus est, ut non mitescere possit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem.

Dabimus pueris aliquod laxamentum: desides verò eos esse non sinemus, et procul a contactu deliciarum retinebimus. Nihil enim magis voluptarios et iracundos facit, quàm educatio mollis et blanda. Ideo quo plus indulgetur pueris, eo corruptior illis animus est. Offensas patienter ille non feret, cui nihil unquam negatum est, cui lacrymas solicita semper mater abstersit.

Vivit et armiferæ cornix invisa Minervæ;
Ista quidem seclis vix moritura decem.

Quàm admirabilis fidei servus Panopionis fuit! Qui cùm cognovisset advolare milites ad occidendum dominum suum, qui fuerat proscriptus, commutatâ cum eo veste, illum postico clam emisit, se autem in cubiculum ac lectum domini recepit, et ut Panopionem occidi passus est.

Quis credat tantas operum, sine numine, moles,
Ex minimis, cæcoque creatum fœdere mundum?
Si sors ista dedit nobis, sors ipsa gubernet.

Primùm regem Athenienses habuere Cecropem. Huic successit Cranaus, cujus filia Athis, vel Attis, regioni nomen dedit.

Tota quidem ponatur anas; sed pectore tantùm
Et cervice sapit: cetera redde coquo.

Beneficiorum maxima sunt ea, quæ a parentibus accipimus, dum aut nescimus, aut nolumus. Parentes cogunt teneros infantes ad salubrium rerum patientiam. Flentium et repugnantium corpora diligenti curâ fovent. Mox liberalia studia inculcant, adhibito timore nolentibus. Juventam frugalitati, pudori, moribus bonis applicant, coactam, si non obsequatur libenter.

Frange toros: pete vina: rosas cape: tingere nardo.
Ipse jubet mortis te meminisse Deus.

Semper ita vivamus, ut rationem nobis reddendam arbitremur.

Quid mirum, noscere mundum
Si possunt homines, quibus est et mundus in ipsis,
Exemplumque Dei quisque est in imagine parvâ?

Ea caritas, quæ est inter nos et parentes, dirimi, nisi detestabili scelere, non potest.

Glis.

Tota mihi dormitur hyems, et pinguior illo
Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Non intelligunt homines, quàm magnum vectigal sit parsimonia.

Dum fata sinunt,
Vivite læti; properat cursu
Vita citato; volucrique die
Rota præcipitis vertitur anni.

Filia, cui nomen Pero, admovit, velut infantem, pectori suo, atque aluit, patrem suum, grandi ætate senem, qui in custodiam traditus fuerat.

O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit,
Nunc veterum libris, nunc somno et inertibus horis,
Ducere solicitæ jucunda oblivia vitæ?

Mente rectè uti non possumus, multo cibo et potione completi.

Exeat aulâ,
Qui volet esse pius : virtus et summa potestas
Non coeunt.

Pater nullum clarius potest relinquere monumentum sui, quàm si filium relinquat effigiem morum, virtutis, constantiæ, pietatis, ingenii.

Gaudet in effossis habitare cuniculus antris :
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

Rex Lydorum Crœsus erat, cujus opes et divitiæ insignes erant.

Cinis, et manes, et fabula fies.
Vive memor lethi : fugit hora.

Plurimùm in reliquam vitam proderit, pueros statim salubriter institui. Facile est enim teneros adhuc animos componere ; difficilè reciduntur præcepta, quæ primis imprimuntur ætatibus : et naturâ tenacissimi sumus eorum, quæ pueri percepimus : ut sapor, quo nova vasa imbuuntur, durat.

Quisnam igitur liber ? Sapiens, sibi qui imperiosus ;
Quem neque pauperies, neque mors, nec vincula terrent.

Accepto Macedonum imperio, Alexander Magnus Regem se terrarum omnium ac mundi appellari jussit.

Serpens, sitis, ardor arenæ,
Dulcia virtuti: gaudet patientia duris.

Athenienses primi lanificii, et olei, et vini usum docuere; arare quoque, et serere frumenta glandem vescentibus monstrârunt. Literæ certè ac facundia, et civilis ordo disciplinæ, veluti templum, Athenas habuerunt.

Pavo.

Miraris, quoties gemmantes explicat alas:
Et potes hunc sævo tradere, dure, coquo?

Sæpe videmus fractos pudore, qui nullâ ratione vincerentur.

Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator,
Nemo adeò ferus est, ut non mitescere possit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem.

Dabimus pueris aliquod laxamentum: desides verò eos esse non sinemus, et procul a contactu deliciarum retinebimus. Nihil enim magis voluptarios et iracundos facit, quàm educatio mollis et blanda. Ideo quo plus indulgetur pueris, eo corruptior illis animus est. Offensas patienter ille non feret, cui nihil unquam negatum est, cui lacrymas solicita semper mater abstersit.

Vivit et armiferæ cornix invisa Minervæ;
Ista quidem seclis vix moritura decem.

Justitia sine prudentiâ plurimùm poterit; sine justitiâ nihil valebit prudentia.

Minùs in parvis fortuna furit,
Leviùsque ferit leviora Deus.

Lusus pueris proderunt: quia pueri post lusus plus virium et acriorem animum afferunt ad discendum. Modus tamen sit remissionibus: ne aut negatæ odium studiorum faciant, aut nimiæ otii consuetudinem afferant.

Dulcia defectâ modulatur carmina linguâ,
Cantator cycnus funeris ipse sui.

Nihil est tam regium, tàm liberale, tamque munificum, quàm opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis homines.

Virtus est, vitium fugere; et sapientia prima,
Stultitiâ caruisse.

Augustus, summum imperium Romæ adeptus, nepotes suos literas, aliaque rudimenta per se plerumque docuit.

Crudeles Divi! serpens novus exuit annos:
Formæ non ullam fata dedere moram.

Alexander cum nullo hostium unquam congressus est, quem non vicerit: nullam urbem obsedit, quam non expugnaverit.

Quicquid patimur, mortale genus,
Quicquid facimus, venit ex alto.

O magna vis veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraque omnium insidias, facilè se per seipsam defendat!

Est hìc, est animus lucis contemtor, et istum
Qui vitâ bene credat emi, quò tendis, honorem.

Mortuos cremare, apud Romanos non fuit veteris instituti: terrâ condebantur. At postquam longinquis bellis obrutos erui cognovere, tunc institutum.

Hîc, ubi nunc Roma est, orbis caput, arbor et herbæ,
Et paucæ pecudes, et casa rara fuit.

Optimum erit pueris dari præceptores pædagogosque vitiorum expertes: eorum enim mores pueri plerumque referunt. Apud Platonem educatus puer, cùm, ad parentes reversus, vociferantem videret patrem: Nunquam, inquit, hoc apud Platonem audivi. Leonidas, Alexandri pædagogus, imbuit alumnum quibusdam vitiis, quæ illum ab institutione puerili persecuta sunt usque in regale solium.

Ubi non est pudor,
Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides,
Instabile regnum est.

Corinthi puella, capta amore juvenis, illo abeunte peregre, umbram ex facie ejus ad lucernam in pariete lineis circumscripsit. Talis picturæ fuit origo.

Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Titus Manlius Torquatus, qui perindulgens in patrem fuerat, idem acerbè severus in filium fuit.

Murices.

Sanguine de nostro tinctas, ingrate, lacernas
Induis; et, non est hoc satis, esca sumus.

Cicero Salutem Dicit Basilio.

Tibi gratulor; mihi gaudeo: te amo, tua tueor. A te amari, et quid agas, quidque agatur, certior fieri volo. Vale.

Gentibus est aliis tellus data limite certo;
Romanæ spatium est urbis et orbis idem.

Pausanias Lacedæmonius, vitiis obrutus, et Spartam, et ceteram Græciam, sub potestatem Persarum regis redigere voluit. His rebus, Ephori, cognitis, jusserunt eum comprehendi. At ille in ædem Minervæ confugit. Hinc ne exire posset, statim Ephori valvas ejus ædis obstruxerunt, tectumque sunt demoliti, ut faciliùs sub dio interiret. Dicitur eo tempore matrem Pausaniæ vixisse, eamque, post-

quam de scelere filii comperit, in primis, ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attulisse. Hic cùm semianimis de templo elatus esset, confestim animam efflavit.

Regem non faciunt opes :
Mens regnum bona possidet.
Rex est, qui metuit nihil :
Rex est, quique cupit nihil.

In referendâ gratiâ, si modò Hesiodo credimus, debemus imitari agros fertiles, qui plus multo afferunt, quàm acceperunt. Etenim si non dubitamus officia conferre in eos, quos speramus nobis profuturos, quales in eos esse debemus, qui jàm profuerunt ?

Inter aves turdus, si quis, me judice, certet ;
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Diagoras Rhodius tres filios adolescentes habuit, unum pugilem, alterum luctatorem, tertium pancratiastem ; eosque omnes vidit vincere coronarique Olympiæ eodem die. Et cùm ibi eum tres adolescentes amplecterentur, coronis suis in caput patris impositis, populusque gratulabundus jaceret undique in eum flores, in osculis atque in manibus filiorum animam efflavit.

Omnia Romanæ cedunt miracula terræ :
Natura hìc posuit quicquid ubique fuit.

Non solùm gratus debet esse, qui accipit beneficium, verùm etiam is, cui potestas accipiendi fuit.

Vos, quibus rector maris atque terræ
Jus dedit magnum necis atque vitæ,
Ponite inflatos, tumidosque vultus.

Porcia, Marci Catonis Uticensis filia, cùm apud Philippos victum et interemtum maritum cognosceret; quia ferrum, quod poscebat ad mortem sibi inferendam, non dabatur, ardentes carbones ore haurire non dubitavit.

Dente timentur apri; defendunt cornua cervos:
Imbelles damæ, quid, nisi præda, sumus?

Athenis Draco primus leges edidit, sanguine potiùs quàm atramento scriptas.

Est duris meliùs studiis fingenda juventus,
Et pueri discant aspera multa pati.

Pater unicæ filiæ Themistoclem consulebat, utrùm eam pauperi, sed bono viro, collocaret; an locupleti parùm probato. Cui is: Malo, inquit, virum, qui pecuniâ egeat, quàm pecuniam, quæ viro.

Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem: mille ad hanc aditus patent.

Divitias contemnere, et pro nihilo ducere, magni animi et excelsi est.

Pendentem summâ capream de rupe videbis;
Casuram speres, decipit illa canes.

Alexander, victo apud Issum Dario, ad matrem conjugemque ejus præmisit quosdam e suis, qui nunciarent ipsum venire ad eas visendas: moxque earum tabernaculum intravit cum Hephæstione. Is omnium amicorum carissimus erat regi, sed corporis habitu præstabat. Ergò reginæ, illum regem esse ratæ, Persarum more veneratæ sunt Inde, erroris admonita, Sysigambis, Darii mater advoluta est pedibus Alexandri, ignorationem excusans. Quam ille manu allevans: Non errâs inquit, mater, nam et hic Alexander est.

Hic murus aheneus esto,
Nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ.

Cùm Publius Rutilius Rufus amici cujus injustæ rogationi resisteret, atque is per summ indignationem dixisset: Quid ergò mihi opu amicitiâ tuâ, si, quod rogo, non facis? respondit Rutilius, quid mihi tuâ, si propt aliquid injustè facere me oporteat?

Summa petit livor: perflant altissima venti;
Summa petunt dextrâ fulmina missa Jovis

Pueritia, somnus, imprudentia, vinolentia, insania, ejus generis sunt, ex quibus sæpissimè verum auditur.

Cædimus, inque vicem præbemus crura flagellis.
Vivitur hoc pacto.

Orestis et Pyladis amicitia immortalem apud posteros famam adepta est. Quid enim celebratum magis, quàm illorum coram Rege Thoante contentio, uter moreretur? Dum alter niteretur ab altero depellere crimen et criminis pœnam, atque in se transferre: dum, ignorante Rege uter eorum esset Orestes, Pylades Orestem se esse diceret, ut pro illo necaretur; Orestes autem, ita ut erat, Orestem se esse perseveraret.

Surgite, jam vendit pueris jentacula pistor,
Cristatæque sonant undique lucis aves.

Noli imitari malos medicos, qui in alienis morbis profitentur se tenere medicinæ scientiam, ipsi se curare non possunt.

Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones;
Ut teipsum serves, non expergisceris?

T. Volumnius, equestri loco natus, M. Lucullum familiariter coluerat. Eum a M. Antonio interemtum cùm vidisset, et liceret fugâ vitæ consulere, exanimi amico adhæsit, sic in lacrymas et gemitus

profusus, ut nimiâ pietate causam sibi mortis accerseret. Namque propter perseverantem lamentationem ad Antonium pertractus est. Cujus postquam in conspectu stetit: Jube me, inquit, protinus ad Luculli corpus perduci et occidi. Neque enim absumto illo superesse debeo, cùm ei infelicis adversùm te militiæ auctor fuerim. Facilè impetravit ab Antonio: ductusque quò voluerat, Luculli dextram avidè osculatus est, caputque ejus, quod abscissum jacebat, pectori suo applicuit, ac deinde cervicem suam interfectoris gladio præbuit.

Invidiæ domus est imis in vallibus antri;
Sed quoquo ingreditur, florentia proterit arva,
Exuritque herbas, et summa papavera carpit.
Quò non livor adit?

Conscientia bene actæ vitæ, multorumque benefactorum recordatio, jucundissima est.

Da spatium, tenuemque moram; mala cuncta ministrat
Impetus.

Cimon Atheniensis fuit tantâ liberalitate, ut, cùm compluribus locis prædia hortosque haberet, nunquam eis custodem imposuerit, fructûs servandi gratiâ. Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti, ut, si quis opis ejus indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur negare. Sæpe cùm aliquem videret minùs bene vestitum, suum

amiculum dedit. Multos locupletavit: complures pauperes mortuos suo sumtu extulit.

Falx facta ex ense.

Pax me certa ducis placidos curvavit in usus.
Agricolæ nunc sum, militis antè fui.

Nihil bonum est, nisi quod honestum: nihil malum, nisi quod turpe.

Quicquid excessit modum,
Pendet instabili loco.

Octava Calendas Julii, longissima dies totius anni, et nox brevissima, solstitium conficiunt.

Quis enim virtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollis?

Titus amor ac deliciæ generis humani appellatus est. Admonentibus domesticis, quia plura polliceretur, quàm præstare posset, non oportere, ait, quemquam a sermone principis tristem discedere. Atque etiam recordatus quondam super cœnam quòd nihil cuiquam toto die præstitisset, memorabilem illam, meritòque laudatam vocem edidit: Amici, diem perdidi!

...tia, fama, valetudo contingat abundè,
...nundus victus, non deficiente crumenâ.

...r bonus est, qui prodest, quibus potest, nocet ...n nemini.

Candelabrum ligneum.

Esse vides lignum: serves nisi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

Urbem cuidam Alexander donabat. Cùm ille, cui donabatur, tantum munus recusaret, diceretque non convenire fortunæ suæ: Non quæro, inquit, quid te accipere deceat, sed quid me dare.

Sæpe Jovem vidi, cùm jam sua mittere vellet
Fulmina; thure dato, sustinuisse manum.

Animi improbi semper cruciantur pœnæ timore, quâ aut afficiuntur, aut semper sunt in metu, ne aliquando afficiantur.

Mors sola fatetur
Quantula sint hominum corpuscula.

Ab Antigono Cynicus quidam petiit talentum. Respondit, plus esse, quàm quod Cynicus petere deberet. Repulsus, petiit denarium. Respondit rex, minus esse, quàm quod regem deceret dare. Sic invenit Antigonus quomodo neutrum daret.

Fistula.

Quid me compactam ceris, et arundine, rides?
Quæ primùm extructa est fistula, talis erat.

Neque pecuniæ, neque tecta magnifica, neque opes, neque imperia, neque voluptates, in bonis

rebus numerandæ sunt: quippe homines, his rebus circumfluentes, ea desiderant maximè, quibus abundant.

Dulce mori miseris, sed mors optata recedit:
At cùm tristis erit, præcipitata venit.

Alexandro Orientis victori Corinthii per legatos gratulati sunt, et civitate illum suâ donaverunt. Cùm risisset Alexander hoc munus, unus ex legatis: Nulli, inquit, alii civitatem unquam dedimus, quàm Herculi. Tum verò Alexander lubens accepit honorem: neque tam eos respexit, qui sibi civitatem donarent, quàm illum, cui uni, antequam sibi, dedissent.

Majore tumultu
Planguntur nummi, quàm funera. Nemo dolorem
Fingit in hoc casu.

Consuetudinis magna vis est; pernoctant venatores in nive, in montibus uri se patiuntur.

Pica loquax, certâ dominum te voce saluto:
Si me non videas, esse negabis avem.

Ipsæ feræ officia sentiunt: nec ullum tam immansuetum animal est, quod non curâ mitiges, et in amorem tui vertas. Leonum ora a magistris impune tractantur: elephantorum feritas cibo mitescit.

O vita misero longa: felici brevis;
Felices sequeris, mors, miseros fugis.

Hostium repentinus adventus magis conturbat, quàm expectatus: et maris subita tempestas terret navigantes vehementiùs, quàm antè provisa.

Minuti
Semper et infirmi est animi, exiguique voluptas
Ultio.

Leonidas Lacedæmonius, cum trecentis civibus apud Thermopylas objectus Xerxi in Græciam irrumpenti cum innumerabili militum copiâ, maluit occumbere dimicando, quàm assignatam sibi a patriâ stationem deserere. Ideoque tam alacri animo cohortatus est suos ad id prælium, quo perituri erant, ut diceret: Sic prandete, commilitones, tanquam apud inferos cœnaturi. Mors erat denunciata trecentis illis Lacedæmoniis: nec victoriam sperabant, nec reditum: ille locus iis sepulcrum futurus erat. Perinde tamen ac victoria esset promissa, ductori intrepidè paruerunt.

Nil admirari, prope res est una, Numici,
Solaque, quæ possit facere et servare beatum.

Nos ita liquescimus mollitiâ, ut apis aculeum sine clamore ferre non possimus.

Frangere dum metuis, frangis crystallina; peccant
Securæ nimiùm, solicitæque manus.

Magnis veterum scriptorum laudibus celebrata est Cynegiri militis Atheniensis gloria: qui, cùm in campis Marathoniis, duce Miltiade, magnam Persarum cædem fecisset, hostesque fugientes in naves egisset; onustam navem dextrâ manu tenuit, nec priùs demisit, quàm manum amitteret. Amputatâ dextrâ, navem sinistrâ comprehendit. Quam et ipsam cùm amisisset, ad postremum morsu navem detinuit.

Quàm magna gerunt
Grege pro toto bella juvenci!
Si conjugio timuere suo,
Poscunt timidi prælia cervi.

Suum cuique pulchrum est: adhuc neminem cognovi poetam, qui sibi non optimus videretur: te tua, me delectant mea.

Nam scelus intrà se tacitum qui cogitat ullum,
Facti crimen habet.

Cicero S. D. Terentiæ Suæ.

Ad ceteras meas miserias accessit dolor et e Dolabellæ valetudine, et e Tulliæ. Omnino de omnibus rebus nec quid consilii capiam, nec quid faciam scio. Tu velim tuam et Tulliæ valetudinem cures. Vale.

Non sibi, sed domino, venatur vertagus acer,
Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Horæ cedunt, et dies, menses et anni, nec præteritum tempus unquam revertitur, nec quid sequatur sciri potest.

Fortior est, qui se, quàm qui fortissìma vincit
Castra, ducum victor, victor et ipse sui.

Quid præcipuum in rebus humanis est? Vitia domuisse. Hâc nulla est major victoria. Multi sunt, qui urbes, qui populos habuere in potestate; paucissimi, qui se.

Nil dictu fœdum visuque hæc limina tangat,
Intrà quæ puer est.

O volucrem fortunam! quàm citò omnia ex lætitiâ et voluptate ad luctum et lacrymas recidunt.

Desine defuncti lacrymis urgere sepulcrum;
Panditur ad nullas janua nigra preces.

Capua, Campaniæ urbs, prona semper in luxuriam fuit, non modò ingeniorum vitio, sed etiam copiâ voluptatum, quas longa indulgentia fortunæ, et loci amœnitas subministrabant. Cùm illuc iter flexisset Hannibal, victis ad Cannas Romanis, ibi majorem partem hyemis sub tectis habuit exercitum, duratum priùs adversùs mala, et nondum expertum bona. Itaque, quos nulla vis mali vicerat, perdidere nimia bona, et voluptates immodicæ. Somnus enim, et vinum, et epulæ, et otium ita

enervaverunt corpora animosque, ut vires ad vincendum ademerint, et Marcellus verè dixisse videatur: Capuam Hannibali Cannas fuisse.

Sponte tamen juvenes imitantur cetera; solam
Inviti quoque avaritiam exercere jubentur.

Præter culpam et peccatum homini accidere nihil potest, quod sit horribile aut pertimescendum.

Supprime jam lacrymas: non est revocabilis illis,
Quem semel umbriferâ navita lintre tulit.

Nihil est honestius magnificentiusque quàm pecuniam contemnere, si non habeas; si habeas, ad beneficentiam liberalitatemque conferre.

Crescit amor nummi, quantùm ipsa pecunia crescit,
Et minùs hanc optat, qui non habet.

Ut multa secunda moderatè tulimus, sic adversam fortunam fortiter ferre debemus.

Soles occidere et redire possunt:
Nobis cùm semel occidit brevis lux,
Nox est perpetuò una dormienda.

Contemplatus Cato major M. Curii villam, quæ non longè aberat a suâ, admirari satis non poterat vel hominis ipsius continentiam, vel temporum disciplinam. Huic Curio ad focum sedenti, in agresti scamno, et ligneo catillo cœnanti, magnum

auri pondus Samnites cùm attulissent, repudiati ab eo sunt. Dixit enim, non aurum habere præclarum sibi videri; sed iis, qui haberent aurum, imperare.

Sol fugit, et removent subeuntia nubila cœlum;
Et gravis effusis decidit imber aquis.

Est non modò liberale, paululum nonnunquam de suo jure decedere, sed interdum etiam fructuosum.

Nam dives qui fieri vult,
Et citò vult fieri.

Cicero S. D. Terentiæ suæ.

Si vales, bene est: ego valeo. Valetudinem tuam velim cures diligentissimè. Nàm mihi et scriptum et nunciatum est, te in febrim subitò incidisse. Quòd celeriter me fecisti de Cæsaris literis certiorem, fecisti mihi gratum. Item posthac, si quid opus erit, si quid acciderit novi, facies ut sciam. Cura ut valeas. Vale.

Sensit Alexander, testâ cùm vidit in illâ
Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quàm qui totum sibi posceret orbem.

Phocion Atheniensis, etsi sæpe exercitibus præfuit, summosque magistratus cepit, tamen fuit perpetuò pauper, cùm ditissimus esse posset. Hic cùm a rege Philippo munera magnæ pecuniæ repudiaret, legatique hortarentur accipere, simulque

admonerent, si ipse facilè careret pecuniâ, liberis tamen suis prospiceret, quibus difficile esset in summâ paupertate tantam paternam tueri gloriam; his ille: si mei similes erunt, inquit, agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit; sin sunt futuri dissimiles, nolo meis impensis illorum ali augerique luxuriam.

Jam veniunt anni fragiles, et inertior ætas:
  Inficit et nigras alba senecta comas.

Cùm juvenes relaxare animos, et dare se jucunditati volent, caveant intemperantiam, meminerint verecundiæ.

Fraxinus in sylvis pulcherrima, pinus in hortis,
Populus in fluviis, abies in montibus altis.

Quàm parvo contentus est sapiens! quàm parum paupertatem timet! Ducebat pro nihilo pecuniam Anacharsis Scythes, cujus extat epistola, his verbis: Anacharsis Hannoni salutem. Mihi amictus est, ut Scythis feræ pellis; calceamentum, pedum callum; cubile, terra; obsonium, fames; lacte, caseo, carne, vescor. Quare munera ista tua, vel civibus tuis, vel Diis immortalibus dona.

Sic mea perpetuis liquefiunt pectora curis,
  Ignibus admotis ut nova cera solet.

Eum nos, qui ætate anteit, tanquam superiorem colere debemus.

Desinat elatis quisquam confidere rebus;
Omnia mors æquat.

Xenocrates, cùm legati ab Alexandro quinquaginta ei talenta attulissent, quæ pecunia erat maxima temporibus illis, abduxit legatos ad cœnam in academiam, iisque apposuit tantum quod satis esset, nullo apparatu. Cùm postridie rogarent eum, cui numerari pecuniam juberet: Quid? vos hesternâ, inquit, cœnulâ non intellexistis me pecuniâ non egere?

Littora nativos per se dant picta lapillos:
Et volucres nullâ dulciùs arte canunt.

Fit nescio quo pacto, ut magis in aliis cernamus, si quid delinquitur, quàm in nobismet ipsis.

Vivitur exiguo meliùs; natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.

Diogenes Alexandro roganti, ut diceret si quid sibi opus esset, respondit: Nunc quidem paululum a sole absis. Offecerat videlicet apricanti. His auditis, Alexander: Nisi Alexander essem, inquit, libenter essem Diogenes.

Si numeres anno soles et nubila toto,
Invenies nitidum sæpius isse diem.

Tonsores in Italiam ex Siciliâ venere post Romam conditam anno quadringentesimo quinquagesimo quarto. Antè intonsi fuere Romani.

Facilis descensus Averni,
Noctes atque dies patet atri janua Ditis;
Sed revocare gradum, superasque evadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est.

Xerxes, refertus omnibus præmiis donisque fortunæ, non equitatu, non pedestribus copiis, non navium multitudine, non infinito pondere auri, contentus, præmium ei proposuit, qui invenisset novam voluptatem. Quâ inventâ, ipse non fuit contentus; neque enim unquam finem inveniet libido.

An gravis inceptum peragit fortuna tenorem?
Et manet in cursu semper acerba suo?

Urbem Megaram ceperat Demetrius, cui cognomen Poliorcetes fuit. Ab hoc Stilpon philosophus interrogatus, num quid perdidisset? Nihil, inquit; omnia namque mea mecum sunt. Atqui et patrimonium suum perdiderat, et hostis filios rapuerat, et patriam expugnaverat. Ille tamen nihil se damni passum fuisse testatus est. Habebat enim secum vera bona, doctrinam scilicet, et virtutem, in quæ hostis manum injicere non poterat. Omnium scilicet bonorum, quæ extrinsecus adveniunt, incerta possessio est.

Sed mihi vel tellus optem priùs ima dehiscat,
Vel Pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras,
Pallentes umbras Erebi, noctemque profundam,
Antè, pudor, quàm te violem, aut tua jura resolvam.

Nec domus, nec Respublica stare potest, si in eâ nec rectè factis præmia extent, nec supplicia peccatis.

Crede mihi, miseris cœlestia numina parcunt,
  Nec semper læsos et sine fine premunt.

Timoleon Corinthius magnus omnium judicio vir extitit. Namque huic uni contigit, ut patriam oppressam a tyranno liberaret. Cùm frater ejus Timophanes tyrannidem Corinthi occupâsset, et ipse particeps regni posset esse, tantùm abfuit a societate sceleris, ut antetulerit civium suorum libertatem fratris saluti, et patriæ legibus obtemperare sanctius duxerit, quàm imperare patriæ. Hâc mente, fratrem tyrannum interficiendum curavit.

Odi et amo: quare id faciam, fortasse requiris;
  Nescio; sed fieri sentio, et excrucior.

Literas ad se ab amico missas, offensione aliquâ in medium proferre, palamque recitare, nihil est aliud, quàm tollere e vitâ societatem, tollere amicorum colloquia absentium: multa enim loca solent esse in epistolis, quæ, prolata si sint, inepta videantur: et multa seria, neque tamen divulganda.

Quî fit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem,
Seu ratio dederit, seu fors objecerit, illâ
Contentus vivat; laudet diversa sequentes?

Timoleon missus a Corinthiis ad ferendam opem Syracusanis, incredibili felicitate Dionysium totâ Siciliâ depulit; civitatibus leges libertatemque reddidit; et maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit, ut conditor urbium earum videretur. Cùm tantis esset opibus, ut etiam invitis imperare posset; tantum autem haberet amorem omnium Siculorum, ut nullo recusante regnum obtineret; maluit se diligi, quàm metui. Itaque, cùm primùm potuit, imperium deposuit, et privatus Syracusis, quod reliquum vitæ fuit, vixit.

Nil nimiùm studeo, Cæsar, tibi velle placere,
Nec scire utrùm sis albus, an ater, homo.

Habenda est ratio valetudinis: utendum est exercitationibus modicis.

Rara juvant; primis sic major gratia pomis:
Hybernæ pretium sic meruere rosæ.

Diocletianus, sponte depositis imperialibus fascibus, in propriis agris consenuit. Quùm aliquando ab Herculio et Galerio excitaretur ad recipiendum imperium, illud tanquam pestem detestans, hoc respondit: Utinam Salonæ possetis visere olera nostris manibus consita, profectò nunquam illud tentandum judicaretis.

Nocte pluit totâ, redeunt spectacula mane:
  Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.

Non solùm ex malis minima oportet eligere, sed etiam excerpere ex his ipsis, si quid insit boni.

Rara quidem est virtus, quam non fortuna gubernet,
  Quæ maneat stabili, cùm fugit illa, pede.

Inventi sunt multi, qui non modò pecuniam, sed etiam vitam, pro patriâ profundere parati essent; iidem gloriæ jacturam ne minimam quidem facere vellent, etiam republicâ postulante. Ut Callicratidas, qui cùm Lacedæmoniorum dux fuisset Peloponnesiaco bello, multaque fecisset egregiè, vertit ad extremum omnia, cùm consilio non paruit eorum, qui suadebant ne classe dimicaret cum Atheniensibus; quibus ille respondit: Lacedæmonios, classe illâ amissâ, aliam parare posse; se fugere sine suo dedecore non posse.

Vipera Cappadocem malesana momordit; at ipsa
  Gustato periit sanguine Cappadocis.

Elephanti jussa faciunt, leones jugum subeunt, in mari vituli mitescunt; hirundines verò et mures indociles sunt.

Juvat ire perîclis
Ad decus: et dextrâ memorandum condere nomen;
Quale dedit nunquam rebus fortuna secundis

Adversùs Hannibalem, callidum imperatorem, toties victorem, dux a Romanis electus Q. Fabius, novam vincendi artem commentus est, non pugnare, et hostem morâ frangere. Unde Cunctator est dictus.

Mater Lacæna clypeo obarmans filium,
Cum hoc, inquit, aut in hoc, redi.

Non licebat vinum fœminis Romæ bibere. Mecennii uxor, quòd vinum biberat e dolio, interfecta fuit a marito.

Vix mihi credetis, sed credite; Troja maneret,
Præceptis Priami si foret usa senis.

Non terret sapientem mors, quæ propter incertos casus quotidie imminet, propter brevitatem vitæ nunquam longè potest abesse. Pellantur ergò istæ ineptiæ penè aniles, ante tempus mori, miserum esse. Quod tandem tempus? Naturæne? At ea quidem dedit usuram vitæ, tanquam pecuniæ, nullâ præstitutâ die. Quid est igitur, quod querare, si repetit, cùm vult? eâ enim conditione acceperas. Iidem, si puer parvus occidit, æquo animo ferendum putant: si verò in cunis, ne querendum quidem. Atqui ab hoc acerbiùs exegit natura, quod dederat. Nondum gustaverat, inquiunt, vitæ suavitatem: hic autem jam sperabat magna, quibus frui cœperat. At in ceteris rebus melius putatur, attingere aliquam partem, quàm nullam. Cur in vitâ secus? Quanquam non malè

ait Callimachus, multo sæpius lacrymâsse Priamum, quàm Troilum.——Quæ verò ætas longa est? aut quid homini longum? Nonne senectus assecuta est modò pueros, modò adolescentes? Apud Hypanim fluvium, qui ab Europæ parte in Pontum influit, Aristoteles ait bestiolas quasdam nasci, quæ unum diem vivant. Ex his igitur, quæ horâ octavâ mortua est, provectâ ætate mortua est: quæ verò occidente sole, decrepita. Confer nostram longissimam ætatem cum æternitate, reperiemur in eâdem brevitate, quâ illæ bestiolæ.

Hæc Rufi tabula est? Nil verius. Ipse ubi Rufus?
In cathedrâ. Quid agit? Hoc, quod et in tabulâ.

Noctu ambulabat in publico Themistocles, cùm somnum capere non posset: quærentibus respondebat, se e somno suscitari Miltiadis tropæis.

Multis casta licèt mens, et sine crimine constet
Vita, tamen probitas cum paupertate jacebit.

Cùm Canius Iulus cum Caio Cæsare Caligulâ diu altercatus fuisset, abeunti Imperator dixit: Ne fortè ineptâ spe tibi blandiaris, ad supplicium te duci jussi. Gratias, inquit, ago, optime princeps. Decem dies usque ad supplicium sine ullâ solicitudine exegit. Vix credi potest, quæ vir ille dixerit, quæ fecerit, quàm in tranquillo fuerit. Ludebat latrunculis, cùm Centurio agmen periturorum trahens, et illum quoque citari jubet,

Vocatus, numeravit calculos, et sodali suo: Vide, inquit, ne post mortem meam mentiaris te vicisse. Tum annuens Centurioni: Testis, inquit, eris, uno me antecedere.

Oderunt peccare boni virtutis amore;
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.

Cùm quæsitum esset ex Socrate, nonne Archelaum, qui tum fortunatissimus habebatur, beatum putaret? Haud scio, inquit, nunquam enim cum eo locutus sum. Ain' tu? An tu aliter id scire non potes? Nullo mòdo. Tu igitur ne de Persarum quidem rege magno potes dicere, beatusne sit! An ego possum, cùm ignorem, quàm sit vir bonus? Quid? tu vitam beatam in eo sitam putas? Ita prorsus existimo, bonos esse beatos, improbos miseros. Miser ergò Archelaus? Certè, si injustus.

Infelix Dido, nulli bene nupta marito:
Hoc pereunte fugis; hoc fugiente peris.

Diogenes rogatus, quemadmodùm sepeliri vellet, projici se jussit inhumatum. Tum amici: Volucribusne et feris? Minimè verò, inquit: sed bacillum propter me, quo abigam, ponitote. Quî poteris? illi dixerunt: non enim senties. Quid igitur mihi ferarum laniatus oberit, nihil sentienti?

Desine nec Latios, nec Graios volvere libros;
Si quis multa leget, multa legenda sciat.

Quùm de Simonide quæsivisset tyrannus Hiero quid esset Deus, deliberandi causâ sibi unum diem postulavit. Quùm idem ex eo postridie quæreret, biduum petiit. Quùm sæpiùs duplicaret numerum dierum, admiransque Hiero quæreret, cur ita faceret? Quia, inquit, quanto diutiùs considero, tanto mihi res videtur obscurior.

Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram:
Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

Minabatur Theodoro philosopho tyrannus mortem, et quidem sine sepulturâ. Cui Theodorus: O te ineptum, si putas interesse, supra terram an infra, putrescam!

Nam qui mentiri, aut fallere insuêrit patrem,
Tanto magis audebit ceteros.

Solon, cùm interrogaretur cur nullum supplicium constituisset in eum, qui parentem necâsset, respondit se id neminem facturum putâsse.

Nullâ reparabilis arte
Læsa pudicitia est; deperit illa semel.

Sepulcrum Cyri Alexander jussit aperiri, in quo erat conditum ejus corpus, cui volebat dare inferias. Auro argentoque repletum esse crediderat; quippe ita Persæ vulgaverant. Sed, præter clypeum ejus putrem, et arcus duos Scythicos et acinacem, nihil reperit. Ceterùm velavit ami-

culo suo loculum, in quo jacebat corpus: miratus tanti nominis regem, tantis præditum opibus, haud pretiosiùs sepultum esse, quàm si fuisset e plebe.

Non facilè incipient turres vitare columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas.

Ferunt Anaxagoram, nuntiatâ filii morte, dixisse: Sciebam me genuisse mortalem.

Sed propera; nec te venturas differ in horas:
Qui non est hodie, cras minùs aptus erit.

Dolor esse videtur acerrimus virtuti adversarius. Huic igitur succumbet virtus? Quàm turpe, O Dii boni! Pueri Spartiatæ non ingemiscunt verberibus laniati. Adolescentium greges Lacedæmone incredibili contentione certant pugnis, calcibus, unguibus, morsu denique, ita ut exanimarentur, priusquam se victos faterentur. Qui apud Indos sapientes habentur, nudi ætatem agunt, et Caucasi nives, hyemalemque vim perferunt sine dolore; cùmque ad flammam se applicaverint, sine gemitu aduruntur. Mulieres verò in Indiâ, cùm est cujusvis earum vir mortuus, in certamen veniunt, quam plurimùm ille dilexerit: plures enim singulis solent esse nuptæ. Quæ est victrix, ea læta unà cum viro in rogum imponitur: victæ mœstæ discedunt.

Est quoque cunctarum novitas gratissima rerum:
Libatum florem sedula spernit apis.

Lacæna, quùm filium in prælium misisset, et interfectum audîsset: Idcirco, inquit, genueram, ut esset, qui pro patriâ mortem non dubitaret occumbere.

Tabida consumit ferrum, lápidesque, vetustas;
Nullaque res majus tempore robur habet.

Xenophon, cùm solemne sacrum faceret, filium cognovit cecidisse in prælio apud Mantineam; nec ideo inceptum Deorum cultum omisit, sed tantummodò coronam deponere contentus fuit. Percontatus deinde quonam modo occubuisset filius, ut audivit fortissimè pugnantem interiisse, coronam capiti reposuit; numina testatus se majorem ex filii virtute voluptatem, quàm ex morte dolorem, sentire.

Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus.
O fortuna, ut nunquam perpetuò es bona!

Darius in fugâ, cùm aquam turbidam et cadaveribus inquinatam bibisset, negavit unquam se bibisse jucundiùs. Nunquam videlicet sitiens biberat.

Longa dies homini docuit parere leones:
Longa dies molli saxa peredit aquâ.

Ciceronem, mortem Tulliæ suæ lugentem, his verbis consolatur Servius Sulpicius: Quæ res mihi non mediocrem consolationem attulit, volo tibi commemorare, si fortè eadem res tibi minuere

dolorem possit.———Ex Asiâ rediens, cùm ab Æginâ Megaram versùs navigarem, cœpi regiones circumcirca prospicere. Post me erat Ægina, ante Megara, dextrâ Piræus, sinistrâ Corinthus; quæ oppida quodam tempore florentissima fuerunt, nunc prostrata ac diruta ante oculos jacent. Cœpi egomet meçum sic cogitare: Hem, nos homunculi indignamur, si quis nostrûm interiit, aut occisus est, quorum vita brevior esse debet, cùm uno loco tot oppidorum cadavera projecta jaceant? Visne tu te, Servi, cohibere, et meminisse hominem te esse natum?—Crede mihi: cogitatione eâ non mediocriter sum confirmatus.

Ipsa etiam veniens consumit saxa vetustas:
  Et nullum est, quod non tempore cedat, opus.

Cùm in phiditiis Lacedæmoniorum tyrannus cœnavisset Dionysius, negavit se jure illo nigro, quod cœnæ caput erat, delectatum. Tum is, qui illa coxerat: minimè mirum; condimenta enim defuerunt. Quæ tandem? inquit ille. Labor in venatu, sudor, cursus ad Eurotam, fames, sitis: his enim rebus Lacedæmoniorum epulæ condiuntur.

Homine imperito nunquam quidquam injustius,
Qui, nisi quod ipse facit, nil rectum putat.

Socrates servo ait: cæderem te, nisi irascerer. Pœnam servi in aliud tempus distulit; illo tempore se admonuit.

Tempus edax rerum, tuque, invidiosa vetustas,
Omnia destruitis.

Dionysius, cùm quidam ex ejus assentatoribus, Damocles, commemoraret in sermone copias ejus, opes, majestatem dominatûs, rerum abundantiam, magnificentiam ædium regiarum: negaretque unquam beatiorem quemquam fuisse: Visne igitur, inquit, Damocle, quoniam hæc te vita delectat, ipse eandem degustare, et fortunam experiri meam? Cùm ille se cupere dixisset, collocari jussit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimo, textili stragulo, magnificis operibus picto: abacosque complures ornavit argento, auroque cælato. Tum ad mensam pueros delectos jussit consistere, eosque nutum illius intuentes diligenter ministrare. Aderant unguenta, coronæ; incendebantur odores; mensæ conquisitissimis epulis extruebantur. Fortunatus sibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatû, fulgentem gladium, e lacunari setâ equinâ aptum, demitti jussit, ut impenderet illius beati cervicibus. Itaque nec ministrantes aspiciebat, nec plenum artis argentum; nec manum porrigebat in mensam: jam ipsæ defluebant coronæ. Denique exoravit tyrannum, ut abire liceret, quòd jam beatus nollet esse.

Vitaret cœlum Phaëton, si viveret; et, quos
Optârat stultè, tangere nollet equos.

C. Julius Cæsar, qui victoriâ clementissimè usus est, cùm scrinia deprehendisset epistolarum ad Pompeium missarum ab iis, qui videbantur in diversis fuisse partibus, legere noluit, sed combussit.

En ego, non paucis quondam munitus amicis,
  Dum flavit velis aura secunda meis;
Ut fera nimboso tumuerunt æquora vento,
  In mediis, lacerâ puppe, relinquor aquis.

Æschines, cùm propter ignominiam judicii cessisset Athenis, et se Rhodum contulisset, rogatus a Rhodiis, legisse fertur orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat: quâ perlectâ, petitum est ab eo postridie, ut legeret illam etiam, quæ erat contrà a Demosthene pro Ctesiphonte edita. Quam cùm suavissimâ et maximâ voce legisset, admirantibus omnibus: Quanto, inquit, magis admiraremini, si audîssetis ipsum!

Quid mihi divitiæ; quarum si demseris usum,
  Quamvis largus opum, semper egenus ero?
Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas
  Captat, et appositis abstinet ora cibis.

Quid facilius fuit regi Antigono, quàm duos milites ad supplicium duci jubere, qui, proximi regio tabernaculo, de rege suo multa temere effutiebant? Audierat omnia Antigonus, utpote cùm inter dicentes et audientem velum tantùm inter-

esset: quod ille leviter commovit, et: Longiùs, inquit, discedite, ne vos rex audiat.

Nescio quâ natale solum dulcedine captos
  Ducit, et immemores non sinit esse sui.
Quid melius Româ? Scythico quid frigore pejus?
  Huc tamen ex illâ barbarus urbe fugit.
Assuetos tauri saltus, assueta leones
  (Nec feritas illos impedit) antra petunt.

Rex Prusias, cùm Hannibali apud eum exulanti pugnare placeret, negabat se audere, cùm exta prohiberent. An tu, inquit ille, carunculæ vitulinæ mavis, quàm Imperatori veteri, credere?

Dum juvat, et vultu ridet fortuna sereno,
  Indelibatas cuncta sequuntur opes.
At simul intonuit, fugiunt; neque noscitur ulli,
  Agminibus comitum qui modò cinctus erat.

Si qua in Philippo Macedonum rege virtus fuit, contumeliarum patientia ingens illi instrumentum fuit ad tutelam regni. Demochares ad eum, inter alios Atheniensium legatos, venerat. Auditâ benignè legatione, Philippus: Dicite, inquit, mihi, facere quid possim, quod sit Atheniensibus gratum. Excepit Demochares: Te suspendere. Indignatio circumstantium ad tam inhumanum responsum exorta est. Quos Philippus conticescere jussit, et protervum hominem salvum et incolumem dimittere. At vos, inquit, ceteri legati, nunciate Athe-

niensibus, multo superbiores esse, qui ista dicunt, quàm qui impune dicta audiunt.

Quo quisque est major, magis est placabilis iræ,
 Et faciles motus mens generosa capit.
Corpora magnanimo satis est prostrâsse leoni;
 Pugna suum finem, cùm jacet hostis, habet.
At lupus, et turpes instant morientibus ursi,
 Et quæcunque minor nobilitate fera est.

Alexander magnus ille, cùm in Sigæo ad Achillis tumulum adstitisset: O fortunate, inquit, adolescens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inveneris! At verè: nam, nisi Ilias illa extitisset, idem tumulus, qui corpus ejus contexerat, nomen etiam obruisset.

Vive tibi, quantùmque potes prælustria vita;
 Sævum prælustri fulmen ab arce venit.
Effugit hybernas demissa antenna procellas,
 Lataque plus parvis vela timoris habent.
Aspicis, ut summâ cortex levis innatet undâ,
 Cùm grave nexa simul retia mergat onus.
Qui cadit in plano, (vix hoc tamen evenit ipsum)
 Sic cadit, ut tactâ surgere possit humo.

Cùm Philippus Methonem urbem oppugnaret, in prætereuntem sagitta jacta de muris, dextrum ejus oculum effodit. Quo vulnere nec segnior in bellum, nec iracundior, adversùs hostes factus est;

adeò ut pacem deprecantibus dederit, et mitis adversùs victos fuerit.

Improba solicitæ tu causa, pecunia, vitæ es,
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula præbes;
Semina curarum de capite orta tuo.

Antimachus Clarius poeta, cùm, convocatis auditoribus legeret magnum volumen suum, et eum legentem omnes præter Platonem reliquissent: Legam, inquit, nihilominus; Plato enim mihi unus instar est omnium.

Æra nitent usu; vestis bona quærit haberi;
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Hinc famæ vigilare juvet; quis nôsset Homerum,
Ilias æternum si latuisset opus?
Quis Danaën nôsset, si semper clausa fuisset;
Inque suâ turri perlatuisset anus?

Cùm apud Philippum regem præ vino dormitantem dixisset causam mulier, fuissetque immeritò damnata; exclamavit se ab ejus judicio provocare. Ad quem ergò proclamas? inquit rex iratus. A Philippo, respondit illa, bene poto et dormitánte, ad Philippum sobrium et vigilantem. Excussit regi crapulam et somnolentiam tam liberum mulierculæ responsum; et, causâ ejus diligentiùs inspectâ, justiorem sententiam tulit.

Finirent multi letho mala: credula vitam
Spes alit, et meliùs cras fore semper ait.
Spes etiam validâ solatur compede vinctum;
Crura sonant ferro: sed canit inter opus.
Spes alit agricolas; spes sulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo volucres, hæc captat arundine pisces,
Cùm tenues hamos abdidit antè cibus.

Tullius S. D. Terentiæ suæ.

S. V. B. E. E. Q. V. Nos quotidie tabellarios nostros expectamus: qui si venerint, fortasse erimus certiores quid nobis faciendum sit; faciemusque te statim certiorem. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale.

Casta suo gladium cùm traderet Arria Pæto,
Quem de visceribus traxerat ipsa suis;
Si qua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit:
Sed, quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.

Postquam victum regem Perseum consolatus est victor Paulus Æmilius, sermone ad circumstantes Romanos converso, dixit: Exemplum insigne cernitis mutationis rerum humanarum. Vobis hoc præcipuè dico, juvenes. Ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbè ac violenter consulere decet, nec præsenti credere fortunæ, cùm quid vesper ferat incertum est. Is demum vir erit, cujus animum fortuna nec prospera flatu suo efferet, nec adversa infringet.

Divitias alius fulvo sibi congerat auro,
  Et teneat culti jugera multa soli.
Me mea paupertas vitæ traducat inerti,
  Dum meus assiduo luceat igne focus.

Darius adversùs Alexandrum in Ciliciâ pugnaturus, coegerat undique penè innumerabilem militum multitudinem. Cujus aspectu cùm admodùm lætus esset, spem quoque ejus inflabat adulatorum turba, certam de Alexandro victoriam pollicitantium. Conversus tum ad Charidemum Atheniensem, virum belli peritum, percontari cœpit: Satisne ei videretur instructus ad obterendum hostem? At ille liberè admonuit: Illam ex omnibus Orientis partibus excitam hominum multitudinem, purpurâ, argento, auroque fulgentem, futuram esse imparem Macedonibus, qui, paupertate magistrâ usi, militarem disciplinam didicissent, et non decora arma, sed fortitudinem animi, ad prælium afferent.

Si memini, fuerant tibi quatuor, Ælia, dentes:
  Exspuit una duos tussis, et una duos.
Jam secura potes totis tussire diebus;
  Nil isthic, quod agat, tertia tussis habet.

Scipio Nasica cùm ad poetam Ennium venisset, eique ab ostio quærenti Ennium, ancilla dixisset, domi non esse; Nasica sensit illam domini jussu dixisse, et illum intus esse. Paucis pòst diebus cùm ad Nasicam venisset Ennius, et eum a januâ quæreret, exclamat Nasica, se domi non esse: tum

Ennius: Quid, inquit, ego non cognosco vocem tuam? Hìc Nasica: Homo es impudens; ego cùm te quærerem, ancillæ tuæ credidi te domi non esse, tu mihi non credis ipsi?

Conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu;
Sic et continuâ messe senescit ager.
Scilicet et veteres fugiunt juga curva juvenci;
Et domitus fræno sæpe repugnat equus.

Ut omnia æquo animo feras, exemplum accipe Socratem per omnia aspera jactatum, invictum tamen et paupertate et laboribus. Uxorem habebat moribus feram, linguâ petulantem: et liberos indociles, matri quàm patri similiores. Novissimè objecta est illi et religionum violatio, et juventutis corruptela. Post hæc carcer et venenum. Hæc adeò Socratis animum non moverunt, ut ne vultum quidem moverint.

Conjugis audîsset fatum cùm Porcia Bruti,
Et subtracta sibi quæreret arma dolor;
Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?
Credideram satis hoc vos docuisse patrem.
Dixit, et ardentes avido bibit ore favillas:
I nunc, et ferrum, turba molesta, nega.

Quædam civitates, secutæ naturam, quæ parvo contenta est, parvo victu delectatæ sunt, ut Lacedæmonii. Persas negat Xenophon ad panem quidquam adhibere solitos esse, præter nasturtium. Si quædam etiam suaviora natura desiderare videatur

quàm multa ex terrâ arboribusque nascuntur suavitate præstanti!

Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas,
Et validas segetes, quod fuit herba, facit.
Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras,
Quo posita est primùm tempore, virga fuit:
Tum poterat manibus summâ tellure revelli;
Nunc stat in immensum viribus aucta suis.

Dicebat Socrates: Multos homines propterea velle vivere, ut ederent et biberent: se bibere atque esse, ut viveret.

Declamas bellè; causas agis, Attale, bellè.
Historias bellas, carmina bella, facis.
Componis bellè mimos, epigrammata bellè;
Bellus grammaticus, bellus es astrologus.
Et bellè cantas, et saltas, Attale, bellè;
Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.
Nil bene cùm facias, facis attamen omnia bellè.
Vis dicam quid sis? magnus es ardelio.

Corpus humanum prope utì ferrum est. Ferrum si exerceas, conteritur; si non exerceas, tamen rubigo consumit. Item homines exercendo videmus conteri: si nihil exerceas, inertia atque torpedo plus detrimenti affert, quàm exercitatio.

Fama, malum, quo non aliud velocius ullum,
Mobilitate viget, viresque acquirit eundo:
Parva metu primò; mox sese attollit in auras;
Ingrediturque solo, et caput inter nubila condit;
Tàm ficti pravique tenax, quàm nuncia veri.

Nihil aliud est ebrietas, quàm voluntaria insania, et brevis furor. Hinc Alexander carissimum sibi ac fidelissimum amicum Clitum inter epulas transfodit. Marcum Antonium, magnum virum, et ingenii nobilis, quæ alia res perdidit, quàm ebrietas et Cleopatræ amor? Hæc illum res hostem reipublicæ, hæc hostibus suis imparem, hæc crudelem fecit, cùm inter apparatissimas epulas, vino gravis, sitiret tamen sanguinem; solet nempe vinolentiam crudelitas sequi.

Quintiliane, vagæ moderator summe juventæ:
  Gloria Romanæ, Quintiliane, togæ;
Vivere quòd propero pauper, nec inutilis annis,
  Da veniam; properat vivere nemo satis.
Differat hoc, patrios optat qui vincere census,
  Atriaque immodicis arctat imaginibus.
Me focus, et nigros non indignantia fumos
  Tecta juvant, et fons vivus, et herba rudis.
Sit mihi verna satur; sit non doctissima conjux:
  Sit nox cum somno; sit sine lite dies.

Diogenes, vir ingentis animi, qui se complicuit in dolio, et in eo cubitavit, divitias projecit, onus illas existimans, et effecit ne quid eripi posset.

Servus, quem sibi unicum servaverat, cùm effugisset, eum reducere noluit: Turpe est, inquit, Manem sine Diogene posse vivere, Diogenem sine Mane non posse. Cùm vidisset puerum cavâ manu bibentem aquam, fregit protinus calicem cum hâc objurgatione sui: Quamdiu homo stultus supervacuas sarcinulas habui!

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
  Quàm ferus, et verè ferreus, ille fuit!
Tunc cædes hominum generi, tum prælia nata;
  Tum brevior diræ mortis aperta via est.

Cùm adolescens fragrans unguento accessisset ad Vespasianum, ut pro impetrato magistratu gratias ageret, hic, ne quam occasionem corrigendi disciplinam prætermitteret, adolescentem vultu aspernatus, voce etiam gravissimâ increpuit: Maluissem allium oboluisses; munusque concessum revocavit.

Ad cœnam nuper Varus me fortè vocavit,
  Ornatus dives, parvula cœna, fuit.
Auro, non dapibus, oneratur mensa: ministri
  Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Tunc ego: Non oculos, sed ventrem pascere veni;
  Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

Quotidie ad rationem reddendam vocandus est animus. Faciebat hoc Sextius, ut consummato die, cùm se ad nocturnam quietem recepisset, in-

terrogaret animum suum: Quod hodie malum tuum sanâsti? Cui vitio obstitisti? Quâ parte melior es?

Pulchrum eminere est inter illustres viros;
Consulere patriæ; parcere afflictis; ferâ
Cæde abstinere; tempus atque iræ dare,
Orbi quietem, seculo pacem suo.
Hæc summa virtus, petitur hâc cœlum viâ.

Lysandrum dicere aiunt solitum: Lacedæmone esse honestissimum domicilium senectutis. Nusquam enim tantum tribuitur ætati, nusquam est senectus honoratior. Quin etiam memoriæ proditum est, cùm Athenis quidam in theatrum grandis natu venisset, in magno consessu locum ei a suis civibus nusquam datum: cùm autem ad Lacedæmonios accessisset, consurrexisse omnes, et seni sedem dedisse: cùm ab omnibus plausus esset datus, dixisse ex iis quendam: Athenienses scire, quæ recta essent, sed facere nolle.

Rure morans quid agam, respondeo pauca, rogatus.
Luce Deos oro: famulos, post arva, reviso.
Inde lego, Phœbumque cio, Musamque lacesso.
Hinc oleo corpusque frico, mollique palæstrâ
Stringo libens, animo gaudens, ac fœnore liber.
Prandeo, poto, cano, ludo, lavo, cœno, quiesco,
Dum parvus lychnus modicum consumat olivi:
Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camœnis.

Apelles, pictor egregius, cùm tabulam pinxerat, eam inspiciendam proponebat transeuntibus; et post ipsam latens, vitia, quæ a quoque notarentur, auscultabat; vulgi enim judicium sæpe præferebat suo. Is aliquando a sutore reprehensus in crepidis pictæ imaginis, statim quod peccatum fuerat emendavit. At eodem sutore superbè propter priorem admonitionem cavillante circa crus imaginis die postero, indignatus Apelles prospexit, denunciavitque: Ne sutor supra crepidam judicaret. Quod deinde in proverbium venit.

Dextera præcipuè capit indulgentia mentes:
 Asperitas odium, sævaque verba movent.
Odimus accipitrem, quia semper vivit in armis,
 Et pavidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidiis hominum, quia mitis, hirundo;
 Quasque colat, turres Chaonis ales habet.

Lycurgi leges laboribus erudiunt juventutem, venando, currendo, esuriendo, sitiendo, algendo, æstuando. Spartæ pueri sic verberibus accipiuntur, ut multus sanguis exeat: quorum non modò nemo exclamavit unquam, sed ne ingemuit quidem.

Cras te victurum, cras dicis, Posthume, semper.
 Dic mihi, cras istud, Posthume, quando venit?
Quàm longè, cras istud ubi est, aut unde petendum?
 Numquid apud Parthos, Armeniosque latet?

Jam cras istud habet Priami, vel Nestoris, annos.
  Cras istud quanti dic mihi possit emi?
Cras vives: hodie jam vivere, Posthume, serum est:
  Ille sapit, quisquis, Posthume, vixit heri.

Cùm Xenocrates philosophus maledico sermoni quorundam hominum interesset, ac taceret; uno ex his quærente, cur solus ita linguam cohiberet: Quia locutum fuisse me, inquit, aliquando pœnituit; tacuisse, nunquam.

Omnia tempus edax depascitur, omnia carpit;
  Omnia sede movet; nil sinit esse diu.
Flumina deficiunt: profugum mare littora siccat:
  Subsidunt montes; et juga celsa ruunt.
Quid tam parva loquor? moles pulcherrima cœli
  Ardebit flammis tota repentè suis.

Domitianus inter initia principatûs quotidie per horam unam muscas captabat, ac stylo præacuto configebat: ita ut cuidam interroganti, essetne quis intus cum Cæsare, non absurdè responsum sit a Vibio Crispo: Ne musca quidem.

Messis erant primis virides mortalibus herbæ;
  Quas tellus, nullo solicitante, dabat.
Et modò carpebant vivaci cespite gramen;
  Nunc epulæ tenerâ fronde cacumen erant.
Postmodò glans nata est; bene erat jam glande repertâ;
  Duraque magnificas quercus habebat opes.

Cùm Romæ medio foro quidam mortuus efferretur, accessit ad eum scurra, et in aurem quiddam insusurravit. Interrogatus ab iis, qui aderant, quidnam dixisset? Mandâsse, respondit, ut Augusto nunciaret, nihil eorum, quæ moriens plebi legaverat, solutum esse a Tiberio. Re auditâ, Tiberius scurram duci ad supplicium jussit, ut ipse Augusto nuncium ferret.

Vivitur exiguo meliùs; Natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.
Hæc si nota forent, frueremur simplice cultu,
Classica non fremerent, non stridula fraxinus iret;
Non ventus quateret puppes, non machina muros.

Nero quæsitissimis pœnis affecit Christianos. Auctor nominis ejus CHRISTUS, Tiberio imperitante, per procuratorem Pontium Pilatum supplicio affectus erat. Ferarum tergis contecti, laniatu canum interibant, aut crucibus affixi, aut flammandi; atque ubi defecerat dies, in usum nocturni luminis urebantur.

Vitam quæ faciunt beatiorem,
Jucundissime Martialis, hæc sunt:
Res, non parta labore, sed relicta;
Non ingratus ager; focus perennis;
Lis nunquam; toga rara; mens quieta;
Vires ingenuæ; salubre corpus;

Prudens simplicitas; pares amici;
Convictus facilis; sine arte mensa;
Nox non ebria, sed soluta curis;
Non tristis torus, et tamen pudicus;
Somnus, qui faciat breves tenebras;
Quod sis, esse velis, nihilque malis;
Summum nec metuas diem, nec optes.

Siculus quidam, cui prætor Scipio patronum causæ dabat hominem nobilem, sed admodum stultum: Quæso, inquit, Prætor, adversario meo da istum patronum; deinde mihi neminem dederis.

Dura aliquis præcepta vocet bona; dura fatemur
Esse: sed ut valeas, multa dolenda feres.
Sæpe bibi succos, quamvis iratus, amaros
Æger: et oranti mensa negata mihi est.

Patrono malo, qui vocem in dicendo obtuderat, suadebat Granius, ut mulsum frigidum biberet, simul ac domum rediisset: Perdam, inquit, vocem, si id fecero. Melius est, respondit Granius, quàm reum.

In cava ducuntur quassæ navalia puppes,
Ne temerè in mediis dissolüantur aquis.
Ne cadat, et multas palmas inhonestet adeptas,
Languidus in pratis gramina carpit equus.

Iliensibus paulò seriùs Tiberium consolantibus de morte filii Drusi: se quoque, respondit, vicem

eorum dolere, quòd egregium civem Hectorem amisissent. Effluxerant autem tum plus quàm mille anni a morte Hectoris.

Sæpe rogare soles, qualis sim, Prisce, futurus,
  Si fiam locuples, simque repentè potens.
Quemquam posse putas mores narrare futuros?
  Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

Fabiæ Dolabellæ triginta se annos habere dicenti: Verum est, inquit Cicero, nam hoc jam viginti annos audio.

Ingenium cœleste suis velociùs annis
  Surgit, et ignavæ fert malè damna moræ.
Parvus erat, manibusque duos Tirynthius angues
  Pressit, et in cunis jam Jove dignus erat.

In scholâ audiet puer multa quotidie probari, multa corrigi; proderit alicujus objurgata desidia, proderit laudata industria: excitabitur laude æmulatio: turpe ducet cedere pari, pulchrum superâsse majores. Accendunt hæc omnia animos: et, licet ipsa vitium sit ambitio, frequenter tamen causa virtutum est.

Forma bonum fragile est: quantumque accedit ad annos,
  Fit minor; et spatio carpitur ipsa suo.
Nec violæ semper, nec hiantia lilia florent;
  Et riget amissâ spina relicta rosâ.

Et tibi jam cani venient, formose, capilli;
Jam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.

Æmilius Paulus omni Macedonum gazâ, quæ fuit maxima, potitus est: tantam in ærarium pecuniam invexit, ut unius imperatoris præda finem attulerit tributorum. At hic nihil domum suam, præter memoriam nominis sempiternam, detulit. Imitatus patrem Africanus, nihilo locupletior Carthagine eversâ. Numquid copiosior fuit L. Mummius, cùm copiosissimam urbem Corinthum funditus sustulisset? Italiam ornare, quàm domum suam, maluit.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breve temporis,
Ut velox celeri pede laberis!
Non sic prata, novo vere, decentia
Æstatis calidæ despoliat vapor:
Sævit solstitio cùm medius dies,
Et noctem brevibus præcipitat rotis.
Languescunt folio lilia pallido;
Et gratæ capiti deficiunt rosæ:
Ut fulgor, teneris qui radiat genis,
Momento rapitur: nullaque non dies
Formosi spolium corporis abstulit.
Res est forma fugax; quis sapiens bono
Confidat fragili?

Vespasianus, nunquam cæde cujusquam lætatus, justis suppliciis illacrymavit etiam et ingemuit.

Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
  Flere vetat? non hoc illa monenda loco est.
Cùm dederit lacrymas, animumque expleverit ægrum,
  Ille dolor verbis emoderandus erit.

Burrhus petebat a Nerone, ut scriberet nomina latronum, qui ad supplicium ducendi erant. Cùm chartam invito tradidisset, exclamavit Nero: Vellem nescire literas.

Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hyblâ:
  Cærula quot baccas Pallados arbor habet:
Littore quot conchæ; tot sunt in amore dolores:
  Quæ patimur, multo spicula felle madent.

Tiberius rescripsit præsidibus provinciarum onerandas esse tributo provincias scribentibus: Boni pastoris esse, tondere pecus, non deglubere.

Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico
  Auxilium nullâ parte tulisse tuum.
Turpe referre pedem; nec passu stare tenaci;
  Turpe laborantem deseruisse ratem.
Turpe sequi casum, et fortunæ cedere; amicum
  Et, nisi sit felix, esse negare tuum.

Est præclara epistola Platonis, qui in Siciliam vocatus fuerat, his ferè verbis: Quò cùm venissem, vita illa, beata quæ ferebatur, plena Italicarum

Syracusanarumque mensarum, nullo modo mihi placuit; bis in die saturum fieri: nunquam pernoctare solum; ceteraque, quæ comitantur huic vitæ, in quâ nemo sapiens efficitur unquam, moderatus verò multo minùs. Neque enim mente rectè uti possumus, multo cibo et potione completi.

Otia si tollas, periêre Cupidinis arcus;
 Contemtæque jacent, et sine luce, faces.
Quàm platanus vino gaudet, quàm populus undâ,
 Et quàm limosâ canna palustris humo;
Tam Venus otia amat; qui finem quæris amoris,
 (Cedit amor rebus) res age: tutus eris.

Ad Cæsarem Augustum delatum est L. Cinnam insidias ei struere. Cinnam ad se accersivit, dimissisque omnibus, indicium exposuit, adjecit locum, socios, diem, ordinem insidiarum; et cùm sua in eum beneficia plurima commemorâsset, pro quibus ille infandam cædem paraverat, his verbis desiit: Vitam tibi, Cinna, iterum do, priùs hosti, cùm te in hostium meorum castris invenerim, nunc insidiatori ac parricidæ. Ex hodierno die inter nos amicitia incipiat: et, quàm libenter ego tibi vitam do, tam libenter tu mihi eam debeas. Post hæc, detulit ei ultro consulatum, questus quòd non auderet petere: amicissimum fidelissimumque habuit. Heres illi solus fuit: et nullis ampliùs insidiis ab ullo petitus est, id clementiâ consecutus, quod antea severitate frustra quæsiverat.

Inventâ secuit qui primus nave profundum,
  Et rudibus remis solicitavit aquas,
Tranquillis primùm trepidus se credidit undis,
  Littora securo tramite summa legens:
Mox longos tentare sinus, et linquere terras,
  Et leni cœpit pandere vela Noto.
Ast ubi paulatim præceps audacia crevit,
  Cordaque languentem dedidicere metum;
Jam vagus exultat pelago; cœlumque secutus,
  Ægæas hyemes Ioniasque domat.

Pittacus ille, qui septem sapientûm numero est habitus, cùm ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent; Nolite, rogo vos, inquit, mihi dare, quod multi invideant, plures etiam concupiscant. Quare ex istis nolo ampliùs quàm centum jugera, quæ et meam animi æquitatem, et vestram voluntatem, indicent. Nam parva munera, diutina; locupletia, non propria, esse consueverunt.

Quicunque ille fuit, puerum qui pinxit amorem,
  Nonne putas stultas hunc habuisse manus?
Cur etenim hamatis manus est armata sagittis?
  Cur pharetra ex humero Gnossia utroque jacet?
Cur idem frustra ventosas addidit alas?
  Fecit et humano corde volare Deum?

Dionysius, postquam audivit Dionem sibi bellum facere conari, filium ejus sic educari jussit, ut indulgendo turpissimis imbueretur cupiditatibus. Nam puero scorta adducebantur, vino epulisque

obruebatur, neque ullum tempus sobrio relinquebatur. Postquam in patriam rediit pater, is vitæ statum commutatum ferre non potuit; namque appositi erant custodes, qui eum a pristino victu deducerent. Itaque se a superiore parte ædium dejecit, atque ita interiit.

Regia, crede mihi, res est succurrere lapsis;
 Atque brevis magno convenit ira viro.
Conspicitur nunquam meliore potentia causâ,
 Quàm quoties vanas non sinit esse preces.
Hoc tecum commune Deo; quòd uterque rogati
 Supplicibus vestris ferre soletis opem.

Clarissimum Homeri illuxit ingenium, sine exemplo maximum; qui magnitudine operis, et fulgore carminum solus appellari Poeta meruit: in quo hoc maximum, quòd neque ante illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inventus est: neque quemquam alium, in eo opere, cujus primus auctor fuerit, perfectissimum, præter Homerum et Archilochum, reperiemus.

Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
 Rectorem dubiæ navita puppis amat.
Tu quoque, Pieridum studio, studiose, teneris;
 Ingenioque faves, ingeniose, meo.

Cùm Chabrias, dux Atheniensium, fortissimè navali prælio pugnaret, navis ejus rostro percussa cœpit sidere. Hinc cùm refugere posset, si se in

mare dejecisset, quòd suberat classis Atheniensium, quæ exciperet natantem; perire maluit, quàm, abjectis armis, navem relinquere, in quâ fuerat vectus. Id ceteri facere noluerunt, qui nando in tutum pervenerunt. At ille præstare honestam mortem turpi existimans vitæ, cominus pugnans telis hostium interfectus est.

Suave, mari magno turbantibus æquora ventis,
E terrâ magnum alterius spectare laborem:
Non quia vexari quemquam est jucunda voluptas,
Sed, quibus ipse malis careas, quia cernere suave est.
Suave etiam belli certamina magna tueri
Per campos instructa, tuâ sine parte perîcli.
Sed nil dulcius est, bene quàm munita tueri
Edita doctrinâ sapientûm templa serena;
Despicere unde queas alios, passimque videre
Errare, atque viam palantes quærere vitæ.

Simonides, cùm ignotum quendam projectum mortuum in quiete vidisset, eumque humavisset, haberetque in animo navem conscendere, moneri visus est, ne id faceret, ab eo, quem sepulturâ affecerat; si navigâsset, eum naufragio esse periturum; itaque Simonides rediit. Perierunt ceteri, qui tum navigârant.

Non tibi conveniet cunctis modus unus agendis:
  Pro vento velum flectere disce tuum.
Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamis,
  Hos cava contento retia fune trahunt.

Epaminondas erat modestus, prudens, peritus belli, animo maximo; adeò veritatis diligens, ut ne joco quidem mentiretur. Idem continens, clemens, patiensque admirandum in modum; in primisque commissa celans: quod interdum non minùs prodest, quàm disertè dicere. Studiosus audiendi; ex hoc enim facillimè disci arbitrabatur.

Languor, et immodici sub nullo vindice somni,
Aleaque, et multo tempora quassa mero,
Eripiunt omnes animis sine vulnere nervos:
Adfluit incautis insidiosus amor.
Quæritis Ægysthus quare sit factus adulter?
In promtu causa est: desidiosus erat.

Cùm duo quidam Arcades familiares iter unà facerent, et Megaram venissent, alter ad cauponem divertit; ad hospitem alter. Qui ut cœnati quiescebant, nocte visus est in somniis ei, qui erat in hospitio, ille alter orare, ut subveniret, quòd sibi a caupone interitus parabatur: primò perterritus somnio surrexit: deinde cùm se collegisset, idque visum pro nihilo habendum esse duxisset, recubuit: tum ei dormienti idem ille visus est rogare, ut, quoniam sibi vivo non subvenisset, mortem suam ne inultam esse pateretur: se interfectum in plaustrum a caupone esse conjectum, et suprà stercus injectum: petere, ut manè ad portam adesset, priusquam plaustrum ex oppido exiret. Hoc somnio commotus, manè bubulco præstò ad portam fuit: quæsivit ex eo, quid esset in plaustro:

ille perterritus fugit: mortuus erutus est: caupo, re patefactâ, pœnas dedit.

Hos ego versiculos [1] feci; tulit alter honores:
  Sic vos non vobis nidificatis, aves;
  Sic vos non vobis vellera fertis, oves;
  Sic vos non vobis mellificatis, apes;
  Sic vos non vobis fertis aratra, boves.

Publius Scipio, qui primus Africanus appellatus est, dicere solebat: Nunquam se minùs otiosum esse, quàm cùm otiosus: nec minùs solum, quàm cùm solus esset. Magnifica vox, et magno viro et sapiente digna: quæ declarat, illum et in otio de negotiis cogitare, et in solitudine secum loqui solitum: ut neque cessaret unquam, et interdum colloquio alterius non egeret. Itaque duæ res, quæ languorem afferunt ceteris, illum acuebant, otium et solitudo.

Dic, age, frigoribus quare novus incipit annus,
  Qui meliùs per ver incipiendus erat?
Omnia tum florent, tunc est nova temporis ætas,
  Et nova de gravido palmite gemma tumet.
Et modò formatis operitur frondibus arbos;
  Prodit et in summum seminis herba solum.
Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent,
  Ludit et in pratis, luxuriatque, pecus.

[1] Vide pag. 69. *Nocte pluit totâ, &c.*

Tum blandi soles, ignotaque prodit hirundo,
  Et luteum celsâ sub trabe fingit opus.
Tunc patitur cultus ager, et renovatur aratro;
  Hæc anni novitas jure vocanda fuit.

Cùm Lacedæmonii gravi bello Atticos premerent, respondissetque Pythius, quorum dux ab hoste esset occisus, eos futuros superiores; Codrus, rex Atheniensium, depositâ veste regiâ, pastoralem cultum induit, immistusque castris hostium, rixam ciens, interemtus est. Codrum cum morte æterna gloria, Athenienses secuta victoria est. Quis eum non miretur, qui iis artibus mortem quæsîerit, quibus ab ignavis vita quæri solet?

Spes facit, ut vivat cinctus quoque compede fossor,
  Liberaque a ferro crura futura putet.
Hæc facit ut, videat cùm terras undique nullas
  Naufragus, in mediis brachia jactet aquis.
Sæpe aliquem solers medicorum cura reliquit:
  Non spes huic, venâ deficiente, cadit.
Carcere dicuntur clausi sperare salutem;
  Atque aliquis, pendens in cruce, vota facit.

Themistocles, post victoriam ejus belli, quod cum Persis fuit, dixit in concione: Se habere consilium reipublicæ salutare, sed id sciri opus non esse: postulavit, ut aliquem populus daret, quîcum communicaret. Datus est Aristides. Huic ille: Classem Lacedæmoniorum, quæ subducta esset ad Gytheum, clam incendi posse; quo facto frangi

Lacedæmoniorum opes necesse esset. Quod Aristides cùm audîsset, in concionem magnâ expectatione venit; dixitque: Perutile esse consilium, quod Themistocles afferret; sed minimè honestum. Itaque Athenienses, quod honestum non esset, id ne utile quidem putaverunt: totamque eam rem, quam ne audîerant quidem, repudiaverunt.

Sed jam serpentum major concordia: parcit
Cognatis maculis similis fera: quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam
Expiravit aper majoris dentibus apri?
Indica tigris agit rabidâ cum tigride pacem
Perpetuam: sævis inter se convenit ursis.
Ast homini ferrum lethale incude nefandâ
Produxisse, parum est.

Diomedon, rogatu Artaxerxis, Epaminondam pecuniâ corrumpendum suscepit. Hic magno cum pondere auri Thebas venit, et Epaminondam convenit. At ille: Nihil, inquit, opus pecuniâ est. Nam si ea rex vult, quæ Thebanis sint utilia, gratis facere sum paratus: sin autem contraria, non habet auri atque argenti satis. Namque orbis terrarum divitias accipere nolo, pro patriæ caritate.

Certus amor morum est: formam populabitur ætas;
Et placitus rugis vultus aratus erit.
Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit:
Et veniet, rugis altera causa, dolor.

Mummius tam rudis fuit, ut, captâ Corintho, cùm maximorum artificum perfectas manibus tabulas ac statuas in Italiam portandas locaret, juberet prædici conducentibus, si eas perdidissent, novas eos reddituros.

In nemus ire juvet: pressisque in retia cervis,
Hortari celeres per juga summa canes;
Aut tremulum excusso jaculum torquere lacerto,
Aut in gramineâ ponere corpus humo.
Sæpe juvet versare leves in pulvere currus,
Torquentem frænis ora ferocis equi.

Hannibal, cùm Cretam ad Gortynios venisset, vidit magno se fore periculo, nisi quid providisset, propter avaritiam Cretensium. Magnam enim secum pecuniam portabat, de quâ sciebat exîsse famam. Itaque capit tale consilium. Amphoras complures complet plumbo, summas operit auro et argento: has Gortyniis præsentibus deponit in templo Dianæ, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. His in errorem ductis, statuas æneas, quas secum portabat, omnes suâ pecuniâ complet, easque in propatulo domi abjicit. Gortynii templum magnâ curâ custodiunt, non tam a ceteris, quàm ab Hannibale, ne quid ille, inscientibus his, tolleret, secumque asportaret. Sic conservavit res Pœnus.

Quid molles igitur prodest coluisse capillos?
Sæpeque mutatas disposuisse comas?

Quid fuco splendente comas ornâsse, quid ungues
Artificis doctâ subsecuisse manu?
Forma placet, quamvis inculto venerit ore;
Nec nitidum tardâ comserit arte caput.

Nihil tam indignum fuit, quàm quòd ab ullo Cicero proscriptus est; abscissaque scelere Antonii vox publica est, cùm ejus salutem nemo defendisset, qui per tot annos et publicam civitatis, et privatam civium causam defenderat. Nihil tamen egisti, M. Antoni. Rapuisti tu M. Ciceroni lucem solicitam, et ætatem senilem, et vitam miseriorem te principe, quàm sub te triumviro mortem: famam verò gloriamque factorum atque dictorum adeò non abstulisti, ut auxeris. Vivit vivetque per omnem seculorum memoriam; omnisque posteritas illius in te scripta mirabitur, tuum in eum factum execrabitur.

Luculli miles collecta viatica, multis
Ærumnis lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hoc, vehemens lupus, et sibi et hosti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præsidium regale loco disjecit, ut aiunt,
Summè munito, et multarùm divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis;
Accipit et bis dena super sestertia nummûm.
Fortè sub hoc tempus castellum evertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem

Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem:
I, bone, quò virtus tua te vocat: i pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia. Quid stas?
Post hæc ille catus, quantumvis rusticus: Ibit,
Ibit eo, quò vis, qui zonam perdidit, inquit.

Epaminondas, cùm animadverteret mortiferum se vulnus accepisse, simulque, si ferrum, quod in corpore remanserat, extraxisset, animam statim emissurum; usque eò retinuit, quoad renunciatum est, vicisse Bœotios: id postquam audivit: Satis, inquit, vixi, invictus enim morior. Tum ferro extracto, confestim exanimatus est.

Ac veluti, ventis agitantibus æquora, non est
  Æqualis rabies continuusque furor.
Sed modò subsidunt, intermissique silescunt;
  Vimque putes illos deposuisse suam.
Sic solet interdum fieri placabile numen;
  Nube solet pulsâ candidus ire dies.

C. Plinius Trajano Imp. S. D.

In iis, qui ad me tanquam Christiani deferebantur, hunc sum secutus modum. Interrogavi ipsos, an essent Christiani: confitentes iterum ac tertiò interrogavi, supplicium minatus: perseverantes duci jussi. Neque enim dubitabam inflexibilem obstinationem debere puniri. Deos appellare, et imagini tuæ thure ac vino supplicare, aut maledicere CHRISTO, nihil cogere potest eos,

qui sunt reverà Christiani.—Hæc est summa eorum erroris: solent stato die ante lucem convenire; carmenque Christo, quasi Deo, dicere secum invicem; seque sacramento, non in scelus aliquod, obstringere, sed ne furta, ne latrocinia, ne adulteria committant, ne fidem fallant: quibus peractis, mos illis discedendi est, rursusque coeundi ad capiendum cibum, promiscuum tamen, et innoxium. Multi omnis ætatis, omnis ordinis, utriusque sexûs etiam, vocantur in periculum. Neque enim civitates tantùm, sed vicos etiam atque agros superstitionis istius contagio pervagata est. Certè satis constat, prope jam nostra esse desolata templa, et sacra solemnia diu intermissa esse, et victimarum rarissimum emtorem inveniri. Visa est igitur mihi res digna consultatione.

Cervus equum, pugnâ melior, communibus herbis
Pellebat; donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænumque recepit.
Sed postquam victor violens discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic qui, pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternùm, quia parvo nesciet uti.

Apud Xenophontem moriens Cyrus major hæc dicit: Nolite arbitrari, O mihi carissimi filii, me, cùm a vobis discessero, nusquam, aut nullum fore. Nec enim, dum eram vobiscum, animum meum videbatis: sed eum esse in hoc corpore, ex iis rebus, quas gerebam, intelligebatis. Eundem igitur esse creditote, etiamsi nullum videbitis.

Quàm bene Saturno vivebant rege, priusquam
 Tellus in longas est patefacta vias!
Nondum cœruleas pinus contemserat undas:
 Effusum ventis præbueratque sinum.
Illo non validus subiit juga tempore taurus:
 Non domito frænos ore momordit equus.
Non domus ulla fores habuit; non fixus in agris,
 Qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipsæ mella dabant quercus; ultroque ferebant
 Obvia securis ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella; nec enses
 Immiti sævus duxerat arte faber.

O præclarum diem, cùm ad illud divinum animorum concilium cœtumque proficiscar, cùmque ex hâc turbâ, et colluvione discedam! proficiscar enim non ad eos solùm viros, de quibus antè dixi; sed etiam ad Catonem meum, quo nemo vir melior natus est, nemo pietate præstantior: cujus a me corpus crematum est, quod contrà decuit ab illo meum. Animus verò non me deserens, sed respectans, in ea profectò loca discessit, quò mihi ipse cernebat esse veniendum: quem ego meum casum fortiter ferre visus sum: non quòd æquo animo ferrem; sed me ipse consolabar, existimans non longinquum inter nos digressum et discessum fore.

FINIS.

DIRECTIONS

AND

Explanations.

THE NOMINATIVE AND THE VERB.

The Verb agrees with its Nominative in Number and Person.

PRESENT TENSE.

page line

1 1 Ego, mei, *I*. Nominative to amo.--amo, *love*. 1st Conjugation, amo, amas, amavi, amatum, amāre. Indicative Mood, Present Tense, Singular Number, First Person, to agree with its Nominative Case ego. Rule

2 Tu, tui, *thou*. Nom. to mones.—mones, *advisest*. 2d Conj. moneo, mones, monui, monitum, monēre. Ind. Mood, Pr. Tense, Sing. Number, 2d Person, to agree with its Nom. tu

3 Rex, rēgis, *the King*. 3d Declension, Masculine Gender, Singular Number, Nom. Case, to come before the verb regit.--regit, *rules* 3d Conj. rego, regis, rexi, rectum, regĕre. Ind. Pr., Sing. 3d Pers. to agree with its Nom. Rex

1 4 Nos, *we*. ego, mei. Nom. to audimus.—audīmus, *hear*. 4th Conj. audio, audis, audivi, audītum, audīre. Ind. Pr. Plural Number, 1st Pers. to agree with its Nom. nos

5 Vos, *you*. tu, tui. Nom. to videtis.–vidētis, *see*. 2. video, vides, vidi, visum, vidēre. Ind. Pr. Plural, 2d Per. to agree with its Nom. Vos

6 Pueri, *boys*. 2. masc. puer, puĕri. nom. to ludunt.—ludunt, *play*. 3

Del. K

ludo, ludis, lusi, lusum, ludĕre. Ind. Pres. Pl. 3d Per. to agree with its Nom. Pueri

1 7 *Ego* audio, see line 4

8 *Tu* amas, see line 1

9 Pater, patris, 3. m. *a father.* nom. to monet.—monet, see line 2

10 *Nos* scribimus, *we write.* 3. scribo, scribis, scripsi, scriptum, scribĕre

11 *Vos* dicitis, *you say.* 3. dico, dicis, dixi, dictum, dicĕre

12 Reges regunt, line 3

13 Mater, matris, 3. f. *a mother.*—amat, line 1

14 Musa, musæ, 1. f. *a muse.*—canit, *sings.* 3. cano, canis, cecini, cantum, canĕre

15 *Ego* lego, *I read.* 3. lego, legis, legi, lectum, legĕre

16 *Spes, spei, 5. f. *hope.*—est, *is.* sum, es, fui, esse

17 Honores, *honors.* 3. m. honor, honōris.—placent, *please.* 2. placeo, places, placui, placitum, placēre

18 Rusticus, rustici, 2. m. *a countryman.*—arat, *ploughs.* 1. aro, aras, aravi, aratum, arāre

19 *Vos* auditis, line 4

20 Puer, line 6.—lego, line 15

21 *Tu* vocas, *thou callest.* voc-o, as, avi, ātum, āre

22 Gradus, ûs, m. *a step.*—stat, *stands.* sto, stas, steti, statum, stāre

1 23 Lib-er, ri, m. *a book.*—docet, *teaches.* doc-eo, es, ui, tum, ēre

24 Deus, Dei, m. *God.*—video, line 5

25 *Nos* speramus, *we hope.* sper-o, as, avi, atum, āre

26 Res, rĕi, f. *the thing.*—placeo, line 17

27 Manus, ûs, f. *the hand.*—dat, *gives.* do, das, dedi, datum, dare

28 Fata, *the Fates.* fatum, i. n.—voco, line 21

29 Labor, ōris, m. *labor.*—vincit, *conquers.* vinco, is, vici, victum, vincĕre

30 Canis, is. common gender, *a dog.*—currit, *runs.* curro, is, cucurri, cursum, currĕre

31 Umbræ, *the shadows.* umbra, æ. f.—cadunt, *fall.* cado, is, cecidi, casum, cadĕre

32 Pugna, æ. f. *a battle.*—nocet, *hurts.* noc-eo, es, ui, itum, ēre

33 Mors, mortis, f. *death.*—terret, *frightens.* terr-eo, es, ui, itum, ēre

34 Pisces, *fishes.* piscis, is, m.—nant, *swim.* no, nas, navi, natum, nāre

35 Amor, ōris, m. *love.*—crescit, *increases.* cresco, scis, vi, tum, scĕre

36 Manus, line 27.—tangunt, *touch.* tango, is, tetigi, tactum, tangĕre

1 37 Sol, sōlis, m. *the Sun.* —lucet, *shines.* luceo, es, luxi, lucēre

38 Tempus, ŏris, n. *time.* —fugit, *flies.* fug-io, is, i, itum, ĕre

39 Hyems, ĕmis, f. *Winter.*—venit, *comes.* venio, is, i, tum, īre

40 Aves, *birds.* avis, is, f. —volant, *fly.* vol-o, as, avi, atum, āre

2 1 Mors, p. 1, l. 33.—venio, 1, 39

2 Umbra, 1, 31.—fugio, 1, 38

3 Canis, 1, 30.—latrant, *bark.* latr-o, as, avi, atum, āre

4 Aqua, æ. f. *water.*—fluit, *flows.* flu-o, is, xi, xum, ĕre

5 Studia, *studies.* studium, ii, n.—delectant, *delight.* delect-o, as, avi, atum, āre

6 Nubes, *the clouds.* nubes, is, f.—fugio, 1, 38

7 Arbor, ŏris, f. *a tree.* —cresco, 1, 35

PRETER-IMPERFECT.

8 Ego, 1, 1.—eram, *was.* Indicative mood, Preter-imperfect tense, Singular number, 1st Person, to agree with its Nom. Ego

9 Sylva, æ. f. *a wood.*—stabat, *was standing,* or *stood,* 1, 22

2 10 Aquila, æ. f. *an eagle.*—volo, 1, 40

11 Musa, cano, 1, 14

12 Nox, noctis, f. *night*

13 Luna, æ, f. *the moon.*—fulgebat, *was shining.* ful-geo, ges, si, gēre

14 *Tu* dormiebas, *thou wast sleeping.* dorm-io, is, ivi, itum, īre

15 Milites, *soldiers.* miles, ĭtis, c.—pugnabant, *were fighting.* pugn-o, as, avi, atum, āre

16 Arma, ōrum, n. *arms.* —sonabant, *sounded,* or *were sounding.* son-o, as, ui, itum, āre

FUTURE-IMPERFECT.

17 Videbo, *shall see.* 1, 5

18 Via, æ. f. *the way.*—lædet, *will hurt.* læ-do, dis, si, sum, dĕre

19 Deus, 1, 24.—do. 1, 27

20 Bibes, *wilt drink.* bib-o, is, i, itum, ĕre

21 Ignis, is, m. *fire.*—uret, *will burn.* uro, is, ussi, ustum, urĕre

22 Arbor, 2, 7.—cresco, 1, 35

23 Tempus, 1, 38

24 *Tu* clamabis, *thou wilt cry out.* clam-o, as, avi, atum, āre

25 Tempus, 1, 38.—venio, 1, 39

26 Viator, ōris, m. *a traveller.* — cantabit, *will sing.* cant-o, as, avi, atum, āre

2 27 Bella, *wars.* bellum, i. n.
28 *Nos* canemus, 1, 14
29 Uva, æ. f. *the grape.*—pendebit, *will hang.* pendeo,es,pependi,pensum, pendēre
30 Rura, *the fields.* rus, rūris, n.—manebunt, *will remain.* man-eo, es, si, sum, ēre
31 Juvenes, *young men.* juvenis, is, m.—venio, 1, 39

PRETER-PERFECT.

32 Video, 1, 5
33 Troja, æ. f. *Troy*
34 Fortūna, æ, f. *fortune.*—do, 1, 27
35 Prata, *the meadows.* pratum, i, n.—bibo, 2, 20
36 Culpa, æ. f. *a fault.*—noceo, 1, 32
37 Avis, 1,40.—cano, 1, 14
38 Ego non juravi, *I have not sworn.*—non, *not*, adverb.—jur-o, as, avi, atum, āre
39 *Tu* lusisti, 1, 6.—satis, *enough*, adv.
40 Venio, 1, 39.—video, 1, 5.—vinco, 1, 29

PRETER-PLUPERFECT.

41 Bellum, 2, 27
42 Umbra, 1,31.—fugio, 1, 38
43 Hostis, is. c. *an enemy.*—venio, 1, 39
44 Puer, 1, 6.—lego, 1, 15
45 *Tu* dixeras, 1, 11

2 46 Cicero, ōnis, *Cicero*, a Roman Orator.—scribo, 1, 10
47 Hannibal, ălis, *Hannibal*, a Carthaginian General.—juro, 2, 38
48 Dentes, *the teeth.* dens, dentis, m.—momorderant, *had bitten.* mordeo, es, momordi, morsum, mordēre

Future Perfect (or *Future Subjunctive.*)

49 Risero, *shall have laughed.* ri-deo, des, si, sum, dēre
50 Hora, æ, f. *the hour.*—venio, 1, 39
51 Canis, curro, 1, 30
52 Ætas, ātis, f. *age.*—fugio, 1, 38
53 Pomum, i. n. *an apple.*—ceciderit, *will have fallen.* cado, 1, 31
54 Ambulaverīmus, *shall have walked.* ambul-o, as, avi, atum, āre
55 Miles, pugno, 2, 15

Imperative Mood.

56 *Tu* surge, *rise*, or *rise thou.* sur-go, gis, rexi, rectum, gĕre
57 *Tu* legito, 1, 15
58 *Vos* studete, *study*, or *do you study.* stud-eo, es, ui, ēre
59 *Tu* disce, *learn thou.* disco, is, didici, discĕre.—aut, *or.* conj.—*tu* discē-

de, *depart.* disce-do, dis, ssi, ssum, dĕre
2 60 *Vos* dicite, 1, 11
3 1 Equus, i. m. *a horse.* —curro, 1, 30
2 Canis, 1, 30.—latro, 2, 3
3 Pueri, 1, 6.—scribo, 1, 10

Potential or Subjunctive Mood.

PRESENT TENSE.

4 Manus, 1, 27.—laboret, *may* or *should labor.* labor-o, as, avi, atum, āre
5 Lux, lūcis, f. *light*
6 Fortūna, æ, f. *fortune.* —faveat, *may favor.* faveo, es, favi, fautum, favēre
7 Sol, 1, 37.—fulgeo, 2, 13
8 Tempus, 1, 38.—venio, 1, 39

PRETER-IMPERFECT.

3 9 Philomēla, æ, f. *the nightingale.*—canto, 2, 26
10 Troja, 2, 33.—sto, 1, 22
11 Pomum, 2, 53.—pendeo, 2, 29
12 Luna, 2, 13.—micaret, *would shine.* mic-o, as, ui, āre
13 Oculus, i. m. *the eye.* —video, 1, 5
14 Canis, 1, 30.—latro, 2, 3
15 Domus, i, ûs, f. *a house.* —Sto, 1, 22
16 Arbor, 2, 7.—cresco, 1, 35

PRETER-PLUPERFECT.

17 Miles, pugno, 2, 15
18 Lepores, *hares.* lep-us, ŏris, m.—curro, 1, 30
19 Canis, 1, 30. mordeo, 2, 48

PASSIVE VOICE.

Indicative Mood.

PRESENT TENSE.

3 20 Vox, vōcis, f. *a voice.* —audio, 1, 4
21 *Ego* laudor, *I am praised.* laud-o, as, avi, atum, āre
22 Hostis, 2, 43.—vinco, 1, 29
23 Tempus, 1, 38.—mutantur, *are changed.* mut-o, as, avi, atum, āre
3 24 Vinum, i. n. *wine.*—bibo, 2, 20
25 Doceo, 1, 23
26 Carmina, *verses.* carmen, ĭnis, n.—lego, 1, 15

3 27 Flos, ōris. m. *a flower.*—carpitur, *is cropped.* carp-o, is, si, tum, ĕre

28 Fabula, æ, f. *a fable.*—narratur, *is related.* narr-o, as, avi, atum, āre

29 Puer, 1, 6.—ducuntur, *are led.* du-co, cis, xi, ctum, cĕre

PRETER-IMPERFECT.

30 Aqua, æ, 2, 4.—fundēbatur, *was poured.* fundo, is, fudi, fusum, fundĕre

31 Portæ, *the gates.* porta, æ, f.—pandēbantur, *were opened.* pando, is, pandi, passum, pandĕre

32 Saxa, *stones.* saxum, i. n.—volvēbantur, *were rolled.* vol-vo, vis, vi, utum, vĕre

33 Oppidum, i. n. *a town.*—defendēbatur, *was defended.* defen-do, dis, di, sum, dĕre

34 Verba, *words.* verbum, i. n.—lego, 1, 15

35 Bellum, 2, 27.—parābantur, *were prepared.* par-o, as, avi, atum, āre

Future, or Future-imperfect.

36 *Nos* pectēmur, *we shall be combed.* pecto, is, pexui and pexi, pexum, pectĕre

37 Domus, 3, 15.—ædificabitur, *will be built.* ædific-o, as, avi, atum, āre

3 38 Fabula, narro, 3, 28

39 Epistola, æ, f. *a letter, an epistle.* — mittētur, *will be sent.* mitto, is, misi, missum, mittĕre

40 *Vos* culpabimini, *you shall be blamed.* culp-o, as, avi, atum, āre

41 Litera, æ, f. *a letter* (of the alphabet) literæ, ārum, *a letter,* (an epistle) —scribo, 1, 10

PRETER-PERFECT.

42 Naves, *ships.* navis, is, f.—mersæ sunt, *have been sunk.* mer-go, gis, si, sum, gĕre

43 Leges, *laws.* lex, legis, f.—do, 1, 27

PRETER-PLUPERFECT.

44 Folia, *leaves.* folium. i. n.—sparsa erant, *had been scattered.* spar-go, gis, si, sum, gĕre

45 Hostes, 2, 43.—victi erant, 1, 29

Future-Perfect, or Future Potential.

46 *Nos* missi erimus, *we shall have been sent,* 3, 39

47 Vinum, 3, 24. bibo, 2, 20

Imperative.

48 Industria, æ, f. *industry.* —laudo, 3, 21

49 Fures puniuntor, *let thieves be punished.*—fur, fūris, c.—pun-io, is, ivi, itum, īre

Potential, or Subjunctive Mood.

PRESENT TENSE.

50 Præmia, *rewards.* præmium, i. n.—do, 1, 27

51 Panis, is, m. *bread.*—ematur, *may be bought.* em-o, is, i, tum, ĕre

52 Pecunia, æ, f. *money.*—solvatur, *may* or *should be paid.* sol-vo, vis, vi, utum, vĕre

PRETER-IMPERFECT.

53 Caseus, i. m. *cheese.*—premerētur, *would be pressed.* pre-mo, mis, ssi, ssum, mĕre

3 54 *Ego* veherer, *I might be carried.* ve-ho, his, xi, ctum, hĕre

55 Ca-put, pĭtis, n. *the head.*—tegerētur, *would be covered.* te-go, gis, xi, ctum, gĕre

PRETER-PERFECT.

56 Miles, 2, 15.—vinco, 1, 29

PRETER-PLUPERFECT.

57 Hostes, 2, 43.—capti essent, *would have been taken.* capio, is, cepi, captum, capĕre

---

THE SUBSTANTIVE AND THE ADJECTIVE.

The Adjective agrees with its Substantive in Gender, Number, and Case.

4 1 Garrulus, a, um, *talkative.*—lingua, æ, f. *a tongue.*—noceo, 1, 32

2 Invidus, a, um, *envious.*—ætas, 2, 52.—fugio, 1, 38

3 Fugax, ācis, *fugitive.*—annus, i. m. *a year.*—labor, eris, lapsus sum vel fui, labi, A Verb deponent. 3. *to glide away*

4 A-cer, cris, cre, *sharp.*—hyems, 1, 39.—solvitur, *is dissolved,* 3, 52

4 5 Litera, 3, 41.—scribo, 1, 10.—man-eo, 2, 30

6 Irreparabilis, e, *irreparable.*— tempus, fugio, 1, 38

7 Ver, vēris, n. *the spring.*—æternus, a, um, *eternal*

8 Glaciālis, e. *icy.*—hyems, venio, 1, 39

4 9 Vetus, ĕris, *old, ancient.* —sylva, 2, 9.—sto, 1, 22

10 Nos-ter, tra, trum, *our.* —corpus, ŏris, n. *body.* —ver-to, tis, ti, sum, tĕre, *to turn*

11 Tuus, a, um, *thy, your.* —culpa, 2, 36

12 Dirus, a, um, *dire, dreadful.*—bellum, 2, 27.—par-o, 3, 35

13 Nullus, a, um, *no, none.* —mora, æ, f. *delay*

14 Dum, *whilst,* conjunction.—a-ter, tra, trum, *black.*—nox, 2, 12.—si-no, nis, vi, tum, nĕre, *to permit.*—fugio, 1, 38

15 Voluptas, ātis, f. *pleasure.*—brevis, e. *short*

16 Bellum, 2, 27.—dubius, a, um, *doubtful*

17 Parvus, a, um, *little.* —res, 1, 26.—cresco, 1, 35

18 Brevis, 4, 15.—cœna, æ, f. *a dinner* (the principal meal, at four).—ju-vo, vas, vi, tum, vāre, *to delight, to assist*

19 Mora, 4, 13.—non, *not.* adv.—tutus, a, um, *safe*

20 Nox, 2. 12.—frigidus, a, um, *cold*

21 Iter, itinĕris, n. *a journey.*—ex, *from,* prep. —Gallia, æ, f. *Gaul, France.*—tutus, 4, 19

22 Via, 2, 18.—brevis, 4, 15

23 Nix, nĭvis, f. *snow.*—jaceo, es, ui, itum, ēre, *to lie.*—altus, a, um, *high, deep*

4 24 Omnis, e, *all, every.*—spes, 1, 16.—in, *in,* prep. —Deus, 1, 24

25 Avarus, *homo, a covetous* man. avarus, a, um, *covetous.*— homo, ĭnis, m. *a man.* — semper, *always,* adv.—eg-eo, es, ui, ēre, *to want*

26 Boni *homines, good* men, bonus, a, um, *good.*—rarus, a, um, *rare, scarce*

27 Nudus, a, um, *naked.*—æstas, ātis, f. *summer.*—sto, 1, 22

28 Omnis, 4, 24.—nemus, ŏris, n. *a grove.*—vir-eo, es, ui, ēre, *to be green*

5 1 Jam, *now,* adv.—torridus, a, um, *torrid, burning.*—æstas, 4, 27.—venio, 1, 39

2 Ater, 4, 14.—cura, æ, f. *care.*—se-deo, des, di, ssum, dēre, *to sit.*—post, *behind, after,* prep.—eques, ĭtis, m. *a horseman, a knight*

3 Omnis, 4, 24.—vitium, ii, n. *vice.*—in, 4, 24. —amor, 1, 35

4 Unus, a, um, *one.*—serēnus, a, um, *serene, fair.*—dies, ei, doubtful, *a day.* —venio, 1, 39.—post, 5, 2.—pluvia, æ, f. *rain*

5 Certus, a, um, *sure, certain.*—amīcus, i. m. *a friend.*—cerno, is, crevi, cretum, cernĕre, *to see.*—incertus, a, um, *uncertain.*—res, 1, 26

THE ACCUSATIVE AFTER THE VERB.

All Verbs of an active Signification are followed by an Accusative.

5 6 Deus, 1, 24.—rego, 1, 3.—mundus, i. m. *the world*
7 Amo, 1, 1
8 Nauta, æ, m. *a sailor.*—sec-o, as, ui, tum, āre, *to cut.*—mare, is, n. *the sea*
9 Spes, 1, 16.—al-o, is, ui, tum or itum, ĕre, *to feed.*—agricola, æ, m. *a husbandman*
10 Autumnus, i. m. *Autumn.*—effundo, is, effudi, effusum, effundĕre, *to pour out.*—fruges, um, f. *fruits*
11 Ignis, uro, 2, 21.—domus, 3, 15
12 Spina, æ, f. *a thorn.*—arm-o, as, avi, atum, āre, *to arm.*—rosa, æ, f. *a rose*
13 Navita, æ, m. *a sailor.*—permut-o, as, avi, atum, āre, *to exchange.*—merx, mercis, f. *merchandize*
14 Medicīna, æ, f. *medicine.*—do, 1, 27.—salus, ūtis, f. *health*
15 Furor, ōris, m. *fury.*—ministr-o, as, avi, atum, āre, *to furnish.*—arma, 2, 16

5 16 Expect-o, as, avi, atum, āre, *to expect.*—tuus, 4, 11.—literæ, 8, 41
17 Amo, 1, 1.—ut, *as*, conj.
18 Vulnus, ĕris, n. *a wound.*—posco, is, poposci, poscĕre, *to demand.*—medicina, 5, 14
19 Questus, ûs, m. *a complaint.*—lev-o, as, avi, atum, āre, *to lighten.*—dolor, ōris, m. *grief, pain*
20 Inertia, æ, f. *inactivity.*—consūm-o, is, si, tum, ĕre, *to consume.*—corpus, 4, 10
21 Equus, 3, 1.—carpo, 3, 27.—gramen, ĭnis, m. *grass*
22 Sylva, 2, 9.—spar-go, gis, si, sum, gĕre, *to scatter.*—frons, frondis, f. *a leaf*
23 Æmulatio, ōnis, f. *emulation.*—alo, 5, 9.—ingenium, ii, n. *genius, ability*
24 Avis, 1, 40.—po-no, nis, sui, situm, nĕre, *to lay.*—nidus, i, m. *a nest*
25 Sequor, sequĕris, secūtus sum, v. fui, sequi, 3. *to follow*

6 1 Deus, 1, 24.—do, 1, 27. —vita, æ, f. *life*

2 Vit-o, as, avi, atum, āre, *to avoid.*—culpa, 2. 36

3 Deucalion, ōnis, *Deucalion*, a king of Thessaly. —jact-o, as, avi, atum, āre, *to cast.*—lapis, ĭdis, m. *a stone*

4 Fero, fers, tuli, latum, ferre, *to bear.*—donum, i, n. *a gift*

5 Amo, 1, 1

6 Perd-o, is, idi, itum, ĕre, *to lose.*—dies, 5, 4

7 Noster, 4, 10.—patria, æ, f. *country.*—delect-o, 2, 5

8 Doctrīna, æ, f. *learning.* —par-o, as, avi, atum, āre, *to procure, to prepare.*—virtus, ūtis, f. *virtue*

9 Ludus, i, m. *play.*—gigno, is, genui, genitum, gignĕre, *to produce.*—certāmen, ĭnis, n. *a contest*

10 Aurōra, æ, f. *the dawn.* —redū-co, is, xi, ctum, cĕre, *to restore, to bring back.*—dies, 5, 4

11 Si, *if*, conj.—amo, 1, 1. —venio, 1, 39.—ad, *to*, prep.

12 Sol, 1, 37.—do, 1, 27. signum, i, n. *a sign*

13 Ventus, i, m. *the wind.* —ago, is, egi, actum, agĕre, *to drive, to do.* —nubes, 2, 6

14 Apis, is, f. *a bee.*—amo, 1, 1.—flos, 3, 27

6 15 Lego, 1, 15.—litera, 3, 41

16 Ficus, i, ûs, f. *a fig.*—orn-o, as, avi, atum, āre, *to adorn.*—arbor, 2, 7

17 Disco, 2, 59.—primus, a, um, *first.*—elementum, i, n. *an element*

18 Pecto, 3, 36.—coma, æ, f. *hair*

19 Parvus, 4, 17.—parva *negotia*, small *things.*—negōtium, ii, n. *a thing, a business.*—deceo, es, ui, ēre, *to become.*—parvum *hominem, a small man*

20 Semiramis, ĭdis, *Semiramis.*—cond-o, is, idi, itum, ĕre, *to build.*—Babylōnia, æ, f. *Babylon*, a city of Assyria

21 Dido, ōnis, ûs, f. *Dido.* —Carthāgo, ĭnis, f. *Carthage*, a city in Africa

22 Romulus, i, *Romulus.*—Roma, æ, f. *Rome, a city in Italy*

23 Scipio, ōnis, *Scipio*, a Roman general.—deleo, es, evi, etum, ēre, *to destroy*

24 Cervus, i, m. *a stag.*—fugio, 1, 38.—lupus, i, m. *a wolf*

25 Tumulus, i, m. *a tomb.*—te-go, 3, 55.—os, ossis, n. *a bone*

26 Littus, ŏris, n. *a shore.* —hab-eo, es, ui, itum, ēre, *to have*

27 Anchora, æ, f. *an an-*

chor.—ten-eo, es, ui, itum, ēre, *to hold.*—navis, 3, 42

6 28 Perd-o, 6, 6.—nihil, *nothing*, undeclined

7 1 Terra, æ, f. *the earth.*—pario, is, peperi, partum, parĕre, *to bring forth, to produce.*—flos, 3, 27

2 Dives, ĭtis, *a rich* man.—do, 1, 27.—munus, ĕris, n. *a present*

3 Lusus, ûs, m. *play.*—habeo, 6, 26.—finis, is, d. *an end*

4 Autumnus, 5, 10.—do, 1, 27.—pomum, 2, 53

5 Ver, 4, 7.—præb-eo, es, ui, itum, ēre, *to afford.*—flos, 3, 27

6 Pax, pācis, f. *peace.*—nutr-io, is, ivi, itum, īre, *to nourish.*—Ceres, ĕris, f. *Ceres, corn*

7 Tollo, is, sustuli, sublatum, tollĕre, *to take away.*—mora, 4, 13

8 Alexand-er, ri, *Alexander*, king of Macedon.—fug-o, as, avi, atum, āre, *to rout, to put to flight.*—Darīus, ii, *Darius*, king of Persia

9 Brutus, i, *Brutus*, a Roman.—occī-do, dis, di, sum, dĕre, *to kill.*—Cæsar, ăris, *Cæsar*, a Roman

10 Odi, *I hate*, odi, odisse, defective.—profānus, a, um, *profane.*—vulgus, i, m, n. *the common people*

7 11 Fortuna, 2, 34.—juvo, 4, 18.—audens, entis, *bold, daring.* part. of audeo, es, ausus sum v. fui, audēre, *to dare*

12 Venor, āris, venatus sum v. fui, venāri, *to hunt.*—acer, 4, 4.—aper, ri, m. *a boar*

13 Cano, 1, 14.—nullus, 4, 13.—carmen, 3, 26

14 Castra, ōrum, n. *a camp.*—juvo, 4, 18.—multus, a, um, *much, many*

15 Avarus, 4, 25.—quæ-ro, ris, sivi, situm, rĕre, *to seek.*—opes, um, f. *riches*

16 Tim-eo, es, ui, ēre, *to fear.* — lethum, i, n. *death*

17 Labor, vinco, 1, 29.—omnia *negotia, all things.* omnis, 4, 24.—negotium, 6, 19

18 Omnis, 4, 24.—colo, is, colui, cultum, colĕre, *to worship, to cultivate.*—aurum, i, n. *gold*

19 Paro, 6, 8.—acer, 4, 4.—militia, æ. f. *warfare*

20 Mors, 1, 33.—posco, 5, 18.—omnis, 4, 24

21 Dom-o, as, ui, itum, āre, *to tame.*—avidus, a, um, *greedy.*—spiritus, ûs, m. *spirit*

22 Torvus, a, um, *fierce, grim.*—leæna, æ, f. *a lioness.*—sequor, 5, 25.—lupus, 6, 24

23 Terra, 7, 1.—educ-o, as, avi, atum, āre, *to pro-*

duce.—malus, a, um, *bad.*—homo, 4, 25

7 24 Spargo, 5, 22.—rosa, 5, 12.—prom-o, is, si, tum, ĕre, *to bring forth.*—vinum, 3, 24

25 Do, 1, 27.—multus, 7, 14.—munus, 7, 2

26 Vinco, 1, 29.—tuus, 4, 11.—ira, æ, f. *anger*

27 Bonus, 4, 26.—spes, 1, 16.—do, 1, 27.—vis, vis, pl.—vires, virium, f. *strength*

28 Luna, 2, 13.—præbeo, 7, 5.—tremulus, a, um, *trembling.*—lumen, ĭnis, n. *light*

29 Sylva, 2, 9.—sto, 1, 22.—per, *through*, prep.—multus, 7, 14.—annus, 4, 3

30 Ferus, a, um, *fierce.*—amor, 1, 35.—uro, 2, 21

8 1 Accipio, is, accepi, acceptum, accipĕre, *to receive.*—epistola, 3, 39

2 Dædalus, i. *Dædalus*, an Athenian artist.—moveo, ves, vi, tum, vēre, *to move.*—suus, a, um, *his, her, its.*—ala, æ, f. *a wing*

3 Icarus, i. *Icarus*, son of Dædalus.—desero, is, ui, tum, ĕre, *to leave.*—pater, 1, 9

4 Ninus, i. *Ninus.*—fundo, as, avi, atum, āre, *to found.* Assyrius, a, um, *Assyrian.*—imperium, ii, n. *an empire*

8 5 Cyrus, i. *Cyrus.*—Persicus, a, um, *Persian*

6 Alexander, 7, 8.—Græcus, a, um, *Grecian*

7 Romulus, 6, 22.—Romanus, a, um, *Roman*

8 Tollo, 7, 7.—barbarus, a, um, *barbarous.*—mos, mōris, m. *a custom*

9 Aureus, a, um, *golden.*—sol, 1, 37.—rego, 1, 3.—mundus, 5, 6

10 Quinque, *five*, undecl.—zona, æ, f. *a zone.*—teneo, 6, 27.—cœlum, i, n. *heaven*

11 Quercus, ûs, f. *an oak.*—tendo, is, tetendi, tensum, tendĕre, *to stretch.*—ingens, entis, *large.*—ramus, i, m. *a bough*

12 Romulus, 6, 22.—cre-o, as, avi, atum, āre, *to create.*—centum, *a hundred*, und.—senator, ōris, m. *a Senator*

13 Numa, æ, *Numa*, King of Rome.—ge-ro, ris, ssi, stum, rĕre, *to make, to carry.*—nullus, 4, 13.—bellum, 2, 27

14 Mors, terreo, 1, 33.—sapiens, entis, *wise*

15 Veritas, ātis, f. *truth.*—offen-do, dis, di, sum, dĕre, *to offend*

16 Ago, 6, 13.—negotium, 7, 17.—sicut, *as*, conj.—debeo, *I ought.* deb-eo, es, ui, itum, ēre, *to owe*

17 Spinētum, i, n. *a brake.*

occult-o, as, avi, atum, āre, *to conceal.*—viridis, e, *green.*—lacertus, i, m. *a lizard*

8 18 Benignitas, ātis, f. *kindness.*—dit-o, as, avi, atum, āre, *to enrich*

19 Horridus, a, um, *terrible.* —tempestas, ātis, f. *a storm.*—contra-ho, his, xi, ctum, hĕre, *to overcast.*—cœlum, 8, 10

20 Pœna, æ, f. *punishment.* rarò, *seldom,* adv.—desero, 8, 3.—scelestus, a, um, *wicked*

21 Tumidus, a, um, *swelling.*—fluvius, ii, m. *a river.*—rig-o, as, avi, atum, āre, *to water.*—arvum, i, n. *a field*

22 Mercator, ōris, m. *a merchant.* — reficio, is, refēci, refectum, reficĕre, *to repair.*—quassus, a, um, *shattered,* part. of quatio.— navis, 3, 42

23 Necessitas, ātis, f. *necessity.*—habeo, 6, 26.—lex, 3, 43

24 Cura, 5, 2.—sequor, 5, 25.—crescens, entis, *increasing.* part. of cresco. —pecunia, æ, f. *money*

8 25 Aurum, 7, 18.—pollu-o, is, i, tum, ĕre, *to pollute, to defile.*—avidus, 7, 21. —mens, mentis, f. *a mind*

26 Nauta, mare, 5, 8.—video, 1, 5.—turgidus, a, um, *swollen*

27 Mollis, e, *soft.*—pax, 7, 6.—colo, 7, 18.—arvum, 8, 21

28 Fulmen, ĭnis, n. *lightning.* — ferio, is, percussi, percussum, ferīre, *to strike.* — summus, a, um, *highest.* superl. of superus, a, um. —mons, montis, m. *a mountain*

29 Ater, 4, 14.—nubes, 2, 6.—cond-o, is, idi, itum, ĕre, *to hide.*—luna, 2, 13

30 Edax, ācis, *devouring.*—tempus, 1, 38.—depascor, cĕris, tus sum v. fui, ci, 3. *to feed upon.* —omnis, 4, 24

EXPLANATIONS.

9 1 Rediens, *returning.* part. of redeo

4 defendo, *I guard*

5 naves æratas, *ships with brazen beaks*

6 Horatii. Three Roman youths of the name of *Horatius,* who fought three Alban youths of the name of *Curiatius*

9 7 perduxit, *has brought*

10 orta, *sprung.* part. of orior

11 gerunt iras, *quarrel*

The Verb SUM

requires the same case after, which it has before, it.

9 14 Forma, *beauty*
16 Inertia, *inactivity*
19 sua merces, *its own reward*
23 et fui et ero, *I both have been and shall be*

9 27 Parsimonia, *economy.*—vectīgal, *a revenue*

10 9 Forma est fugax res
3 Alnus cavata, *an alder tree made hollow*

THE GENITIVE.

When two Substantives come together, signifying different things, the latter is put in the Genitive.

10 9 nummi, *of money*
17 Opes, *riches.*—irrītamenta, *incitements*
21 Pallor sedet in ore invidiæ
25 fudit, *defeated*
last fient, *will be done*

11 6 Venter est magister artis
7 Culmina villarum, *the chimnies of farm-houses*
10 est calcanda, *is to be trod*
16 literæ, *literature*

INFINITIVE.

When two Verbs come together, the latter is put in the Infinitive Mood.

11 26 poteram contingĕre, *I could reach*
27 matrem, thy *mother*

12 5 Noli esse, *be unwilling to be*, or *be not*
10 consistere, *stop*
14 Ego non possum facere plus quàm *ego* feci.
12 16 nescit mutare, *knows not how to change*
17 Exibis, *you will go out*
22 rebus in arduis, *in adversity*

CONJUNCTIONS

require the same cases and moods after, which they have before, them.

13 4 præstat, *it is better*
5 assuēvit, *has been accustomed.*
13 6 quàm *voluptas* corporis
11 tam, *as much.*—quàm, *as*

DATIVE.

13 18 Ago tibi gratias, I give thanks to you, *I give you thanks*
19 Dic mihi verum, tell the truth to me, *tell me the truth*
20 juranti, swearing, *if you should swear*
13 23 nobis, *for ourselves*
24 gramina, *grass*, for gramen: the plural is put poetically for the singular
14 5 opem lassis, *assistance to the weary*, to the sick
6 non dat, *does not allow*

ABLATIVE.

14 11 compescitur, *is mitigated*
15 *Nos* omnes sumus deteriores licentiâ, *we are all worse by licentiousness*
17 tridente suo, *with his trident*, a three-forked sceptre
14 21 recīdendum, *to be cut out*
22 emta dolōre, *bought with pain*

THE RELATIVE

agrees in Gender, Number, and Case, with a Substantive generally understood after it; and in Gender, Number, and Person with a Substantive going before it, called its Antecedent.

14 23 *Ego* expecto literas, quas *literas* tu scripsisti
24 qui *Deus* videt omnia *negotia*
25 qui *homo* vincit se
15 1 *Homines*, qui *homines*.—sunt præditi, *are endued*
15 2 Is *homo* qui *homo* juvat
3 quem *hominem* omnes *homines*—odērunt, *hate*
8 quæ *retia* nimis appārent, *which appear too*

plainly - -

15 14 Is *homo*, qui *homo* diligit

suam patriam, est civis

15 13 quâ *virtute*

MISCELLANEOUS SENTENCES.

15 17 avaritiâ, *than avarice*
20 agnoscimus, *we acknowledge*
24 Regibus paruērunt, *were subject to kings*
25 valet, *is well*
26 patriâ, *than our country*
27 Bene vivere, nom. to est
16 4 Hora, quæ præteriit (by syncope for præterivit) *the hour, that is past*
12 non novit servare, *does not know how to keep*
14 præstat divitiis, *excels riches*
16 melioribus, *to your betters*
28 Persas, *the Persians.*—Marathoniâ, *of Marathon*, near Athens
30 dabit, *will suffer*
17 1 Sola spes, *hope alone*
2 moriēre, *you will die*
9 est *officium* adolescentis, *is the duty of a young man*
11 se peccare, *that he sins*
12 ne feceris alteri, *do not to another*,—*id*, quod non vis fieri tibi, *what you do not wish to be done to you*
13 Nemo mortalium, *no mortal.*—sapit, *is wise*
14 Pudōre amisso, *modesty being lost;* the ablative absolute
17 15 Siren, desidia, *the siren, sloth.* The Sirens were sea-nymphs, who allured strangers by their melodious voices, to destroy them
22 nascētur, *will be brought forth*
24 Verecundia, *modesty*
29 non prodere, *not to betray, not to discover*
18 1 a laudāto viro, *by a man, who is himself praised*
2 Vitæ summa brevis, *the short duration of life.*—nos vetat inchoare spem longam, *forbids us to entertain remote expectations*
3 æstima, *estimate*
4 afflātu, *inspiration*
8 in secundis *rebus, in prosperity.*—in adversis *rebus, in adversity*
10 in mediâ sede mundi, *in the middle of the world*
13 Volvitur, *revolves*
14 specie recti, *by the appearance of right*
15 quid sit futurum, *what is to happen*
16 exitio est, *is a destruction:* two datives after *sum*
17 condiunt, *embalm.*—domi, *at home*
23 otium, *idleness*
25 non omnis moriar, *I shall not all die:* my

soul, my fame will survive

18 26 scire omnia non est fas

30 vitia, *some vices.*—in contraria *vitia, in others of an opposite nature*

19 5 nisi cum re, *unless* attended *with money*

7 obsequium, *compliance*

18 maritimum regnum, *the empire of the sea*

19 imperat aut servit cuique, either *commands or is subservient to every man*

21 Nulla fides *est* fronti, *no trust should be given to appearance*

23 tua res agitur, *your interest is concerned.*—cùm paries proximus ardet, *when your neighbour's house is on fire*

20 2 teneas, *you should keep, keep*

5 præstantior, *more valuable*

8 dimovit, *has turned*

11 medio, *in the middle,* not inclining to either extreme

14 vacare culpâ, *to be free from fault*; nom. to *est*

15 jubet, *orders it by his silence*

16 viātor vacuus, *a traveller without money*

18 conscientia *est, conscience* is as strong as

19 Feras, non culpes, *you should bear, not blame*

20 20 Dum anima est ægroto, *while the sick man has life*

21 Orandum est *nobis, we must pray*—ut mens sana sit nobis, *that we may have a sound mind*

22 Nolīto placēre nimium tibi, be unwilling to please yourself too much, *be not conceited*

24 Quis *est* amicior, *who is a greater friend*

26 ortus est, *is born*

27 an piscis potest, *can a fish. An* the first word or *ne,* the second, is the sign of an interrogation

last fieri potest, *can be done*

21 2 Tempora si fuerint; if the times shall have been; *if the times are*

8 laniata sint, *have been torn in pieces*

22 1 carent, *are free from*

5 Utendum est *tibi, you must use*

9 editis, *you consume, you spend*

11 fallit, *is unnoticed*

15 Tendimus, *we bend* our course

last illa imminet

23 1 qualis, *what kind of a place*

2 visam esse, *that it seemed*

4 arundineo carmine, *with a tune* played on a pipe *made of reeds*

23 6 oportet *nos, we must*

8 lenta, *pliant*

16 ducimus, *we think*

18 Carpere aërias vias, *to tread the aerial ways, to ride on the air*

19 res secundæ, *prosperity.*—res adversæ, *adversity*

21 Otia alunt, *repose nourishes*

24 1 sæpius, *oftener* than a low tree

5 Si habeas *aliquem*, qui

11 illi circa pectus, *around his breast*

17 tentanda *sunt*

18 ne pars sincēra trahātur, *lest the sound part should be infected*

20 For the year, in which Rome was built, see p. 34

21 Vidi *aliquem*, qui

25 1 æquo, *impartial*

3 Non est decedendum *nobis, we must not depart.*—injussu, *without the orders*

6 lumina, *eyes*

20 Ne putes eos, *do not think that those*

26 10 Lenis somnus non fastīdit humiles domos agrestium virorum

17 Amnis nascitur exiguus

21 simul atque, *as soon as*

23 insitam, *implanted* by nature

27 2 fertur, *is said, is reported*

4 Vincere pugnantes, nomto erit

27 10 Vix voco genus, et proavos, et ea, quæ *nos* ipsi non fecimus, nostra

12 his literis *than that branch of literature*

14 procul *a* negotiis

17 fit, *takes place*

21 in lucem, *till day light*

28 1 Fertilis ager habebit nil, nisi gramen cum spinis, si—

10 Nihil habeo quod incusem, *I have no reason to accuse*

18 iratior, *more angry* than usual, *very angry*

19 Accepissem, *I would have treated.*—nisi iratus essem, *if I had not been angry*

20 Quid juvat, *of what use is it.*—te timidum furtim deponere immensum pondus—

last dubites *an* sit æquum *an* iniquum

29 6 convaluēre, *have gathered strength*

8 causam reddere, *give an account*

9 fines, *bounds.*—quos ultra citraque, *beyond or within which, on either side of which.*—rectum, *propriety*

17 felicitas, *good fortune*

18 ut otia, *how inactivity*: the plural put poetically for the singular

19 capiant vitium, *contract* a noxious quality

29 20 neminem hominem, *that no man*

30 5 hæc, *the latter*.—illa, *the former*

10 obsessi Consulis liberator. When the army of Minutius was closely besieged by the Æqui and Volsci, Cincinnatus, by a judicious diversion, relieved the Romans, and defeated the enemy. In great emergencies the Romans appointed a Dictator, who was invested with absolute power

12 caro nidōre, *the costly flavor* of delicacies

13 pulmentaria, *rich sauce* to give a high relish to the food

14 sudando, *by exercise*

19 in membranâ, *on parchment*.—in nuce, *in a nutshell*

31 9 A talent was £225

14 ut sapientissimus vir, *Ulysses*, anteponat Ithacam, affixam in asperrimis saxis, immortalitati

32 2 caritates, *the affections*

6 nihil vacat ab illo, *nothing is without his superintendance*

8 Phosphorus, *the morning star*

9 Cæsare venturo, *Cæsar being on the point of returning*

18 rusticantur, *they attend us in our country retirement*

32 21 Romæ, *in Rome*

33 1 culta, *cultivated* fields

5 quàm parvo, *with how little*

8 jura dixit, *administered justice*

10 nubere, *to marry*, is applied to a woman, ducere, to a man, because he *leads* his bride to his house

12 cerni, *to be distinguished*

16 oculis capti talpæ, *blind moles*

21 Itur *a nobis*, it is gone by us; *we go*

34 3 fastidium, *disgust*

18 post fata, *after* your *death*

last machinali scientiâ, the science of making machines and engines, *skill in mechanics*

35 3 Moriendum est *nobis*, *we must die*

4 Optima quæque dies ævi, each best day of age, *the best part of life*

6 subeunt, *succeed*

7 rapit, *hurries them away*

8 Græcas literas, *the Greek language*

13 discedendum est *nobis*, *we must depart*

15 cetera sunt sortis, *the rest is in the power of chance*

17 Gaditanus, *a man of Cades*, or Cadix, in Spain. —Titus Livius, *Livy*,

a Roman Historian

35 19 statim ut, *as soon as*

20 Luciferi sidere, *the morning star.*—carpamus frigida rura, *let us enjoy the coolness of the fields*

21 gramina canent, *the grass is white* with dew: the plural poetically for the singular

23 Is, qui metuit id, quod

36 3 *Pliny the elder* wrote on Natural history.—adnotabat, excerpebatque; *made notes and extracts*

9 Mæcenas was the minister and favorite of Augustus Cæsar, the Roman Emperor

10 cui nullus contigit somnus, *who enjoyed no sleep,* triennio supremo, *in the last three years of his life.* The duration of time is sometimes put in the ablative

13 Ptolemæis regibus, *the Kings of the name of Ptolemy*

14 conquisītus est, *was collected*

37 1 Viam insiste, *pursue a method*

2 mobilis, *tractable*

8 Ne dixeris, *do not say*

22 tabulam, *picture*

38 4 rebus gestis, *by great actions*

6 volucris Junonia, *the bird sacred to Juno, the peacock*

11 Quæ manus, *this band.* It is elegant to begin a sentence with a relative pronoun in Latin, but not in English

38 12 quàm nullæ, *how insignificant*

15 Durate, *be firm*

21 vulpeculæ, the property *of a fox*

39 3 non unquam possit non esse, never can not be, *must ever be*

6 Auri sacra fames, *execrable hunger of gold.* The English idiom is *thirst*

10 nunquam extat gratior, *is never more pleasing.*

12 altissimis, *deepest.* Altus signifies *deep* as well as *high*

15 ægrè, *with difficulty*

16 utile *est*

20 Quò fata trahunt retrahuntque, *which ever way the fates draw us*

40 2 dormio tibi, *I am asleep to you*

7 retinebere for retineberis.—positâ mensâ, *when a table is laid before you*

11 Mene jubes, *do you bid me*

12 monstro, *strange appearance*

13 Vulgatum illud *verbum, that common saying*

14 amicitias debēre, *that friendships ought*

16 Dic mihi cur illa lactūca, quæ solebat claudere cœnas avorum, in-

choat nostras dapes. Cœna was *the dinner*, the principal meal

40 20 Curando, *by being attended;* the gerund is sometimes used in a passive sense

23 communi bono operam dare, *to use our exertions for the public good*

41 1 Stat sua cuique dies, *his day is fixed to every one*

4 Nihil interest, *there is no difference*

10 Imperio premit, *keeps under his command*

11 inter cetera bona, *among other good qualities*

17 colendi, *of agriculture*

20 Punico, *Punic, Carthaginian,* from Pœnus or Phœnus, because Dido, who founded Carthage, came from Phœnicia

22 essė, for edere, *to eat*

25 *illa,* quæ sunt nihilo magis metuenda, quàm *illa,* quæ

42 9 funditus sustulērunt, *completely destroyed*

11 deduxit, *can remove;* the perfect is sometimes used, as in Greek, for what not only has existed, but continues to exist

12 ita efficiendum, *to be so trained*

17 cùm induciæ pactæ essent, when a truce had been agreed upon, *a truce having been agreed upon:* pactus from paciscor is here used in a passive, in the next page in an active, sense

42 23 degitur hoc ævi, *our time is spent*

43 1 Hæc olīva, quæ venit subducta Picenis trapētis, inchoat, atque eadem finit, dapes.—subducta, *drawn away;* saved from the press.—*begins,* to whet the appetite; *finishes,* to settle the dinner

5 ejus naves medias, *his ships in the middle*

12 per varios usus, *by varied practice*

14 usi fuerint, *have experienced*

44 2 Qui cùm cognovisset, who when he had known.—*having received intelligence*

3 proscriptus, *proscribed,* marked for destruction

6 passus est, *suffered* himself.—ut, *as, in the place of*

7 moles *creatas esse*

8 cæco fœdere, *by blind chance*

14 sapit, *it has a good flavor*

23 tingere, be perfumed, *perfume yourself,* in the sense of the Middle voice in Greek

45 1 rationem nobis reddendam *esse, that we must give an account* of our

action

45 4 in quibus ipsis et mundus est.—man has been called a little *world*, from the various faculties and actions of his soul and body

6 caritas. See p. 32

46 1 aulâ, *from palaces*

11 fabula, *a mere name in memory*

20 sibi qui *est* imperiosus, *who can command himself*

47 5 monstrârunt glandem vescentibus, *they taught men,* who were before *feeding on acorns.*—literæ, *literature*

10 *eos* fractos

20 quo plus indulgetur pueris, *the more children are indulged*

48 1 poterit, *will be able* to effect

8 nimiæ, *too frequent*

10 defectâ linguâ, *with a dying tongue*

15 caruisse culpâ, *to be free from fault:* in poetry the perfect is often put for the present

49 6 lucis contemtor, *that despises life*

7 quo tendis, *to which you aspire.*—vitâ bene emi, *well bought at the expense of life*

9 veteris instituti, *an ancient custom*

10 obrutos erui, *that the bodies, which had been buried, were dug up*

11 institutum est, *it was adopted*

49 13 casa rara, *a few scattered cottages*

16 referunt, *imitate*

50 1 illo abeunte peregre, *when he was going abroad*

2 ad lucernam, *by the light of the lamp*

12 Salutem Dicit, *sends greeting, salutes*

15 certior fieri, *to be informed.*—*me* a te amari

24 Sub dio, *in the open air*

51 12 quos speramus profuturos *esse* nobis

18 pancratiastem, *a boxer and wrestler,* who engaged in every kind of combat for the prize

16 Rhodius, *of Rhodes,* an Island on the coast of Asia Minor

52 6 Uticensis, *of Utica,* a town in Africa

7 Philippos, *Philippi,* a town in Macedonia, near which Brutus and Cassius were defeated by Octavius Cæsar and Antony. St. Paul addressed one of his epistles to the inhabitants of that town

8 ad mortem sibi inferendam, *to kill herself*

18 collocaret, *he should give her in marriage*

19 parùm probato, *of indifferent character*

22 nemo non, *any one:* two negatives are equivalent

to an affirmative

53 4 speres *eam* casuram *esse*, *you may expect that she will fall*

13 advoluta est pedibus, *fell at the feet*

14 Quam ille manu allevans, inquit, *raising her by the hand, he said*

15 et hic, *he also*

17 nil conscire sibi, *to be conscious of no crime*

22 quid *opus est* mihi tuâ *amicitiâ*

26 livor, *envy*

54 5 Vivitur hoc pacto, *this is the way of life*

4 inque vicem, *and in our turn*

16 cristatæ lucis aves, the crested birds of light, *the cocks*

17 in alienis morbis, *in the diseases of others*

22 equestri loco, *of an equestrian rank, of the order of knights*

55 1 accerseret sibi, *he brought on himself.*—pietas, applied to man, signifies *affection*

5 neque enim superesse debeo, *for I ought not to survive*

7 impetravit, *he obtained his request*

56 2 extulit, *he buried*: the dead were *carried out* of the towns

5 Sum, *I am* the property *of*

10 octava *dies ante* Calendas Julii, *the twenty-fourth of June*

56 19 nihil præstitisset, *he had done no good*

23 mundus victus, *a decent table*

24 qui prodest *omnibus hominibus*, quibus potest *prodesse, who does good to as many as he can*

57 2 Vides *me* esse lignum:—serves, *take care of*

11 afficiuntur, *they are tormented*

12 aliquando, *at some future time*

15 Cynicus quidam, *a certain Cynic* philosopher

17 a denarius was worth *eight pence*

18 quàm quod decēret regem, *than what became a King*

22 fistula, quas primum

58 2 ea desiderant, quibus abundant, *have cause to regret the want of those things, with which they abound*, because they cannot confer happiness

4 mori, *to die*, the infinitive, used as a nominative, *death*

7 civitate, *with the freedom of their city*

19 certâ voce, *with articulate sounds*

20 negabis *me* esse, *you will not think that I am*

59 5 antè provisa, *one that was foreseen*

6 Ultio est semper voluptas minuti, et infirmi ex-

ignique animi

59 10 objectus, *opposed*

19 futurus erat, *was* doomed *to be*

22 *hominem* beatum

last Securæ nimiùm solicitæque, *too careless and too anxious*

60 3 in campis Marathoniis, *in the plains of Marathon*

6 nec dimisit, priusquam

8 Quam et ipsam cùm amisisset, *having lost this hand also*

9 morsu, *with his teeth*

12 conjugio suo, *for their deer*

14 Suum cuique pulchrum est, *every one is pleased with his own productions*

17 qui cogitat, *he who meditates*

20 accessit ad, *aggravates*

23 velim *ut* tu cures, *I beg that you will take care*

61 14 defuncti, *of the dead*

15 janua nigra, *the gloomy gate* of death

17 ingeniorum, *of the minds* of the people

19 subministrabant, *afforded*

20 ad Cannas, *at Cannæ*, the place where Hannibal defeated the Romans in a most sanguinary battle

22 nondum expertum bona, *not yet acquainted with the comforts of life*

24 perdidêre *illos*, quos

62 3 Capuam Hannibali Cannas fuisse, *that Capua had been as ruinous to Hannibal as Cannæ had been to the Romans*

9 *ille* quem navita—navita, *Charon*

12 conferre, *to employ it*

22 continentiam, *the disinterestedness*

63 2 aurum habere non videri sibi clarum

4 subeuntia, *passing under* the Sun

15 quod me fecisti certiorem, *in acquainting me*

17 si quid novi acciderit, *if any thing new takes place*

20 habitatorem, Diogenes, who lived in a tub

64 1 si ipse facilè careret, *if he himself could easily live without*

2 *ut* prospiceret, *that he ought to provide for*

4 agellus, *the small estate*

6 sin sunt futuri, *but if they are to be.*—meis impensis, *at my cost*

13 pulcherrima, *the finest* tree

18 Scythes, *the Scythian.*—extat, *is extant*

19 *dicit* salutem

21 obsonium *est* fames, *my sauce is hunger*

last ignibus admotis, the fire being applied to it, *at the fire*

65 1 ætate anteit, *is older* than ourselves

65 5 elatis rebus, *in prosperity*
9 nullo apparatu, *without any costly preparation*
11 hesternâ cœnulâ, *by yesterday's frugal dinner*
16 si quid delinquitur, *if any fault is committed*
17 Vivitur exiguo meliùs, *a life with a small competence is the best*
18 *quis* is put after *si* for *aliquis.*—cognoverit uti, *knows how to make a proper use* of his property
21 offecerat videlicet apricanti, *for he had stood in his way as he was basking in the sun*

66 4 descensus Averni, *the descent of Avernus, the way to death.* Avernus is a lake in Italy, which was supposed to be the entrance to the shades below
5 Atri Ditis, *of the gloomy Pluto*
6 superas evadere ad auras, *to return to the air above, to life*
8 refertus, *abundantly supplied*

67 1 priùs optem *ut* tellus dehiscat ima mihi, *I would sooner wish that the earth should open from her centre to swallow me*
4 aut tua jura resolvam, *or break thy laws*
6 rectè factis, *for good actions*
9 læsos, *those who are injured* by fortune
10 Corinthius, *of Corinth,* a city in Peloponnesus
11 huic uni contigit, *he alone had the good fortune*
14 tantum abfuit a societate sceleris, *he was so far from sharing the crime*
17 hâc mente, influenced *by this disposition*
22 in medium proferre, *to divulge*

68 1 ut nemo vivat contentus illâ *sorte,* quam sortem seu ratio dederit, seu fors objecerit, sibi. In general the substantive after the relative is understood, and the antecedent expressed, so that it would be, *illâ sorte, quam;* but here the substantive is expressed, and the antecedent understood
3 diversa sequentes, *those who follow different objects*
9 Cùm esset tantis opibus, *being possessed of so much power*
14 quod reliquum vitæ fuit, *the rest of his life*
17 Habenda est ratio valetudinis, *we must pay a proper attention to our health*
21 imperialibus fascibus, *the marks of his imperial dignity.* The *fasces* were

bundles of rods carried by Lictors before the Roman Magistrates

68 nunquam illud tentandum *esse, that I ought never to attempt it*

69 1 spectacula. Augustus gave splendid *sights* to the people in the day, Jupiter *rained* in the night: thus they were said to *divide the empire of the world.*—These verses were privately fixed on the walls of the imperial palace, and were so flattering to Augustus, that he desired to know the writer. One Bathillus claimed them, and received a reward. Virgil, the real author, wrote the verses, p. 101. Hos ego—

3 minima *mala*

9 ne quidem, with a word between, *not even*

10 etiam republicâ postulante, *even if* the interest of *their country demanded* the sacrifice

12 Vertit ad extremum omnia, *he brought the state into great danger*

18 Cappadox, *a Cappadocian,* of Cappadocia, in Asia Minor, whose inhabitants were of so slavish and vicious a disposition, that their blood was more injurious to a viper, than the venom of a viper to them

21 vituli, *sea-calves*

70 6 Lacæna, *a Lacedæmonian, Spartan, woman*

7 in hoc *clypeo, borne dead* upon it

15 Pellantur istæ ineptiæ, *away with these absurdities*

16 mori, *that to die*

17 Naturæne, is it that *of nature?*

19 nullâ præstitutâ die, *without fixing a day for payment.*—quid est quod querare, *what reason have you to complain?*

22 ne querendum quidem, *not even a complaint should be uttered*

71 1 Priam lived longer than Troilus; he was therefore subject to more misery

5 Pontus *Euxinus, the Black Sea*

8 horâ octavâ, *the eighth hour* among the Romans was *two in the afternoon* in our time. The day, on the average, begins at 6; the 1st hour therefore answered to our 7, the 2nd to our 8, &c. —provectâ ætate, *in an advanced age*

12 *An* hæc tabula est, *is this the picture?*

13 Hoc, quod et facit in tabulâ, meaning that he was as inactive in his conduct, as he was in his picture

16 tropæis. He longed to signalize himself like Miltiades

71 17 licet, *although.*—multis constet, *exists to many,* forms *the happiness of many*

18 jacebit, *will be despised* by the world

20 abeunti dixit, *said to him on his departure*

26 latrunculis, *at chess*

last periturorum, *of persons condemned to die*

72 1 calculos, *the men* at chess

2 ne mentiaris, *that you do not falsely say*

3 me uno *calculo* antecedere, *that I beat him by one*

6 Tu nihil admittes in te, but *you will commit no fault*

7 nonne putaret, *whether he did not think*

10 Aisne tu, *say you so?*

19 hoc, when *Sichæus* died, she fled from Phœnicia to Carthage;—illo, when *Æneas* left her, she destroyed herself

21 Volucribusne et feris, *exposed to birds of prey and wild beasts*

25 nihil sentiente, *if I have no feeling*

73 6 quanto diutiùs, *the longer*

7 eo obscurior, *the more obscure*

12 interesse, *that it is of any consequence*

13 *an* putrescam, *whether I rot*

23 semel, *but once,* for when lost it is never recovered

23 inferiæ, *a sacrifice* in honour *of the dead*

74 6 *Homines* ferunt, men *report, it is reported*

12 Pueri Spartiatæ, *Spartan boys,* of Sparta or Lacedæmon, a city in Peloponnesus

18 Caucasus, a ridge of high mountains between the Black and the Caspian Seas

22 vir, *the husband*

23 plures, *mulieres* singulis *viris* solent esse nuptæ, *many women are married to one man*

75 2 *illum* interfectum *esse*

3 ut esset *aliquis,* qui non dubitaret, *that there might be one, who would not hesitate*

16 Omnibus nobis ut res dant sese, *according to our circumstances*

20 negavit se unquam bibisse, *said that he had never drunk*

21 videlicet, *the reason is, that*

23 longa dies, *length of time*

26 volo tibi commemorare *rem,* quæ res

79 11 te cohibere, *restrain your feelings*

17 negavit se delectatum esse, *he said that he had not been pleased*

25 nisi irascerer, *if I were not in a passion*

last se admonuit, *he checked himself*

77 11 lectum, *a bed*—stratum, *a couch*, laid on the bed

12 textilem stragulum, *an embroidered coverlet*

13 abacus, *a side-board*

20 e lacunari setâ equinâ aptum, *tied to the cieling by a horse-hair*

17 unguenta, coronæ, *perfumes, garlands* of flowers

78 4 diversis partibus, *of the opposite party*

6 These lines exhibit a beautiful allegory. The course of life is represented by a course in a ship, prosperity by a favorable wind, and adversity by a shipwreck

13 in Ctesiphontem contra Demosthenem, *against Ctesiphon in opposition to Demosthenes*. Æschines accusedCtesiphon of sedition, because he had moved that a golden crown should be presented to Demosthenes. The oration of Demosthenes *on the crown*, in defence of Ctesiphon, prevailed, Æschines was condemned, and forced to leave Athens

15 edita erat, *had been spoken*

16 Quam cùm legisset, which when he had read, *having read it*

20 quid mihi divitiæ *prosunt*

23 appositis, *placed before him*

27 utpote cùm, *as*

79 3 natale solum ducit *homines* captos nescio quâ dulcedine,–ducit captos, leads men captivated, *captivates and leads.*—nescio quâ dulcedine, *by an indescribable delight*

10 exta, *the entrails* of animals, by the inspection of which future events were predicted

11 carunculæ vitulinæ, *a piece of calf's flesh*

14 indelibatas, *undiminished, full*

23 excepit, took up his words, *answered him*

80 4 quo major, *the greater*—eo magis, *the more*—placabilis iræ, *disarmed of his resentment*

8 instant, *harass*

16 vita, *avoid*

19 habent, *produce*

20 summâ undâ, *on the surface of the water*

21 nexa simul retia, *rafts fastened together*

25 jacta in *eum* prætereuntem, *cast at him as he was passing by*

81 1 *illis* deprecantibus, *at their earnest request*

7 Clarius, of *Clarus*, a town in Ionia

11 instar omnium, *equal to all the rest*

81 12 æra, *brass*: the plural poetically for the singular
13 tecta relicta, *uninhabited houses*
14 juvet, *let it be our delight*
19 dixisset causam, *had pleaded her cause*
21 provocare, *appealed*

82 8 cibus antè abdidit, *a bait has previously concealed*
10 Si Vales Bene Est, Ego Quoque Valeo'
11 qui si venerint, who if they shall have come, *if they come*
15 Pætus, a Roman senator, was condemned to death. His wife, Arria, first stabbed herself, then presented the dagger to him, saying: *it does not hurt*
18 Si qua fides *est mihi*, *if you will believe me*
25 nihil consulere, *to attempt nothing*

83 16 futuram esse, *would be*
17 usi paupertate magistrâ, *taught by poverty*
26 *Ennium* non esse domi

84 10 per omnia aspera, *through every state of adversity*
16 adeò non moverunt, *were so far from moving*
19 Et dolor quæreret arma subtracta sibi, and her grief demanded, *her grief made her demand the weapons, which had been removed from her.* She wished to stab herself, but her attendants removed every weapon from her reach

84 21 patrem *meum* satis hoc vos docuisse. Her *father* was Cato, who killed himself at Utica, rather than fall into the power of Cæsar
26 negat Persas solitos esse adhiberi quidquam ad panem, *asserts that the Persians eat nothing with their bread*

85 3 percoquit, *ripens*
7 summâ tellure, *from the surface of the ground*
8 aucta in immensum, *increased to an immense size*
10 Se bibere atque esse, *that he eat and drank*
14 mimos, *farces*

86 4 Ingreditur solo, *stalks along the earth*
5 tenax, *persevering in asserting*
20 Differat *ille* hoc, *let him delay the enjoyment of life*
21 atria arctat imaginibus, *crowds his halls with pictures*

87 3 Manes, the servant of Diogenes
5 cavâ manu, *from the hollow of his hand*
26 ad rationem reddendam, *to give an account*

88 6 tempus iræ dare, *to suffer passion to cool*
14 grandis natu, *advanced*

in years
88 14 in magno consessu, *in a crowded audience*
24 stringo, *I invigorate*
25 lavo *me, I bathe*
last lucubrata Camœnis, *spent in the cultivation of the Muses*, in writing poetry—*hæc carmina* dat, *produces these verses*
89 2 eam proponebat transeuntibus, *placed it for the inspection of passengers*
3 post ipsam latens, *concealing himself behind it*
8 propter priorem admonitionem, *on account of the regard that had been paid to his former objection*
10 Ne sutor supra crepidam judicaret, *that the cobler should not judge above the sandal*
11 Proverbium. The English *proverb* is : Let not the cobler go beyond his last
11 Chaonis ales, *the dove of Chaonia*
21 verberibus accipiuntur, *are struck with scourges*
90 5 maledico sermōni, *at the abusive conversation*
8 me aliquando pœnituit, *I have sometimes repented*
12 littora siccat, *leaves the shore dry*
18 non absurdè responsum sit a V. C. cuidam interroganti essetne quis, *it was shrewdly answered by V. C. to a person who asked him whether any one was*
90 22 nullo solicitante, *without cultivation*
91 12 Classica, *trumpets*—fraxinus, a spear made of *ash*
14 quæsītissimis, *the most exquisite*
19 flammandi, *prepared to be burnt*
23 res, *an estate*
25 toga rara, *rarely to undertake a public office*, in which the toga, *the robe*, was worn in Rome
last vires ingenuæ, *delicate strength*
92 2 convictus, *society*
6 nihilque malis, *and extend your views no farther*
8 patrōnum causæ, *a pleader of his cause*
16 oranti, *in spite of my intreaties*
21 reum, *the accused* person, whose cause you have undertaken to plead
23 dissolüantur, by diæresis for dissolvantur, *they should be wrecked*
24 adeptas, *which he has before obtained*
last *Tiberius* respondit—vicem eorum, *their unhappy fate*
93 4 qualis sim futurus, what kind of a person I shall be, *how I shall conduct myself*
8 Cicero inquit F. D. di-

tenti se

93 9 jam audio, *I have already heard* her make the same assertion

13 Tirynthius, Hercules, *of Tirynthus* in Peloponnesus

18 turpe ducet, *he will think it disgraceful*

94 9 Numquid copiosior fuit L. M., *was L. M. at all more abundant in wealth*

23 nullaque non dies abstulit, *and every day takes away*

95 1 mentis inops, *a person wanting reflection*

3 animum ægrum, *the anguish of her mind*

11 Quot lepores, *as many hares as*

22 negare esse tuum amicum, *to refuse to acknowledge your friend*

last quæ beata ferebatur, *which was reported to be happy*

96 12 rebus, *to active employment*—res age, *pursue business*

13 delatum est, *intelligence was brought*

14 insidias ei struere, *was forming a plot against him*

27 id clementiâ consecutus, *having by mildness attained that object*

97 4 littora summa legens, *coasting along the shore*

9 exsultat pelago, *boldly trusts himself to the open sea*—cœlum secutus, *observing the course of the stars*

97 10 domat, *braves*

13 darent, *wished to present him*

18 propria, *permanent*

19 puerum pinxit amorem, *painted Love as a boy*

98 1 *ei* sobrio, *to him*, to be sober, *for sober reflection*

4 qui eum a pristino victu deducerent, *to reclaim him from his former course of life*

18 neque reperiēmus quemquam alium, præter H. et A. perfectissimum in eo *opere*, cujus operis fuerit primus auctor. See p. 68. 1

23 Pieridum, *of the Muses*

99 1 suberat, *was within his reach*

5 honestam mortem præstare, *that an honorable death was preferable*

11 cernere *mala*, quibus malis ipse careas. See p. 68. 1

13 sine tuâ parte pericli, *without sharing the danger*

15 edita, *raised*

18 projectum mortuum, *a dead body cast away unburied*

21 sepulturâ affecerat, *he had buried.* This was considered as an act of

great humanity; for the souls of the dead were not admitted in Charon's boat until their bodies had been buried

99 26 Pro vento, *according to the wind*

last contento fune, *when the rope is drawn close*

100 2 adeò veritatis diligens, *so great a lover of truth*

3 continens, *master of his passions*

7 ex hoc facillimè disci arbitrabatur, *he thought that this was the most easy way of learning*

8 sub nullo vindice, *unrestricted*

9 tempora quassa, *the head shattered*

11 adfluit incautis, *insinuates itself into the mind of the incautious*

17 ille alter, *he who was at the inn,* visus est in somnis, *appeared in a dream,* ei qui erat in hospitio, *to him who was at a friend's house,* orare, *to intreat him*

26 suprà stercus injectum, *and that dung was thrown over* his body

28 bubulco præstò fuit, *he met the carter*

101 19 meliùs incipiendus erat, *ought rather to have begun*

23 in summum solum, *on the surface of the ground*

102 2 luteum opus, *her nest of mud*

3 cultùs, acc. plur. *culture*

6 eos, quorum dux occisus esset ab hoste, futuros *esse* victores

10 rixam ciens, *provoking a quarrel*

15 futura *esse* libera, *will be freed*

26 subducta esset, *was drawn up* on shore

103 9 cognatis maculis, *a beast with kindred spots*

13 sævis inter se convenit ursis, *savage bears agree together*

14 homini parum est, *man thinks it no disgrace*

23 pro patriæ caritate, *in exchange for the love of my country*

104 1 rudis, *ignorant*

2 cùm locaret, *making an agreement*

4 juberet prædīci conducentibus, *he ordered the carriers to be cautioned*

5 novas eos reddituros *esse, that they should produce new ones*

17 summas, *the tops of them*

105 6 proscriptus est, *was proscribed.* His name was written in the list of those who were marked for destruction

14 adeò non abstulisti, *you have been so far from destroying*

19 ad assem, *to his last far.*

thing. An *as* was worth three farthings

105 26 bis dena sestertia, *twenty thousand sesterces*. A sestertius was 2*d*., a sestertium was a thousand sesterces, 8*l*. 6*s*. 8*d*. the sum was 166*l*. 13*s*. 4*d*.

last nescio quod, *some*

106 4 laturus, *sure to receive*

5 catus, *the shrewd man*

6 zonam, *his purse*. The money was fastened in the *girdle*

7 cùm animadverteret, *perceiving*

16 intermissi, *at intervals*

25 duci, *to be led* to punishment

107 10 vocantur in periculum, *brave the danger*

18 minor, *beaten*

23 improbus, *disgracefully*

107 25 apud Xenophontem, in *Xenophon's* Cyropædia

30 eundem esse, *that my soul still continues to exist*

108 3 contemserat, *had braved*

4 effusum sinum, *its spreading sails*

9 ipsæ, *spontaneously*

10 secūris, to those who used it *in security*

12 duxerat, *had made*

18 cujus a me corpus crematum est, *whose body was placed by me on the funeral pile*

19 quod contra decuit ab illo meum *cremari, when mine* in the course of nature *ought to have received that office from him*

21 quò mihi ipse cernebat esse veniendum, *to which he knew that I should come*

FINIS.

PHÆDRI FABULÆ; from Burman's Text, with English Notes. The objectionable fables are omitted. Pr. 2*s.* 6*d.* bound. *Second* Edition. By the Rev. C. BRADLEY, M. A.

EUTROPIUS, with English Notes, on the plan of Phædrus; and an Appendix, containing Historical and Geographical Questions. By the same. Pr. 2*s.* 6*d.* bound.

OVIDII METAMORPHOSES SELECTÆ. With English Notes, and Geographical and Historical Questions. By the same. *Second* Edition. Pr. 4*s.* 6*d.* bound.

CORNELIUS NEPOS; with English Notes and Questions. By the Rev. C. BRADLEY, M. A. Pr. 3*s.* 6*d.* bound.

It has been the design of the Editor to expunge from the above Editions every objectionable expression, and to add to a correctly printed text, Questions for the examination of the pupil, and short notes in English, explanatory of the Geography, Mythology, History, and Customs, of the Ancients. Similar editions will shortly be published of Sallust, Grotius, Cæsar, and Cicero's Orations.

ELEMENTS OF LATIN PROSODY, with Exercises and Questions, designed as an Introduction to the scanning and making Latin verses. Pr. 4*s.* bound. By the same. *Second* Edition. A Key may be had. Pr. 2*s.* 6*d.*

" The perusal of this book has afforded us much satisfaction; and we can confidently say, that, of its kind, it is of a very superior description. With the arrangement we are particularly pleased; the rules are developed with all possible perspicuity, and the examples are highly appropriate. We recommend these Exercises to the patronage of all persons engaged in classical education." *Crit. Rev.* Aug. 1815.

A SERIES OF EXERCISES AND QUESTIONS, adapted to the best Latin Grammars, and designed as a Guide to Parsing, and an Introduction to the Exercises of Valpy, Turner, Clarke, and Ellis, Whittaker's *Exempla Propria*, and the *Eton Exempla Minora*. By the same. *Second* Edition. Pr. 2*s.* 6*d.* bound.

CATULLUS, with English Notes; By T. F. FORSTER. 4*s.* 6*d.* boards.

A NEW FRENCH DICTIONARY; Or a Guide to the Correct Pronunciation of the French Language. By W. SMITH, Esq. M. A. who has compiled it from the *Dictionnaire de l' Académie Française*, which work he has read through *twice*, with two learned Parisians at his side. One Vol. Oct. Pr. 8*s.* 6*d.* boards.

" This volume is evidently the product of much labor and industry, and may be used with great advantage in schools, but it appears especially adapted for private practice."—*Eclectic Review.*

A NEW GRAMMAR OF THE FRENCH LANGUAGE. *Second* Edition. Pr. 4*s.* 6*d.* bound. By D. ST. QUENTIN, M. A.

AN INTRODUCTION TO FRENCH GRAMMAR; adapted for those who are not yet acquainted with the Rudiments of Grammar. *Second* Edition. By the same. 2*s*. 6*d*. bound.

THE ELEMENTS OF ENGLISH GRAMMAR; with Numerous Exercises; Questions for Examination; and Notes for the Use of the advanced Student. 4*s*. 6*d*. bound. By the Rev. W. ALLEN.

" We think that the Author has attained his end in laying before the public an *English Grammar*, which may challenge comparison with any that has yet appeared." —*Classical Journal*, XIV. p. 319.

AN INTRODUCTION TO THE GREEK LANGUAGE; containing the most useful Rules of Syntax, and a new set of Exercises, on an improved plan. By the Rev. Mr. PICQUOT. Pr. 3*s*.

" We do not remember to have seen a book better calculated to render intelligible the Syntactical Rules of Greek, or the form and collocation of its phraseology."—*Crit. Rev.* Aug. 1815.

A Neat Edition of the GREEK TESTAMENT. Printed in duodecimo, with a new type, for the use of Schools. Pr. 5*s*. bound.

TIBERIUS RHETOR DE FIGURIS altera parte AUCTIOR; Una cum RUFI ARTE RHETORICA. Edidit JO. FR. BOISSONADE. Pr. 6*s*. royal duod. bds.

THE CLASSICAL AND BIBLICAL JOURNAL, No. XXXII. [published quarterly] Pr. 6*s*. containing a variety of CLASSICAL, BIBLICAL, and ORIENTAL LITERATURE; with many valuable Greek, Latin, English and French, Tracts, and University Prize Compositions. Complete sets may be had, or single numbers 6*s*. each.

THE NEW AND IMPROVED EDITION OF

STEPHENS' GREEK THESAURUS.

NUMBERS III. and IV. are just published.—The future Nos. will proceed without any further delay, as the Editors have at length procured Professor Schaefer's MSS., which were so long detained in the Elbe.

Nos. I. to IV. contain about 4,000 words omitted by Stephens.

A few Copies belonging to deceased Subscribers may be had at 1*l*. 3*s*. *Small*, and 2*l*. 10*s*. *Large Paper*, the price to be raised again from time to time. The whole will be completed in about 25 Parts.

Total Subscription, large and small, 1085.

The Copies printed will be strictly limited to the number of Subscribers.

A Plan of the work may be seen in No. XXV. of the *Classical Journal*, or may be had on application, or by letter post-paid, at Tooke's Court.

Any Subscriber not having yet received his Copy, must attribute the delay, not to any inattention on the part of the Editors, but to their not having been favored with any reference in London, where the numbers might have been sent on publication, and the Subscription received. A line addressed to Mr. Valpy, [Post paid], Tooke's Court, London, shall receive immediate attention.